

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Συμβάσεις Δημοσίων Έργων:
Προσέγγιση στο πλαίσιο της Τεχνικής Νομοθεσίας»
(Public Works Procurement and Technical Legislation)

Συγγραφέας:
Παντελάκη Ευαγγελία
Α.Μ.:16053

Επιβλέπων Καθηγητής:
Κάτσιος Ιωάννης,
Αναπληρωτής Καθηγητής

Αθήνα, Οκτώβριος 2024

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Η διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

A/A	Όνομα & Επώνυμο	Βαθμίδα/Ιδιότητα	Ψηφιακή Υπογραφή
1	Κάτσιος Ιωάννης (Επιβλέπων)	Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑ.Δ.Α.	
2	Διονυσία Γεωργία Περπερίδου	Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΑ.Δ.Α.	
3	Δήμος Ν. Πανταζής	Καθηγητής ΠΑ.Δ.Α.	

Δήλωση Συγγραφέα Διπλωματικής Εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Παντελάκη Ευαγγελία του Εμμανουήλ με αριθμό μητρώου 16053 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Μηχανικών του Τμήματος Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Παντελάκη Ευαγγελία

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	6
Μεθοδολογία	6
Ιστορικά	6
Δημόσια Έργα Σήμερα.....	8
Κεφάλαιο 1: Διαδικασίες Ανάθεσης Κατασκευής Ενός Δημοσίου Έργου	11
1.1 Ανοιχτή Δημοπρασία.....	11
1.1.1 Διακήρυξη.....	11
1.1.2 Δυνατότητα Συμμετοχής	12
Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.)	12
Μητρώο εμπειρίας κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.)	14
1.1.3 Οικονομική Προσφορά.....	15
1.1.4 Εγγυητική Επιστολή Συμμετοχής	19
1.2 Δημοπρασία με Προεπιλογή	20
1.2.1 Στάδιο Προεπιλογής	20
1.2.2 Κύρια Δημοπρασία.....	21
1.3 Δημοπρασία με Απευθείας Ανάθεση.....	21
Κεφάλαιο 2: Σύμβαση Κατασκευής	23
2.1 Αξιολόγηση Προσφοράς.....	23
2.1.1. Ασυνήθιστα Χαμηλή Προσφορά	23
2.2 Λόγοι Αποκλεισμού	24
2.3 Κριτήρια Επιλογής	25
2.3.1 Δάνεια Εμπειρίας	26
2.3.2 Υπεργολαβία.....	26
2.4 Δικαιολογητικά Κατακύρωσης	27
2.5 Εγγυητική Επιστολή Καλής Εκτέλεσης	28
2.6 Υπογραφή Σύμβασης.....	29
2.6.1 Περίπτωση Κοινοπραξίας.....	30
2.7 Χρονοδιάγραμμα κατασκευής – Φ.Α.Υ. – Σ.Α.Υ.	31
Κεφάλαιο 3: Διοίκηση, Οργάνωση, Επίβλεψη και Κατασκευή του Έργου	34
3.1 Γενικά.....	34
3.2 Υποχρεώσεις του Αναδόχου	35
3.3 Ημερολόγιο του Έργου	39
3.4 Ποινικές Ρήτρες	40
3.5 Προθεσμίες.....	40
3.4.1 Υπερημερία Αναδόχου	41

3.4.2 Υπερημερία Κυρίου του Έργου	41
Κεφάλαιο 4: Εργολαβικό Αντάλλαγμα	43
4.1 Γενικά.....	43
4.2 Πρόσθετη Καταβολή «πρίμ»	44
4.3 Συμπληρωματικές Εργασίες	45
4.3.1 Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών	46
4.3.2 Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.)	46
4.3.3 Συμπληρωματική Σύμβαση	47
4.4 Αναθεώρηση Τιμών.....	48
4.5 Επιμετρήσεις	49
4.6 Πρωτόκολλο Παραλαβής Αφανών Εργασιών (Π.Π.Α.Ε.).....	50
Κεφάλαιο 5: Ευθύνη.....	51
5.1 Γενικά.....	51
5.2 Βλάβη Έργου.....	51
5.3 Έκπτωση Αναδόχου	52
5.4 Διακοπή Εργασιών – Διάλυση Σύμβασης και Αποζημιώσεις.....	53
Κεφάλαιο 6: Παραλαβή Δημοσίου Έργου	55
6.1 Γενικά.....	55
6.2 Βεβαίωση Περάτωσης Εργασιών	55
6.3 Προσωρινή Παραλαβή	56
6.4 Διοικητική Παραλαβή για Χρήση	56
6.5 Χρόνος Υποχρεωτικής Συντήρησης - Εγγύησης του Έργου.....	57
6.6 Οριστική Παραλαβή	57
Κεφάλαιο 7: Προδικαστική Προσφυγή	59
7.1 Νομικό Πλαίσιο	59
7.1.1. Συγχώνευση Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. & Α.Ε.Π.Π. και Δημιουργία της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.	59
7.2 Είδη Προδικαστικής Προσφυγής.....	60
7.3 Προϋποθέσεις Παραδοχής Προδικαστικής Προσφυγής.....	61
7.4 Διαδικασία Ενώπιον της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.	62
Συμπεράσματα	64
Βιβλιογραφία	67

Εισαγωγή

Η εργασία αυτή έχει σκοπό την κατά το δυνατό συγκεντρωτική παρουσίαση και εμβάθυνση στην διαδικασία εκτέλεσης ενός δημοσίου έργου επισημαίνοντας όλα τα στάδια πριν, κατά την διάρκεια αλλά και μετά την δημοπράτησή αυτού (την ανάθεση δηλαδή της κατασκευής και τέλος την περάτωση των εργασιών και παράδοση του έργου). Θα γίνει αναλυτική επεξήγηση όλων των σταδίων και του νομικού πλαισίου που εμπίπτει σε κάθε ένα από αυτά και θα γίνει παράθεση οδηγιών καθιστώντας την παρούσα ένα σύντομο οδηγό που θα αποσαφηνίζει και θα διευκρινίζει τον τρόπο με τον οποίο κάποιος ενδιαφερόμενος θα μπορεί να συμμετάσχει σε ένα δημόσιο διαγωνισμό με σκοπό να γίνει Ανάδοχος ενός δημοσίου έργου. Τι νοείται ως δημόσιο έργο; Πόσο εύκολη ή δύσκολη είναι η πρόσβαση σε αυτά για κάποιον μηχανικό; Τι θα πρέπει να γνωρίζει κάποιος πριν αποφασίσει την έναρξη της ενασχόλησής του σε αυτό τον τομέα; Τι προσόντα θα πρέπει να διαθέτει; Ποια είναι τα οφέλη και τι κίνδυνοι υπάρχουν; Αυτά είναι κάποια από τα ερωτήματα που θα απαντηθούν στη συνέχεια.

Μεθοδολογία

Κάθε ένα κεφάλαιο ξεχωριστά αποτελεί και ένα στάδιο που πρόκειται να συναντήσει κάποιος που έχει σκοπό την επαγγελματική του δραστηριοποίηση στο χώρο κατασκευής δημοσίων έργων. Η προσέγγιση αυτή της εργασίας ξεκινάει από την δημοσίευση ενός διαγωνισμού από κάποιο δημόσιο φορέα, την διαγωνιστική διαδικασία που ακολουθεί και τι χρειάζεται να γνωρίζει κάποιος ώστε να μπορεί να συμμετάσχει σε αυτήν, την σύναψη σύμβασης για την εκτέλεση του έργου, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του Αναδόχου, τις εργολαβικές του απολαβές καθώς και το νομικό πλαίσιο που διέπει όλα τα παραπάνω μέχρι και την ολοκλήρωση και παράδοση του έργου. Όλα όσα αναφέρονται βασίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία με τον πιο πρόσφατο σε ισχύ νόμο Ν.4412/2016 περί «Δημοσίων Συμβάσεων Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» όπως ισχύει και όπως τροποποιείται – κωδικοποιείται με τις διατάξεις του Ν.4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για τη ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» ο οποίος δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης την 9^η Μαρτίου 2021 (ΦΕΚ Α'36/09.03.2021) και επέφερε εκτεταμένες και σημαντικές αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων.

Ιστορικά

Από την αρχή κίόλας της ίδρυσης του Ελληνικού Κράτους, γίνεται θέσπιση της πρώτης νομοθεσίας που αφορά τα «Δημόσια Έργα». Συγκεκριμένα με το Διάταγμα της 26^{ης} Δεκεμβρίου 1836 «περί της διεύθυνσης των πολιτικών δημόσιων κτιρίων» στο οποίο γίνεται αναφορά για τις διαδικασίες που χρειάζονται για την επισκευή και την ανέγερση πολιτικών δημόσιων κτιρίων. Η έννοια και ο όρος «Εργολάβος Δημοσίων Έργων» συναντάται από τότε. Δεκατέσσερα χρόνια αργότερα, το Βασιλικό Διάταγμα 11/22 Σεπτεμβρίου 1850, έρχεται και τροποποιεί το Διάταγμα της 26^{ης} Δεκεμβρίου 1836 με την ονομασία «περί υποχρεώσεων εις τα οποίας θέλουν υπόκεισθαι οι αναδεχόμενοι την εκτέλεσιν δημοσίων εργασιών εργολάβοι». Την περίοδο 1830-1870 η κατάσταση των υποδομών του ελληνικού κράτους ήταν ακόμα σε αρκετά πρωτόγονο στάδιο. Δρόμοι, λιμάνια, υδραγωγεία, δημόσια κτίρια, γέφυρες κ.ο.κ. όσα από αυτά υπήρχαν ήταν σε κακή κατάσταση ή δεν υπήρχαν καθόλου. Όλα αυτά όμως είναι υποδομές που χρίζουν ουσιαστικής στήριξης όσων αφορά την οικονομική και διοικητική λειτουργία του κράτους,

πράγμα το οποίο αναπόφευκτα έστρεψε το ενδιαφέρον της διοίκησης προς την κατεύθυνση των κατασκευών των απαραίτητων, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, έργων. Παρ' όλα αυτά, το να στραφεί η προσοχή ενδιαφέροντος από μεριάς διοίκησης δεν ήταν αρκετό στο να παρθούν δραστικά μέτρα κινητοποίησης στον κατασκευαστικό τομέα. Κύριο πρόβλημα ήταν η αδυναμία εύρεσης οικονομικών πόρων καθώς εκείνη την περίοδο η Ελλάδα είχε ήδη «βαρύ δημοσιονομικό φορτίο» που αφορούσε τα δάνεια που είχαν συναφθεί στο εξωτερικό τόσο κατά την διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα αλλά και μετέπειτα κατά την διαδικασία της κρατικής συγκρότησης. Όσων αφορά το ιδιωτικό ενδιαφέρον ήταν σχεδόν ανύπαρκτο, γεγονός αρκετά αναμενόμενο, φτάνει να αναλογιστεί κανείς πως τέτοιου είδους επενδύσεις σε βασικές υποδομές όπως παραδείγματος χάρη τις χερσαίες συγκοινωνίες αλλά και επί το πλείστον δημοσίων έργων, δεν ήταν κερδοφόρες. Έτσι, τουλάχιστον μέχρι και την δεκαετία του 1870, η δραστηριότητα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σχεδόν ανύπαρκτη.

Λίγο αργότερα φτάνοντας στα τέλη του 19^{ου} – αρχές του 20^{ου} αιώνα περνάει σε προτεραιότητα η πύκνωση του οδικού δικτύου τόσο σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο. Οι γρήγοροι ρυθμοί αστικοποίησης, η οικονομική ανάπτυξη, η δημιουργία σιδηροδρομικών αξόνων και η ανάπτυξη εσωτερικού εμπορίου ήταν οι βασικοί παράγοντες που ευνόησαν και ουσιαστικά προώθησαν την κατασκευή οδικού δικτύου. Ωστόσο το κόστος για τέτοιου είδους έργα παραμένει υψηλό, κυρίως σε ορεινά εδάφη και ταυτόχρονα εντείνει τον ανταγωνισμό των θαλάσσιων συγκοινωνιών που έως τότε κυριαρχούσαν στον τομέα των μεταφορών σε περιοχές που βρίσκονταν κοντά στα παράλια, δηλαδή στο μεγαλύτερο τμήμα της χώρας. Κυριότερα δημόσια έργα ήταν η αποξήρανση μεγάλων εκτάσεων από νερά λιμνών και ελών με αποτέλεσμα πρώτον την καταπολέμηση της ελονοσίας (αρρώστια μάλιστα για την αγροτική Ελλάδα ως και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα) και δεύτερον δημιουργία καλλιεργήσιμης γης. Έγιναν πολλά αποστραγγιστικά έργα με βασικότερο αυτό της αποξήρανσης της λίμνης Κωπαΐδας στην Βοιωτία.

Σε τεχνικό επίπεδο τώρα, εκτός από το σιδηροδρομικό δίκτυο, το μεγαλύτερο κατασκευαστικό έργο ήταν αυτό της διάνοιξης της διώρυγας της Κορίνθου με το έργο να χρονολογείται η έναρξή του το 1881 από μια γαλλική τεχνική εταιρεία και έπειτα από πολλές τεχνικοοικονομικές αστάθειες ολοκληρώθηκε το 1893 επιτυγχάνοντας έτσι την βελτίωση των όρων της ναυσιπλοΐας κάνοντας πλέον περιττό τον περίπλοο της Πελοποννήσου. Στην συνέχεια ακολούθησαν έργα εξέλιξης των λιμανιών, κατασκευής φάρων στις ακτές κλπ.

Το 1931 το ιστορικό Α' «Πανελλήνιο Συνέδριο Ελλήνων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων» (Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε.) συγκαλείται με την 418/26-10-1931 εγκύκλιο του Πανελληνίου Συνδέσμου Εργολάβου στο οποίο παρευρέθηκαν αντιπρόσωποι από Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Κρήτη, Πάτρα, Κεφαλληνία, Λευκάδα, Καβάλα, Δράμα, Σέρρες, Κομοτηνή, Πύργο, Τρίπολη, Λαμία, Ναύπακτο και Αίγιο. Ένα χρόνο αργότερα 1932 δημοσιεύεται ο Ν.5367/1932 και το εκτελεστικό αυτού Π.Δ.16/16-7-1932 που αποτελούν την πρώτη ολοκληρωμένη νομοθετική ρύθμιση «περί εκτέλεσης των δημοσίων έργων» όπου γίνεται καθιέρωση ως απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχή ενός εργολάβου στην κατασκευή δημοσίου έργου, «να κέκτηται ανάλογο προς το έργο πτυχίον εργολάβου». Την ίδια χρονιά, με τον Ν.5655/1932 ιδρύεται το πρώτο ταμείο στην Ελλάδα που ασφαλίζει μόνο τους Εργολάβους ελεύθερους επαγγελματίες το «Ταμείο Συντάξεως Εργολάβων Δημοσίων Έργων» (Τ.Σ.Ε.Δ.Ε.) το οποίο διοικούνταν μόνο από εκπροσώπους των Εργοληπτών. Μετά την ίδρυση της Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε. και έπειτα από συζητήσεις οι Εργολάβοι δέχθηκαν να συμπεριληφθούν και οι Μηχανικοί

μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) στο Ταμείο όπου και μετονομάστηκε με τον Ν.6276 σε «Ταμείο Συντάξεως Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων» (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.). Μετά το 1935 ακολούθησε διάσπαση της ενιαίας Εργοληπτικής Οργάνωσης με την αποχώρηση από την Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε. ομάδας Διπλωματούχων Μηχανικών Εργοληπτών στην Αθήνα που δημιούργησαν την «Πανελλήνια Ένωση Διπλωματούχων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων» (Π.Ε.Δ.Μ.Ε.Δ.Ε.), και τη δημιουργία πολύ αργότερα των σημερινών λοιπών Σωματείων: «Πανελλήνια Ένωση Διπλωματούχων Μηχανικών Ηλεκτρολόγων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων» (Π.Ε.Δ.Μ.Η.Ε.Δ.Ε.), «Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιρειών» (Σ.Α.Τ.Ε.) & «Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιρειών Ανωτάτων Τάξεων»(Σ.Τ.Ε.Α.Τ.).

Δημόσια Έργα Σήμερα

Ο όρος «**δημόσια έργα**» σύμφωνα με τον νομοθετικό ορισμό Ν.1418/1984 άρθρο 1 παρ.1 και 3. : «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων» (ΦΕΚ Α' 23/29.2.84) όπως τροποποιήθηκε η παρ. 3 με το άρθρο 1 παρ.1 του Ν.2229/1994 «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν.1418/1984 και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 138/31.8.94) , περιγράφει ως δημόσια «τα έργα υποδομής που καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου, συμβάλλουν στην ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων, στην αύξηση του εθνικού προϊόντος και στην ασφάλεια της χώρας με σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών». Ο Ν.4412/2016 ήρθε να αντικαταστήσει τον Ν.1418/1984 εισάγοντας κάποιες σημαντικές αλλαγές σχετικά με την ρύθμιση των δημοσίων έργων στην Ελλάδα. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν.4412/2016 της ελληνικής νομοθεσίας, τα «**δημόσια έργα**» ορίζονται ως ακολούθως: «Δημόσια έργα είναι τα έργα που πραγματοποιούνται από φορείς του δημοσίου τομέα ή εποπτευομένα από αυτούς, καθώς και τα έργα που πραγματοποιούνται από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, ή εκμεταλλεύονται κοινούς πόρους, ενώ αφορούν τον σχεδιασμό, την κατασκευή, την ανακατασκευή, τη συντήρηση ή την ανάπλαση δημοσίων έργων, ακινήτων ή υποδομών, ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης, όπως δρόμοι, γέφυρες, δημόσια κτίρια, αθλητικές εγκαταστάσεις, πάρκα και άλλα παρόμοια έργα». Από τεχνική άποψη, «τα δημόσια έργα είναι όλα τα έργα που εκτελούν φορείς του δημοσίου τομέα και συνδέονται με οποιοδήποτε τρόπο με το έδαφος, το υπέδαφος ή τον υποθαλάσσιο χώρο, όπως και τα πλωτά τμήματα των τεχνικών έργων ορίζοντας ως έργο να νοείται κάθε νέα κατασκευή ή επέκταση ή ανακαίνιση ή συντήρηση ή επισκευή και η οικονομικά ή τεχνικά αυτοτελής λειτουργία, καθώς και κάθε σχετική ερευνητική εργασία που απαιτεί τεχνική γνώση και επέμβαση».

Η διαφοροποίηση του Ν.4412/2016 με τους προγενέστερους νόμους είναι:

1. Νέα Οριοθέτηση: ορίζει λεπτομερέστερα τα δημόσια έργα, καλύπτοντας μια ευρύτερη γκάμα δραστηριοτήτων και υποδομών σε σύγκριση με τον προηγούμενο νόμο.
2. Αναθεώρηση Διαδικασιών: περιλαμβάνει αναθεωρημένες διαδικασίες και διατάξεις σχετικά με την προετοιμασία, την εκτέλεση και τον έλεγχο των δημοσίων έργων.
3. Συμμόρφωση με Ευρωπαϊκές Οδηγίες: περιλαμβάνει διατάξεις που συμμορφώνονται περισσότερο με τις ευρωπαϊκές οδηγίες και πρακτικές.
4. Υποχρεωτική Δημοσιοποίηση: θέτει την υποχρέωση δημοσιοποίησης πληροφοριών σχετικά με τα δημόσια έργα, όπως σχέδια, προδιαγραφές και συμβάσεις, για μεγαλύτερη διαφάνεια και δυνατότητα επίτευξης ελέγχου.

Οι παραπάνω διαφορές αντικατοπτρίζουν μια γενική τάση προς μεγαλύτερη διαφάνεια, συμμόρφωση με διεθνείς πρακτικές και ενίσχυση των διαδικασιών ελέγχου στον τομέα των δημόσιων έργων στην Ελλάδα.

Τα δημόσια έργα υπόκεινται σε κατηγορίες έργων, όπως:

1. Υποδομές: κτίρια, γέφυρες, οδοί, αεροδρόμια, λιμάνια, σιδηροδρομικές γραμμές και άλλες υποδομές που εξυπηρετούν τη μεταφορά και τις μετακινήσεις,
2. Ενέργεια: κέντρα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, δίκτυα διανομής, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας κλπ,
3. Εκπαίδευση και Υγεία: σχολικά κτίρια, πανεπιστήμια, νοσοκομεία, κέντρα υγείας κλπ,
4. Κοινωνικές Υπηρεσίες: κέντρα κοινωνικής πρόνοιας, κέντρα προστασίας παιδιών και ευπαθών ομάδων (ηλικιωμένων, Α.μ.Ε.Α./ Α.με.Α., κ.α.),
5. Τεχνολογία και Επικοινωνίες: υποδομές τηλεπικοινωνιών, δίκτυα internet και οπτικών ινών, ηλεκτρονικές υπηρεσίες, κυβερνητικές εφαρμογές,
6. Υδατοκαλλιέργειες: φράγματα, δεξαμενές, δίκτυα ύδρευσης-άρδευσης-αποχέτευσης,
7. Περιβάλλον: διαχείριση αποβλήτων-ΧΥΤΑ, έργα για την προστασία του περιβάλλοντος, δενδροφυτεύσεις και καλλιέργειες, μελέτες πυροπροστασίας και αντιπλημμυρικών έργων.

Ειδική νομική ορολογία που θα είναι χρήσιμη στη συνέχεια της εργασίας

Ορολογία εσωτερικού δικαίου:

1. «Εργοδότης» ή «Κύριος του Έργου» : Το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου τομέα για λογαριασμό του οποίου συντάσσεται η σύμβαση ή γίνεται η κατασκευή του έργου.
2. «Φορέας Κατασκευής του Έργου» : Η αρμόδια αρχή ή υπηρεσία η οποία έχει την ευθύνη κατασκευής του έργου.
3. «Ανάδοχος Εργολήπτης» ή «Ανάδοχος» : Η εργοληπτική επιχείρηση στην οποία έχει γίνει η ανάθεση του έργου με υπογραφή σύμβασης.
4. «Σύμβαση» : Η ομόφωνη γραπτή συμφωνία ανάμεσα σε Εργοδότη ή Φορέα κατασκευής του έργου με τον Ανάδοχο για την κατασκευή και άρτια ολοκλήρωση του έργου. Σε αυτήν συμπεριλαμβάνονται και όλα τα συνοδευτικά τεύχη αυτής (προκήρυξη, μελέτη, σχέδια, προδιαγραφές, πληροφορίες-περιγραφή για το είδος των εργασιών που απαιτούνται κλπ) τα λεγόμενα «Συμβατικά Τεύχη».
5. «Διευθύνουσα Υπηρεσία» ή «Επιβλέπουσα Υπηρεσία» : Η τεχνική υπηρεσία του Φορέα Κατασκευής του Έργου η οποία επιβλέπει την πορεία των εργασιών του έργου και είναι αρμόδια στο να αποφασίζει για την τυχόν ύπαρξη ανάγκης αλλαγής όρων της σύμβασης ή άλλων στοιχείων αυτή. Αυτό ορίζεται από τη νομοθεσία περί δημοσίων έργων.
6. «Τεχνικό Συμβούλιο» : Το συλλογικό όργανο του Φορέα Κατασκευής του Έργου που απαρτίζεται από αρμόδιους ειδικά καταρτισμένους ανθρώπους οι οποίοι γνωμοδοτούν για θέματα που ορίζει η σχετική περί δημοσίων έργων νομοθεσία.

Ορολογία κοινοτικού δικαίου:

1. «Αναθέτουσα Αρχή» : Αντίστοιχος του όρου «Εργοδότης» ή «Κύριο του Έργου». Ο όρος αυτός είναι γενικότερος εννοιολογικά καθώς καλύπτει και την έννοια του φορέα

κατασκευής του έργου. Συγκαταλέγονται το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις που συγκροτούνται από έναν ή περισσότερους από αυτούς.

2. «Προσφέρων» : είναι η εργοληπτική επιχείρηση που έχει υποβάλει προσφορά.
3. «Υποψήφιος» : είναι η εργοληπτική επιχείρηση που έχει ζητήσει να της σταλεί πρόσκληση συμμετοχής σε δημοπρασία με προεπιλογή (κλειστή διαδικασία) ή με διαπραγμάτευση.
4. «Ανάδοχος Εργολήπτης» : είναι η εργοληπτική επιχείρηση στην οποία ανατίθεται με σύμβαση παραχώρησης η εκτέλεση έργου

Ειδικά ως προς τον τρόπο ανάθεσης του έργου, η κοινοτική ορολογία συγκρινόμενη προς την αντίστοιχη του εσωτερικού δικαίου:

1. «Ανοικτή Διαδικασία» : Η αντίστοιχη «Ανοικτή Δημοπρασία» του εσωτερικού δικαίου.
2. «Κλειστή Διαδικασία» : Η αντίστοιχη «Δημοπρασία με Προεπιλογή» του εσωτερικού δικαίου.
3. «Διαδικασία με Διαπραγμάτευση» : Η αντίστοιχη «Δημοπρασία με Απευθείας Ανάθεση» του εσωτερικού δικαίου.
4. Η «Σύμβαση Παραχώρησης Δημοσίων Έργων» παρόλο που ως θεσμός δεν έχει πρωτοεισαχθεί από το κοινοτικό δίκαιο, απαντάται ως νομικός όρος μόνο στα κείμενα των κοινοτικών οδηγιών και της εν γένει κοινοτικής νομοθεσίας.

Κεφάλαιο 1: Διαδικασίες Ανάθεσης Κατασκευής Ενός Δημοσίου Έργου

1.1 Ανοιχτή Δημοπρασία

Ανοιχτή δημοπρασία είναι η διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων όπως περιγράφεται στον Ν.4412/2016 στα άρθρα 27 και 264 αυτή την στιγμή στην Ελλάδα είναι μία από τις πρωταρχικές μεθόδους για την επιλογή αναδόχου για έργα δημόσιας υποδομής ή άλλες δημόσιες συμβάσεις. Κάθε εργοληπτική επιχείρηση δικαιούται να υποβάλλει προσφορά για την κατασκευή του υπό ανάθεση έργου με τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις τάξης του Μ.Ε.ΕΠ. που ορίζονται για το υπό δημοπράτηση έργο. Η ανοιχτή δημοπρασία διενεργείται με βάση τη διακήρυξη όπου σε αυτήν εμπεριέχονται όλες οι πληροφορίες που αφορούν τον διαγωνισμό. Η νομική φύση της διακήρυξης έχει άμεση συνάρτηση προς τη φύση του δημοσίου έργου που πρόκειται να εκτελεσθεί. Οι υποβληθείσες προσφορές ανοίγονται δημόσια σε προκαθορισμένο χρόνο και βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων αξιολόγησης γίνεται η επιλογή της καλύτερης – πιο συμφέρουσας – οικονομικής προσφοράς. Χρησιμοποιείται συχνά για την ανάθεση μεγάλων έργων υποδομής ή κατασκευών που χρηματοδοτούνται από το κράτος ή από δημόσιους φορείς με σκοπό να εξασφαλιστεί η διαφάνεια, η ανταγωνιστικότητα και η δίκαιη αντιμετώπιση των συμμετεχόντων και κατά συνέπεια η επιλογή του αναδόχου.

1.1.1 Διακήρυξη

Στην διακήρυξη μνημονεύονται όλα τα τεχνικά τεύχη και σχέδια που μαζί με αυτήν αποτελούν την βάση για την κατάρτιση της σύμβασης. (άρθρο 53, Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 16, Ν.4782/2021). Σε περίπτωση διαδικασίας διαπραγμάτευσης του άρθρου 32 ή απευθείας ανάθεσης του άρθρου 118 τα τεύχη αυτά προσδιορίζονται στη σύμβαση. Το κύρος και η νομιμότητα της διακήρυξης συνιστούν προϋπόθεση του κύρους και της νομιμότητας των επόμενων πράξεων που οδηγούν στην ολοκλήρωση του διαγωνισμού και την ανάθεση του δημοσίου έργου, για το λόγο αυτό γίνεται έλεγχος της νομιμότητας της διακήρυξης.

Η διακήρυξη ενός διαγωνισμού δημοσίου έργου αναρτάται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και το περιεχόμενο της, κατά ελάχιστο, θα πρέπει να παραλαμβάνει τα κάτωθι, επί ποινή ακυρότητας:

1. Τον τίτλο της αρχής που εκδίδει την διακήρυξη,
2. Το σύστημα υποβολής προσφοράς με αναφορά στις διατάξεις που εφαρμόζονται για τη διεξαγωγή της δημοπρασίας,
3. Τον τίτλο του έργου, τα κύρια χαρακτηριστικά του και τον προϋπολογισμό, όπως και αν περιλαμβάνεται τυχόν εκπόνηση μελέτης,
4. Την ημερομηνία και ώρα διεξαγωγής της δημοπρασίας (ηλεκτρονικής υποβολής), τον συστημικό αριθμό Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. καθώς και την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των οικονομικών προσφορών,
5. Τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που γίνονται δεκτές για υποβολή προσφοράς σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και τα τυχόν πρόσθετα απαιτούμενα προσόντα και προϋποθέσεις,
6. Τις απαιτούμενες εγγυήσεις συμμετοχής (ποσό, διάρκεια χρόνου εγγύησης),
7. Τα τυχόν απαιτούμενα πρόσθετα δικαιολογητικά π.χ. δηλώσεις,

8. Τον κατάλογο των συμβατικών τευχών και σχεδίων τα οποία αποτελούν την βάση για την κατάρτιση της σύμβασης,
9. Σαφείς οδηγίες για τον τρόπο σύνταξης και υποβολής προσφορών,
10. Τον φορέα κατασκευής, πληροφορίες για τις πιστώσεις του έργου, για τους τυχόν ειδικούς όρους πληρωμής και για τις επιβαρύνσεις του εργολαβικού ανταλλάγματος για κρατήσεις υπέρ τρίτων κλπ,
11. Τον χρόνο ισχύος των προσφορών, όπως προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις.

Τα όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως αποτελούν το ελάχιστο περιεχόμενο της διακήρυξης. Προφανώς και μπορούν να περιλαμβάνονται και άλλα εκτός από τα ανωτέρω στοιχεία, έστω και αν δεν αναφέρεται ρητώς στο νόμο, εφόσον κατά τους διοικητικούς συντελεστές θεωρηθούν απαραίτητα για την εξασφάλιση της όσο είναι δυνατό αρτιότερης εκτέλεσης του δημοσίου έργου. Έτσι, συμπληρωματικά, μπορεί να απαιτηθεί ως πρόσθετο τυπικό προσόν η προηγούμενη εμπειρία και η κατασκευαστική ικανότητα των συμμετεχόντων σε παρόμοια έργα ή και γενικότερα.

1.1.2 Δυνατότητα Συμμετοχής

Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις και οι διπλωματούχοι μηχανικοί καταχωρούνται σε μητρώα οργανωμένα και τηρούμενα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (πρώην Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων). Τα μητρώα αυτά είναι δύο:

1. Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.): αφορά εργοληπτικές επιχειρήσεις, εταιρικές ή ατομικές και παράλληλα αποτελεί πίνακα κατάταξης των εργοληπτικών επιχειρήσεων βάση του εργοληπτικού τους δυναμικού.
2. Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.): αφορά εκείνους όσους ασχολούνται με τεχνικά – κατασκευαστικά επαγγέλματα, διπλωματούχους μηχανικούς ανωτάτων και ανωτέρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και αποτελεί ένα είδος επίσημου ατομικού δείκτη επαγγελματικής εμπειρίας.

Τα δύο αυτά μητρώα, αν και αυτόνομα το καθένα ξεχωριστά, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους καθώς η κατάταξη των εργοληπτικών εταιρειών στο Μ.Ε.ΕΠ. εξαρτάται και από την στελέχωσή τους με τους κατάλληλους – απαιτούμενους μηχανικούς βαθμίδων του Μ.Ε.Κ. .

Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.)

Το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων λειτουργεί ως μέσο παρακολούθησης της τεχνοοικονομικής επάρκειας των εργοληπτικών επιχειρήσεων που επιθυμούν και προτίθενται για την ανάληψη εκτέλεσης δημοσίων έργων. Στο Μ.Ε.ΕΠ. έχουν δυνατότητα εγγραφής εργοληπτικές επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής (ατομικές, ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες, περιορισμένης ευθύνης, συνεταιρισμοί, κατασκευαστικές επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α.). Η εγγραφή των εργοληπτικών επιχειρήσεων στο μητρώο αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή τους, αν όχι σε όλους, στο επί των πλείστων διαγωνισμών δημοσίων έργων που λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα αλλά και στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μη εγγραφή εργοληπτικής επιχείρησης στο Μ.Ε.ΕΠ. δεν επιτρέπει την συμμετοχή της εν λόγω επιχείρησης σε διαγωνισμό και κατά συνέπεια την ανάληψη εκτέλεσης δημοσίου έργου, με εξαίρεση να αποτελούν ορισμένες συγκεκριμένες περιπτώσεις μικρών έργων για τις οποίες προβλέπονται ειδικές διατάξεις όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 15, παρ.1 Ν.1418/84, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει από το άρθρο 17 του Ν.4412/2016. Το Μ.Ε.ΕΠ. διαχωρίζεται σε κατηγορίες έργων και σε τάξεις. Η

κατάταξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων γίνεται σε διαφορετική τάξη ανά κατηγορία έργων. Αυτό σημαίνει πως η ίδια εργοληπτική επιχείρηση μπορεί να βρίσκεται σε μία τάξη για μια κατηγορία έργων και σε άλλη τάξη για μια διαφορετική κατηγορία έργων.

Κατηγορίες Έργων

Αναλόγως των τεχνικών χαρακτηριστικών και το αντικείμενο των εργασιών γίνεται και η κατάταξη των έργων. Με αυτό τον διαχωρισμό σε κατηγορίες επιτυγχάνεται η διαμόρφωση κλιμάκωσης ειδίκευσης για την κατάταξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων. Δεν αποτελεί στόχο την ένταξη των υπό εκτέλεση έργων σε κάποια από τις ήδη υπάρχουσες κατηγορίες μιας και κάτι τέτοιο αποτελεί αυθαιρεσία αφού τα περισσότερα έργα και κυρίως τα μεγάλα εντάσσονται σε περισσότερες, όπως και είναι λογικό, από μια κατηγορίες. Οι κατηγορίες σήμερα διαμορφώνονται ως εξής:

1. Οδοποιίας,
2. Οικοδομικά,
3. Υδραυλικά,
4. Λιμενικά,
5. Ηλεκτρομηχανολογικά και
6. Βιομηχανικά & Ενεργειακά

Πέρα όμως από αυτές τις βασικές κατηγορίες έργων, δίνεται η δυνατότητα εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ. εργοληπτικών επιχειρήσεων που το αντικείμενο εξειδίκευσής τους υπάγεται σε μία ή περισσότερες από τις παρακάτω κατηγορίες έργων:

1. Γεωτρήσεων,
2. Πρασίνου,
3. Ειδικών Μονώσεων,
4. Ανελκυστήρων,
5. Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού,
6. Πλωτών Έργων και Εγκαταστάσεων Ναυπηγείων,
7. Αποκαλύψεως Μετάλλων και
8. Καθαρισμού και Επεξεργασίας Νερού και Υγρών, Στερεών & Αέριων Αποβλήτων (άρθρο 6 παρ.ΥΔΕ ΕΔ2α/01/27/Φ.Ν.294/18.3.1985).

Τάξεις

Οι τάξεις ορίζουν τα χρηματικά όρια προϋπολογισμού ενός έργου των οποίων μπορεί κάποια εργοληπτική επιχείρηση που ανήκει σε κάθε συγκεκριμένη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. να λειτουργήσει ανάλογα και να αναλάβει έργα αντίστοιχου προϋπολογισμού της τεχνοοικονομικής της επάρκειας. Ανά κατηγορία έργων οι τάξεις είναι επτά Α', Β', Γ', Δ', Ε', Ζ' και Η'. Στις τρεις κατώτερες τάξεις εγγράφονται ατομικές επιχειρήσεις ατόμων εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.Κ. και επιχειρήσεις προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε., Ε.Ε., Ι.Κ.Ε.) ή εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.) των οποίων όλα τα μέλη – στελέχη είναι πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Μ.Ε.Κ. . Στις υπόλοιπες κατηγορίες εγγράφονται επιχειρήσεις με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας (Α.Ε.) και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.).

Ανά τάξη επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. ορίζονται ως ανώτατα όρια προϋπολογισμού έργου το ανώτατο όριο του συνολικού αρχικού προϋπολογισμού των προκηρυσσόμενων ή ανατιθέμενων έργων, τα οποία μπορούν να αναλάβουν οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που ανήκουν σε κάθε συγκεκριμένη τάξη. Το ανώτατο όριο ανεκτέλεστου αφορά οποιαδήποτε

χρονική στιγμή κατά την διάρκεια ισχύος της εργοληπτικής βεβαίωσης Μ.Ε.ΕΠ. . Η μέγιστη εισαγωγική τάξη Μ.Ε.ΕΠ. είναι η 3^η.

Τάξη	Ανώτατο Όριο Προϋπολογισμού	Ανώτατο Όριο Προϋπολογισμού Κοινοπραξιών	Ανώτατο Όριο Ανεκτέλεστου
7 ^η	Δεν υπάρχει όριο	Δεν υπάρχει όριο	704.382.688€
6 ^η	44.000.000€	60.000.000€	132.000.000€
5 ^η	22.000.000€	27.500.000€	66.000.000€
4 ^η	7.500.000€	11.125.000€	22.500.000€
3 ^η	3.750.000€	4.687.500€	11.250.000€
2 ^η	1.500.000€	2.062.500€	4.500.000€
1 ^η	750.000€	937.500€	2.250.000€
A2	300.000€	412.500€	900.000€
A1	90.000€	142.500€	270.000€

Άρθρο 16 Ν.3669/2008.

Τα κριτήρια εγγραφής και κατάταξης της εργοληπτικής επιχείρησης στις ανά κατηγορία έργων τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ. είναι οι εξής:

1. Η οργάνωση της επιχείρησης,
2. Η στελέχωσή της από τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ.,
3. Η στελέχωσή της από άλλο τεχνικό ή επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό,
4. Η εμπειρία σε έργα που έχουν εκτελεσθεί από την επιχείρηση ή τα στελέχη της,
5. Ο εξοπλισμός που διαθέτει η επιχείρηση η ίδια ή έχει αποδεδειγμένα χρησιμοποιήσει – διαχειριστεί με επιτυχία στο παρελθόν,
6. Η οικονομική δυνατότητα, πίστη, διαχειριστική ικανότητα και άλλα παρόμοια στοιχεία.

Η ελάχιστη στελέχωση της επιχείρησης πρέπει να είναι συνεχής για όλη την διάρκεια της λειτουργίας της και να είναι δυνατό αυτή να αποδεικνύεται οποιαδήποτε στιγμή προσκομίζοντας βεβαιώσεις ασφάλισης του προσωπικού από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Οποιαδήποτε μεταβολή των στελεχών της εργοληπτικής επιχείρησης γίνεται από την επιτροπή του Μ.Ε.ΕΠ., έπειτα από σχετική αίτηση της επιχείρησης ή του στελέχους προς αυτήν.

Μητρώο εμπειρίας κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.)

Το Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών είναι σύστημα ταξινόμησης και αξιολόγησης με βάση την αποδεδειγμένη επαγγελματική εμπειρία των όσων υπάρχει ενασχόληση στην παραγωγή έργων σε οποιοδήποτε στάδιο είτε αυτό είναι μελέτη, είτε κατασκευή, είτε επίβλεψη, τεχνικών διπλωματούχων ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και πρώην ανωτέρων τεχνικών σχολών. Η κατάταξη στο Μ.Ε.Κ. συνδέεται άμεσα με την αξιολόγηση και κατάταξη μιας εργοληπτικής επιχείρησης στο Μ.Ε.ΕΠ.

Οι αρμοδιότητες του τμήματος Μητρώου Εμπειρίας Κατασκευαστών είναι οι εξής:

1. Η μέριμνα για την τήρηση του Μ.Ε.Κ. όπου καταγράφεται η εμπειρία των διπλωματούχων μηχανικών και των αποφοίτων των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, των ΚΑΤΕΕ και των Σχολών Υπομηχανικών που ασχολούνται με την παραγωγή έργων σε όλες τις φάσεις της όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα όπως μελέτη,

κατασκευή, επίβλεψη και όπου γίνεται κατάταξη εγγραφόμενων κατά κατηγορίες και τάξεις εμπειρίας γύρω από την κατασκευή έργων,

2. Η γραμματειακή εξυπηρέτηση της επιτροπής του ΜΕΚ, έκδοση πιστοποιητικών,
3. Η μελέτη και η εισήγηση νομοθετικών ή διοικητικών μέτρων για τη βελτίωση της στήριξης του Μ.Ε.Κ.,
4. Η εποπτεία στην άσκηση των επαγγελματιών Πολιτικού Μηχανικού, Αρχιτέκτονα Μηχανικού, Αγρονόμου και Τοπογράφου Μηχανικού και των τεχνικής κατεύθυνσης αποφοίτων των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, των ΚΑΤΕΕ, των Σχολών Υπομηχανικών και του λοιπού τεχνικού δυναμικού που απασχολείται με την κατασκευή έργων στην χώρα, όπως τεχνικών βοηθών, εργοδηγών, σχεδιαστών, ειδικευμένων τεχνικών, χειριστών μηχανημάτων και βοηθών των παραπάνω ειδικοτήτων.

Η εγγραφή στο Μ.Ε.Κ. είναι όπως και στο Μ.Ε.ΕΠ., γίνεται κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου διπλωματούχου μηχανικού και χρειάζεται να υποβληθούν αντίγραφα των τίτλων σπουδών του, λεπτομερές βιογραφικό σημείωμα για τις επαγγελματικές και επιστημονικές του απασχολήσεις, πιστοποιητικό δήμου ή κοινότητας ή αντίστοιχο σημείωμα των στοιχείων της ταυτότητάς του, υπεύθυνη δήλωση για τις απασχολήσεις του στο κύκλωμα παραγωγής έργων με αναφορά κάθε συγκεκριμένου έργου, της διάρκειας και του είδους της ενασχόλησής του στα εν λόγω έργα συνοδευόμενη από σχετικές βεβαιώσεις, αν δεν προκύπτουν τα στοιχεία αυτά από πιστοποιητικά του Μ.Ε.Κ. και κάθε άλλο συμπληρωματικό στοιχείο (άρθρο 17 παρ.2 Υ.Δ.Ε. ΕΔ2α/01/27/Φ.Ν.294/18.3.1985). Η εγγραφή, η κατάταξη και η εξέλιξη στις βαθμίδες γίνεται από την επιτροπή του Μ.Ε.Κ. η οποία συνθέτετε με προεδρικό διάταγμα και οπωσδήποτε πρέπει να περιλαμβάνονται σε αυτήν εκτός από τα όργανα των δημοσίων υπηρεσιών και εκπρόσωποι του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) επαγγελματικών ενώσεων και μη μελών του Τ.Ε.Ε. και επαγγελματικών εργοληπτικών ενώσεων (άρθρο 17 παρ.6 Ν.1418/84).

Τα μέλη Μ.Ε.Κ. κατατάσσονται σε τέσσερις βαθμίδες εμπειρίας ανά κατηγορία έργου. Οι κατηγορίες είναι αντίστοιχες με αυτές που ισχύουν για το Μ.Ε.ΕΠ. και η εγγραφή των διπλωματούχων μηχανικών, τεχνικών κλπ. σε κάθε μία από αυτές γίνεται με βάση την ειδικότητα του πτυχίου τους. Οι βαθμίδες του Μ.Ε.Κ. από πλευράς εργοληπτικής δυνατότητας αντιστοιχούν στις πρώτες τέσσερις τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ. για ατομικές εργοληπτικές επιχειρήσεις. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει έστω κάποιος είναι καταταγμένος στη Β' Βαθμίδα Μ.Ε.Κ. για την κατηγορία οικοδομικών έργων, μπορεί να καταταγεί ως ατομική εργοληπτική επιχείρηση στην αντίστοιχη τάξη και κατηγορία του Μ.Ε.ΕΠ. και να είναι σε θέση να αναλαμβάνει την εκτέλεση έργων που έγκεινται στην συγκεκριμένη κατηγορία και τάξη. Η πρώτη εγγραφή γίνεται μόνο μέχρι την Β' βαθμίδα εμπειρίας. Για πτυχιούχους Α.Ε.Ι. απαιτείται για όλες τις κατηγορίες έργων απασχόληση τριών (3) ετών σε κατασκευή ή εναλλακτικά έξι (6) ετών σε επίβλεψη για την δυνατότητα εξέλιξης από βαθμίδα σε βαθμίδα. Για πτυχιούχους Τ.Ε.Ι. και Υπομηχανικών απαιτείται για όλες τις κατηγορίες έργων τρία (3) έτη εμπειρία σε κατασκευή ή οκτώ (8) έτη σε επίβλεψη. Η εξέλιξη των εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.Κ. γίνεται από την μία βαθμίδα στην ακριβώς επόμενη και απαγορεύεται η παράκαμψη ενδιάμεσης βαθμίδας σε ανώτερη.

1.1.3 Οικονομική Προσφορά

Για να λάβει συμμετοχή ένας οικονομικός φορέας σε ανοικτή δημοπρασία υποβάλλει μία προσφορά που ουσιαστικά είναι η οικονομική του πρόταση από μεριάς του επί του συνολικού κόστους κατασκευής του έργου. Αναλόγως το σύστημα προσφοράς, εκτός της

οικονομικής πρότασης μπορεί να ζητείται και τεχνική. Ως νομική πράξη, η υποβολή προσφοράς συνιστά ένα είδος πρότασης για σύναψη σύμβασης κατασκευής.

Η σύνταξη του εντύπου της προσφοράς γίνεται από τους ενδιαφερόμενους όπως ορίζεται στη διακήρυξη λαμβάνοντας υπ' όψιν το συνολικό προϋπολογισμό (προϋπολογισμός της υπηρεσίας) του έργου όπως αυτός έχει οριστεί από την αναθέτουσα δημόσια αρχή. Στις τιμές του προϋπολογισμού αλλά και της προσφοράς που θα υποβληθεί περιλαμβάνονται όλες οι σχετικές δαπάνες, τα γενικά έξοδα και το εργολαβικό όφελος της επιχείρησης. Ωστόσο, είναι πιθανό να μην προσμετρούνται στις τιμές του προϋπολογισμού τα γενικά έξοδα και το εργολαβικό όφελος και να προστίθεται για αυτά στο τέλος ποσοστό επί του συνόλου του προϋπολογισμού ύψους δεκαοκτώ τοις εκατό (18%) για έργα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό των δημοσίων επενδύσεων ή άλλες πηγές με ανάλογες απαλλαγές και 28% για τις άλλες περιπτώσεις. (άρθρο 5 παρ.4 π.δ. 609/85).

Η διαδικασία υποβολής των προσφορών από τους οικονομικούς φορείς (επιχειρήσεις), γίνεται μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.). Η εν λόγω πλατφόρμα αποτελεί τον κεντρικό ηλεκτρονικό κόμβο για τις δημόσιες συμβάσεις στην Ελλάδα. Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης είναι ο διαχειριστής του Promitheus κατά τις κείμενες διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων. Το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για τον προγραμματισμό, την διεξαγωγή αλλά και την σύναψη δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων με την χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) (άρθρο 2 παρ.1 περ. 32 Ν.2212/2016). Ως χρήστες Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. ορίζονται οι αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς και οικονομικοί φορείς που χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. . Σημαντικό υποσύστημά του είναι το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.) το οποίο έχει ως σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση στοιχείων που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.4013/2011 και το άρθρο 38 του Ν.4412/2016. Η Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης των Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. και Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ. του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης διαθέτει helpdesk το οποίο παρέχει δυνατότητα τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής (μέσω e-mail) υποστήριξης των χρηστών.

Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων είναι εύκολη διαδικασία η οποία χρειάζεται όμως μια μικρή προεργασία. Για αρχή θα πρέπει να γίνει εγγραφή του οικονομικού φορέα στο σύστημα του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. όπου θα απαιτηθούν οι κωδικοί πρόσβασης στο TaxisNET και στην συνέχεια θα αποσταλεί e-mail με τους κωδικούς πρόσβασης στο Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. . Μετά θα πρέπει να γίνει απόκτηση ψηφιακής υπογραφής εκδίδοντας ψηφιακό πιστοποιητικό στην διαδικτυακή πύλη ΕΡΜΗΣ, αφού γίνει εγγραφή σε αυτήν. Έπειτα θα πρέπει να αποσταλεί επιπλέον ηλεκτρονικό αίτημα για την έκδοση του ψηφιακού πιστοποιητικού και για την οριστική ολοκλήρωση της αίτησης να μεταβεί ο ενδιαφερόμενος σε ένα Κέντρο Εξυπηρέτησης Πελατών με τα απαραίτητα έγγραφα ώστε να γίνει η ταυτοποίησή του τελικά μέσω της πύλης ΕΡΜΗΣ. Εφόσον λοιπόν ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτή θα πρέπει να γίνει παραγγελία εξοπλισμού (USBToken) και εγκατάσταση σε αυτό της ψηφιακής υπογραφής, εγκατάσταση ψηφιακής υπογραφής στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, εγκατάσταση συμβατικών οδηγών (drivers) του USBToken και τέλος για την εύρυθμη χρήση και διαχείρισή της συμπληρωματική εγκατάσταση απαιτούμενων προγραμμάτων. Έτσι, πλέον είναι δυνατή η συμμετοχή στους ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς.

Στην περίπτωση επιθυμίας συμμετοχής σε δημόσιο διαγωνισμό που δημοσιεύεται στην πύλη Τ.Ε.Δ. (Tenders Electronic Daily : ηλεκτρονική έκδοση του Συμπληρώματος της

Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου δημοσιεύονται όλες οι προκηρύξεις για ευρωπαϊκές δημόσιες συμβάσεις μεγαλύτερης αξίας), η υποβολή προσφοράς στο πλείστο είναι πάλι ηλεκτρονικά. Εφόσον γίνει ανάθεση, είναι πιθανό να ζητηθούν ορισμένα δικαιολογητικά που αφορούν την κατάσταση της εταιρείας ή της εμπειρίας του συμμετέχοντα. Μέσω της πύλης e-Certis , διαδικτυακή πλατφόρμα της Ε.Ε. μέσα από την οποία μπορεί να γίνει αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν τα είδη πιστοποιητικών ή άλλων αποδεικτικών εγγράφων που κατά περίπτωση μπορεί να ζητηθούν από αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς για την διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων, μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να ενημερωθούν για τα δικαιολογητικά που ζητούν οι αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών – μελών της Ε.Ε.

Συμπλήρωση Ε.Ε.Ε.Σ.

Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα promitheus.gov.gr εκτός των ανωτέρω, προσφέρεται από το Μάιο του 2019 και η δωρεάν ηλεκτρονική υπηρεσία «Promitheus ESPDint» η οποία δίνει την δυνατότητα σύνταξης και διαχείρισης του Ε.Ε.Ε.Σ. ή του Τ.Ε.Υ.Δ.. Το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) / Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.). Είναι ένας είδος υπεύθυνης δήλωσης που γίνεται χρήση αυτής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων από δημόσιους αγοραστές και επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορά την οικονομική κατάσταση, τις ικανότητες και την καταλληλότητα επιχειρήσεων για την σύναψη συμβάσεων. Χρησιμοποιείται ως προκαταρκτική απόδειξη εκπλήρωσης όλων των απαιτούμενων όρων στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πριν από την θέσπιση του Ε.Ε.Ε.Σ./Τ.Ε.Υ.Δ. οι επιχειρήσεις υποχρεούνταν να υποβάλλουν διάφορα έγγραφα για την απόδειξη της καταλληλότητάς τους και ότι πληρούνται όλα τα κριτήρια για την επιλογή τους ή αντίστοιχα του αποκλεισμού τους. Τέτοια κριτήρια για παράδειγμα είναι ότι έχουν εκπληρώσει τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, ότι δεν έχουν καταδικαστεί για εγκληματική δραστηριότητα κ.α.. Οι υποβάλλοντες προσφορά είναι δυνατόν να αποκλείονται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να υπόκεινται σε δίωξη, σε περιπτώσεις σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά τη συμπλήρωση του Ε.Ε.Ε.Σ./Τ.Ε.Υ.Δ., απόκρυψης πληροφοριών ή αδυναμίας προσκόμισης δικαιολογητικών. Τα φυσικά έντυπα που αποδεικνύουν την ορθότητα όλων όσων έχουν δηλωθεί μέσω ενός Ε.Ε.Ε.Σ./Τ.Ε.Υ.Δ. κατατίθενται μόνο από τον νικητή της διαγωνιστικής διαδικασίας – προσωρινό ανάδοχο.

Αποτελείται από πέντε μέρη.

Στο **Μέρος Ι** παρατίθενται πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα. Τέτοιες πληροφορίες είναι:

- Στοιχεία της δημοσίευσης: Για διαδικασίες σύναψης σύμβασης για τις οποίες έχει δημοσιευτεί προκήρυξη διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πληροφορίες που απαιτούνται στο Μέρος Ι ανακτώνται αυτόματα, υπό την προϋπόθεση ότι έχει χρησιμοποιηθεί η ηλεκτρονική υπηρεσία Ε.Ε.Ε.Σ./Τ.Ε.Υ.Δ. για τη συμπλήρωση του Ε.Ε.Ε.Σ./Τ.Ε.Υ.Δ. . Παρατίθεται η σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπληρώνοντας τον αριθμό προκήρυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν δεν έχει δημοσιευθεί προκήρυξη διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή αν δεν υπάρχει υποχρέωση δημοσίευσης εκεί, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας θα πρέπει να συμπληρώσει πληροφορίες με τις οποίες θα είναι δυνατή η αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση της διαδικασίας σύναψης σύμβασης (π.χ. παραπομπή σε δημοσίευση σε

εθνικό επίπεδο) συμπληρώνοντας τον Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (Α.Δ.Α.Μ.) στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.),

- Ταυτότητα του αγοραστή: Επίσημη ονομασία αναθέτουσας αρχής και λοιπά στοιχεία αυτής (Α.Φ.Μ., Διαδικτυακός Τόπος, Διεύθυνση Έδρας, Τ.Κ. ,Τηλέφωνα Επικοινωνίας - Φαξ, Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο, Αρμόδιος Επικοινωνίας),
- Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης: Τίτλος του έργου και σύντομη περιγραφή αυτού.

Στο **Μέρος II** παρατίθενται πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα. Τέτοιες πληροφορίες είναι:

- Α. Στοιχεία του οικονομικό φορέα: Επωνυμία οικονομικού φορέα και λοιπά στοιχεία αυτού (Α.Φ.Μ., Διεύθυνση Έδρας, Τ.Κ. , Τηλέφωνα Επικοινωνίας - Φαξ, Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο, Αρμόδιος Επικοινωνίας, Διαδικτυακός Τόπος-εφόσον υπάρχει),
- Β. Πληροφορίες σχετικά με τους εκπροσώπους του οικονομικού φορέα: Ονοματεπώνυμο εκπροσώπου και λοιπά στοιχεία αυτού (Ημερομηνία γέννησης, Τόπος γέννησης, Διεύθυνση, Τ.Κ., Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο, Θέση/Ενεργών υπό την ιδιότητα),
- Γ. Πληροφορίες σχετικά με τη στήριξη στις ικανότητες άλλων οντοτήτων,
- Δ. Πληροφορίες σχετικά με υπερβολάβους στην ικανότητα των οποίων δεν στηρίζεται ο οικονομικός φορέας.

Στο **Μέρος III** παρατίθενται λόγοι αποκλεισμού όπως:

- Α. Λόγοι που σχετίζονται με ποινικές καταδίκες,
- Β. Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης,
- Γ. Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικά παραπτώματα,
- Δ. Άλλοι λόγοι αποκλεισμού που ενδέχεται να προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα.

Στο **Μέρος IV** παρατίθενται τα κριτήρια επιλογής:

- Α. Καταλληλότητα: Εγγραφή στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο (Ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος στα σχετικά επαγγελματικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος μέλος εγκατάστασής του, όπως περιγράφεται στο παράρτημα XI της οδηγίας 2014/24/ΕΕ· οι οικονομικοί φορείς από ορισμένα κράτη μέλη μπορεί να οφείλουν να συμμορφώνονται με άλλες απαιτήσεις που καθορίζονται στο παράρτημα αυτό.),
- Β. Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια: Ο οικονομικός φορέας δεν υπερβαίνει τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων όπως καθορίζεται στα άρθρα. 8 Ν.3669/2008 και 64 Π.Δ. 71/2019,
- Γ. Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα: Ο οικονομικός φορέας προτίθεται, ενδεχομένως, να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπερβολαβίας το ακόλουθο μέρος (δηλαδή ποσοστό) της σύμβασης. Επισημαίνεται ότι εάν ο οικονομικός φορέας έχει αποφασίσει να αναθέσει μέρος της σύμβασης σε τρίτους υπό μορφή υπερβολαβίας και στηρίζεται στις ικανότητες του υπερβολάβου για την εκτέλεση του εν λόγω μέρους, τότε θα πρέπει να συμπληρωθεί χωριστό Ε.Ε.Σ. για τους σχετικούς υπερβολάβους. Εάν όχι, απλά το ποσοστό αυτό συμπληρώνεται ως 0%.
- Δ. Συστήματα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Και τέλος στο **Μέρος VI** είναι οι τελικές δηλώσεις:

- Ο υπογεγραμμένος, δηλώνει επισήμως ότι τα στοιχεία που έχει αναφέρει σύμφωνα με τα μέρη II έως V ανωτέρω είναι ακριβή και ορθά και ότι έχει πλήρη επίγνωση των συνεπειών σε περίπτωση σοβαρών ψευδών δηλώσεων.
- Ο υπογεγραμμένος, δηλώνει επισήμως ότι είναι σε θέση, κατόπιν αιτήματος και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα πιστοποιητικά και τις λοιπές μορφές αποδεικτικών εγγράφων που αναφέρονται, εκτός εάν: α) Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχει τη δυνατότητα να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν [υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας έχει παράσχει τις απαραίτητες πληροφορίες (διαδικτυακή διεύθυνση, αρχή ή φορέα έκδοσης, επακριβή στοιχεία αναφοράς των εγγράφων) που παρέχουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να το πράξει] ή β) Από τις 18 Οκτωβρίου 2018 το αργότερο (ανάλογα με την εθνική εφαρμογή του άρθρου 59 παράγραφος 5 δεύτερο εδάφιο της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχουν ήδη στην κατοχή τους τα σχετικά έγγραφα.

Το παραπάνω έγγραφο υπογράφεται ψηφιακά και γίνεται προσκόμιση αυτού μαζί με την εγγυητική επιστολή συμμετοχής στον φάκελο δικαιολογητικών της οικονομικής προσφοράς.

1.1.4 Εγγυητική Επιστολή Συμμετοχής

Για τη συμμετοχή σε δημοπρασία και την υποβολή οικονομικής προσφοράς απαιτείται από πλευράς του διαγωνιζόμενου η κατάθεση εγγύησης, η οποία καλείται εγγύηση συμμετοχής. Η εγγυητική επιστολή είναι μία έγγραφη δέσμευση η οποία εκδίδεται από αρμόδιους φορείς (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε., τράπεζες, κλπ.) για λογαριασμό του οικονομικού φορέα (αιτούντα) υπέρ ενός τρίτου μέρους (δικαιούχου), στην περίπτωση συμμετοχής σε διαγωνισμό δικαιούχου είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς, και εγγυάται την τήρηση των υποχρεώσεων του οικονομικού φορέα προς τον δικαιούχο, πλήρως. Στην περίπτωση που ο αιτούντας δεν ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς τον δικαιούχο, τότε ο φορέας που φέρεται να έχει εκδώσει την εγγυητική θα καταβάλει στο δικαιούχο το ποσό της εγγύησης. Ουσιαστικά με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η αξιοπιστία μιας προσφοράς σε έναν διαγωνισμό. Σύμφωνα με το άρθρο 72, Ν.4412/2016 η εγγύηση συμμετοχής δεν μπορεί να υπερβαίνει το δύο τοις εκατό (2%) προϋπολογιζόμενης αξίας του έργου, με ανάλογη στρογγύλευση. Πρέπει να έχει ισχύ για τουλάχιστον τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, πριν την λήξη της προσφοράς, να ζητά από τον προσφέροντα να παρατείνει, πριν την λήξη τους, τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς και της εγγύησης συμμετοχής. Ωστόσο εγγύηση συμμετοχής δεν απαιτείται για τη συμμετοχή σε διαδικασίες ανάθεσης συμφωνιών-πλαίσιο, δυναμικού συστήματος αγοράς ή σε συνοπτικό διαγωνισμό, απευθείας ανάθεση ή σε διαδικασία επιλογής από κατάλογο (εκτός αν η διακήρυξη το ζητάει). Η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει, αν ο προσφέρων αποσύρει την προσφορά του κατά τη διάρκεια ισχύος αυτής, παρέχει ψευδή στοιχεία ή πληροφορίες, δεν προσκομίσει εγκαίρως τα προβλεπόμενα στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογητικά ή δεν προσέλθει εγκαίρως για υπογραφή της σύμβασης. Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στον ανάδοχο με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης. Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους
λοιπούς
προσφέροντες:

α) μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή την έκδοση απόφασης επί τυχόν ασκηθείσας προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης και

β) μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης ενδίκων βοηθημάτων προσωρινής δικαστικής προστασίας ή την έκδοση απόφασης επ' αυτών, και γ) μετά την ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το άρθρα 35 και 36 του ν. 4129/2013 (Α' 52), εφόσον απαιτείται. Για τα προηγούμενα στάδια της κατακύρωσης η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους συμμετέχοντες στις κάτωθι περιπτώσεις: α) λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς και μη ανανέωσης αυτής και β) απόρριψη της προσφοράς τους και εφόσον δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή ένδικο βοήθημα ή έχει εκπνεύσει άπρακτη η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή ενδίκων βοηθημάτων ή έχει λάβει χώρα παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης αυτών ή αυτά έχουν απορριφθεί αμετακλήτως. Η ενδικοφανής προσφυγή είναι μία διαδικασία που οφείλει υποχρεωτικά να ακολουθήσει ο διαγωνιζόμενος όταν θελήσει να αμφισβητήσει το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στο οποίο θεωρεί ότι έχει αδικηθεί ρητή ή σιωπηρή, πριν της άσκησης προσφυγής ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

1.2 Δημοπρασία με Προεπιλογή

Η δημοπρασία με προεπιλογή ή κλειστή διαδικασία, κατά την κοινοτική ορολογία, χωρίζεται σε δύο διαφορετικά αυτοτελή στάδια: (α) το στάδιο της προεπιλογής και (β) το στάδιο του κυρίως διαγωνισμού. Στο στάδιο της προεπιλογής, προεπιλέγεται βάσει ορισμένων προβλεπόμενων από το νόμο κριτηρίων, περιορισμένος αριθμός επιχειρήσεων από το σύνολο εκείνων που εκδήλωσαν ενδιαφέρον συμμετοχής στο διαγωνισμό. Στο στάδιο του κυρίως διαγωνισμού, συμμετέχουν οι επιχειρήσεις που προεπιλέχθηκαν κατά το προηγούμενο στάδιο με σκοπό της ανάδειξης του τελικού μειοδότη και αναδόχου του έργου. Η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής προβλέπεται από το νόμο κυρίως για έργα εξειδικευμένα ή μεγάλης σπουδαιότητας άρθρο 4. Παρ.2 εδ. Β' Ν.1418/1984 ακριβώς επειδή με τη διαδικασία της προεπιλογής επιτυγχάνεται πιο ενδελεχής έλεγχος όσον αφορά τα τεχνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά καταλληλότητας των υποψήφιων εργοληπτών. Για την εφαρμογή της προεπιλογής απαιτείται αιτιολογημένη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου της αρμόδιας προϊστάμενης αρχής στο οποίο την σύνθεση θα πρέπει να συμμετέχει και ένας εκπρόσωπος των εργοληπτικών οργανώσεων άρθρο 4. Παρ.2 εδ. Β' Ν.1418/1984, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 4 Ν.2576/1998 και όπως κωδικοποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 118 Ν.4412/2016 .

1.2.1 Στάδιο Προεπιλογής

Το Στάδιο της Προεπιλογής είναι αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί ουσιαστικά την διαδικασία αυτή από την ανοικτή δημοπρασία. Με την δημοσίευση της διακήρυξης καλούνται οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που θεωρούν ότι πληρούν τα προσόντα, σύμφωνα με τα όσα κριτήρια αναγράφονται σε αυτή, να δηλώσουν ενδιαφέρον για την συμμετοχή τους στο διαγωνισμό. Η διαφορά με την ανοικτή δημοπρασία είναι ότι για διαγωνισμό με δημοπρασία με προεπιλογή η υποβολή προσφορών δεν διεξάγεται απευθείας αλλά έπειτα της εφαρμογής του σταδίου της προεπιλογής. Το σύνολο των εργοληπτικών επιχειρήσεων που εκδήλωσαν ενδιαφέρον να συμμετάσχουν, ελέγχονται βάσει των προδιαγραφών που αναγράφονται στην διακήρυξη και επιλέγονται ορισμένες τελικά από αυτές έχοντας έγκριση συμμετοχής στην τελική φάση. Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, τα κριτήρια τα οποία διαπιστώνουν την καταλληλότητα των ενδιαφερόμενων έχουν να κάνουν με ένα συνδυασμό το κατά πόσο υπάρχει η τεχνική και η οικονομική επάρκεια της επιχείρησης ώστε να είναι δυνατό να προχωρήσει στην ανάληψη κατασκευής του εν λόγω έργου. Τέτοια κριτήρια ενδεικτικά είναι:

1. Η οργάνωση της επιχείρησης,

2. Η στελέχωσή της από τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ.,
3. Η στελέχωσή της από άλλο επιστημονικό ή βοηθητικό προσωπικό,
4. Η εμπειρία σε έργα που έχουν εκτελεσθεί από την επιχείρηση ή από στελέχη της,
5. Ο εξοπλισμός που έχει στη διάθεσή της η ίδια η επιχείρηση ή αποδεδειγμένα έχει διαχειριστεί με επιτυχία στο παρελθόν,
6. Η οικονομική δυνατότητα,
7. Η πίστη,
8. Η διαχειριστική ικανότητα και άλλα παρόμοια στοιχεία. Άρθρο 4 παρ.2 εδ.β' και 16 παρ.1 Ν.1418/1984 σε συνδυασμό με άρθρο 19 παρ.2 π.δ.609/85.

Η αξιολόγηση μιας εργοληπτικής επιχείρησης κατά το στάδιο της προεπιλογής δεν είναι υποχρεωτικό να περιορίζεται μόνο στο νομικό πρόσωπο της αλλά μπορεί, νόμιμα, να επεκτείνεται και στη συμπεριφορά των τεχνικών στελεχών και εκπροσώπων της κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει ξεχωριστά ή όντας μέλη άλλων επιχειρήσεων, ακόμα και σε χρόνο προγενέστερο της σύστασης της εργοληπτικής επιχείρησης που τίθεται σε έλεγχο. Έτσι, εξετάζονται η προσωπική κατάσταση του εργολήπτη και η πλήρωση των ελάχιστων οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για το προς εκτέλεση έργο. Ωστόσο, η προεπιλογή γίνεται αυστηρά ανάμεσα σε επιχειρήσεις που διαθέτουν τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα και απαγορεύεται ρητά οποιαδήποτε διάκριση λόγω ιθαγένειας του υποψήφιου εργολήπτη.

Στις περιπτώσεις εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να καθορίζουν στην προκήρυξη, έχοντας λάβει υπόψη τη φύση των εργασιών που πρόκειται να γίνουν, τα όρια μεταξύ των οποίων θα είναι ο αριθμός των υποψηφίων επιχειρήσεων, ο οποίος δεν μπορεί να είναι μικρότερος, των κατά ελάχιστο πέντε (5) και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος, κατά το μέγιστο είκοσι (20). Το αποτέλεσμα της προεπιλογής δημοσιεύεται εγγράφως από την αρμόδια υπηρεσία σε όλους όσους υπέβαλαν αίτηση, ανεξάρτητα από το αν εν τέλει επιλέχθηκαν ή όχι. Υπάρχει δυνατότητα αντίρρησης και υποβάλλεται ειδικά μέσα σε διάστημα πέντε (5) ημερών από την ανακοίνωση με αποκρινόμενο την Προϊστάμενη Αρχή η οποία αποφασίζει για αυτές, άρθρο 19 παρ.2 π.δ.609/85. Η κρίση της Προϊστάμενης Αρχής ελέγχεται, ακυρωτικώς, από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

1.2.2 Κύρια Δημοπρασία

Έπειτα την ολοκλήρωση της διαδικασίας της προεπιλογής, όσοι προεπιλέχθηκαν λαμβάνουν πρόσκληση συμμετοχής στην κύρια δημοπρασία και δυνατότητα υποβολής προσφοράς. Από το σημείο αυτό και μετά, όσα αναφέρθηκαν νωρίτερα για τις ανοικτές δημοπρασίες, τηρουμένων των αναλογιών, εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο και εδώ.

1.3 Δημοπρασία με Απευθείας Ανάθεση

Η απευθείας ανάθεση ή διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένων προσκαλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων αποτελεί εξαιρετική περίπτωση ανάθεσης της κατασκευής ενός δημοσίου έργου και μπορεί να εφαρμοσθεί μόνο αν συντρέχουν ειδικά περιοριστικά αναφερόμενες στο νόμο προϋποθέσεις. Ως απευθείας ανάθεση νοείται η διαδικασία ανάθεσης χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αναθέτουν στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 118 και 328 Ν.4412/2016.

Ο παραπάνω τρόπος ανάθεσης είναι απολύτως εξαιρετικός και εφαρμόζεται όταν συντρέχουν ειδικές περιπτώσεις όπως: θεομηνία, σοβαρός επικείμενος κίνδυνος,

μοναδικότητα του κατασκευαστή, επείγουσες εργασίες ανακατασκευής ή αναστήλωσης, συνέχιση εργασιών ύστερα από έκπτωση του αναδόχου ή διάλυσης της εργολαβικής σύμβασης, εάν πρόκειται για ερευνητικές εργασίες ή εργασίες δοκιμαστικές εφαρμογής νέων τεχνολογιών ή για έργα ειδικής φύσης, εφόσον χαρακτηριστούν έτσι με απόφαση του φορέα κατασκευής του έργου που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου ή εάν πρόκειται για την κατασκευή έργων Ο.Τ.Α. (Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης) από κατασκευαστικές επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ. ή για μερικά έργα συντήρησης. Πάντως σε κάθε περίπτωση, η απευθείας ανάθεση δημοσίων έργων θα πρέπει να συμμορφώνεται πλήρως με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και της αναλογικότητας.

Κεφάλαιο 2: Σύμβαση Κατασκευής

2.1 Αξιολόγηση Προσφοράς

Έπειτα από την ολοκλήρωση του σταδίου της διαγωνιστικής διαδικασίας, γίνεται η αποσφράγιση των προσφορών. Δημοσιοποιείται μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. σε όλους όσους έλαβαν μέρος, ο πίνακας με τους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό, με την επωνυμία τους καταταγμένους με την χρονική σειρά την οποία υπέβαλαν τις προσφορές τους. Μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα, μπορεί και αμέσως μετά την δημοσίευση του πίνακα συμμετεχόντων, εξαρτάται από την Αναθέτουσα Αρχή, γίνεται εκ νέου δημοσίευση του πίνακα συμμετεχόντων αυτή την φορά κατά σειρά μειοδοσίας, με φθίνουσα σειρά με πρώτο στην κατάταξη αυτόν με την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, άρθρο 86, Ν.4412/2016 (μεγαλύτερο ποσοστό). Κατά την διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών, τα κριτήρια ανάθεσης που χρησιμοποιούνται από την αναθέτουσα αρχή είναι προκαθορισμένα και έχουν γίνει γνωστά εκ των προτέρων. Τα κριτήρια ανάθεσης αποσκοπούν στην διασφάλιση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού διαθέτοντας προδιαγραφές που επιτρέπουν την έγκυρη επαλήθευση των παρεχόμενων από τους συμμετέχοντες πληροφοριών. Αυτός που βρίσκεται πρώτος, θεωρείται πλέον προσωρινός Ανάδοχος του έργου. Ο λόγος που χαρακτηρίζεται ως προσωρινός είναι επειδή ναι μεν μπορεί συγκριτικά με τους άλλους να έδωσε «καλύτερη» προσφορά όμως μπορεί να μην πληροί τους όρους, τις προϋποθέσεις και όλα τα τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία χρειάζονται ώστε να επέλθει στην αρμοδιότητά του το εν λόγω έργο.

2.1.1. Ασυνήθιστα Χαμηλή Προσφορά

Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές, άρθρα 88-89, Ν.4412/2016, σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτήσουν από τους εν λόγω οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την προσφορά τους και πως προκύπτει το κόστος που προτείνουν εντός αποκλειστικής προθεσμίας που ορίζεται από αυτήν συνήθως μεταξύ των 10 (δέκα) έως 20 (είκοσι) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Μια προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή όταν εμφανίζει απόκλιση μεγαλύτερη των 10 (δέκα) ποσοστιαίων μονάδων από το μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Οι εξηγήσεις αυτές συντάσσονται σε μια αιτιολογική έκθεση οι οποίες έχουν να κάνουν με:

- α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- β) τις τεχνικές λύσεις που επιλέχθηκαν ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που έχει στη διάθεσή του ο οικονομικός φορέας (προσφέρων) για την εκτέλεση του έργου ή παροχή υπηρεσιών ή παροχή προϊόντων,
- γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον οικονομικό φορέα (προσφέρων),
- δ) τη συμμόρφωσή του ως προς την εκπλήρωση όλων των απαιτούμενων εργασιακών και περιβαλλοντικών προτύπων (παρ.2 άρθρο 18) σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 89 και ως προς τις υποχρεώσεις του υπεργολάβου,
- ε) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον οικονομικό φορέα (προσφέροντα).

Εάν ο οικονομικός φορέας δεν υποβάλλει αιτιολογική έκθεση, γίνεται απόρριψη της προσφοράς του ως μη κανονική και κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής του υπέρ της αναθέτουσας αρχής. Επίσης, εάν τα στοιχεία που εν τέλει υποβληθούν δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της προσφοράς και δεν γίνουν

αποδεκτές, η αναθέτουσα αρχή μπορεί και πάλι να απορρίψει την προσφορά ωστόσο η εγγυητική επιστολή συμμετοχής δεν καταπίπτει υπέρ αυτής.

Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, μπορεί να εκδίδονται εγκύκλιοι του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών για την εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού μίας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής. Αυτό μπορεί να γίνει ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης.

Η αξιολόγηση των προσφορών ολοκληρώνεται συνήθως με μια συνεδρίαση αξιολόγησης στην οποία κάθε προσφορά μπορεί να εξεταστεί από κοινού και να συζητηθεί και στην οποία τα μέλη της επιτροπής αξιολόγησης μπορούν να λάβουν κοινή απόφαση.

2.2 Λόγοι Αποκλεισμού

Για την αποφυγή κινδύνου αυθαίρετης απόρριψης συμμετεχόντων οικονομικών φορέων αναφέρονται λόγοι αποκλεισμού οι οποίοι έχουν να κάνουν κυρίως με την επαγγελματική τους εντιμότητα, την προσωπική τους κατάσταση, τη φερεγγυότητα και την αξιοπιστία τους, την εγγραφή τους σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο. Συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 73, Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 22, Ν.4782/2021 οι αναθέτουσες αρχές έχουν το δικαίωμα να αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν:

1. Υπάρχει σε βάρος του κατά περίπτωση νόμιμου εκπροσώπου αμετάκλητη, καταδικαστική απόφαση για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, ενεργητική δωροδοκία, τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεόμενα με τρομοκρατικές δραστηριότητες, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,
2. Έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του για την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και υπάρχει δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ,
3. Τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή πτωχευτικού συμβιβασμού ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή αν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου,
4. Υπάρχουν επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας έχει συνάψει συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με σκοπό την στρέβλωση του ανταγωνισμού και σύγκρουση συμφερόντων,
5. Επιχειρεί με αθέμιτο τρόπο να επηρεάσει την διαδικασία λήψης αποφάσεων της Αναθέτουσας Αρχής και να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδεχομένως του προσφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα και να παράσχει ψευδείς και παραπλανητικές πληροφορίες που είναι πιθανό να επηρεάσουν ουσιωδώς αποφάσεις που έχουν να κάνουν με τον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση,
6. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα το οποίο τον καθιστά αμφιβόλου ακεραιότητας,
7. Έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως ψευδών δηλώσεων, κατά την παροχή πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας λόγων αποκλεισμού και την πλήρωση κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει πληροφορίες ή δεν είναι σε θέση να

προσκομίζει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται εφαρμόζοντας τα οριζόμενα στο άρθρο 79 περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.).

8. Έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες κυρώσεις.

Ωστόσο, ακόμα και αν θεωρηθεί πως συντρέχουν οι παραπάνω λόγοι και ο οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται, έχει την δυνατότητα να προσκομίζει στοιχεία με σκοπό να αποδείξει πως τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για την αξιοπιστία του παρότι συντρέχει σχετικός λόγος αποκλεισμού. Τα στοιχεία αυτά κρίνονται και εξετάζονται και εάν θεωρηθούν επαρκή, γίνεται ανάκληση της απόφασης του αποκλεισμού του από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

2.3 Κριτήρια Επιλογής

Τα κριτήρια επιλογής ουσιαστικά είναι οι απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που εκφράζονται και ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας και αφορούν (α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, (β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, (γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα τα οποία κοινοποιούνται στους ενδιαφερόμενους μέσω της προκήρυξης της σύμβασης ή στην πρόσκληση ενδιαφέροντος. Σύμφωνα με το άρθρο 75, Ν.4412/2016 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) οι Αναθέτουσες Αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι άκρως απαραίτητες ώστε να γίνεται διασφάλιση ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Οι απαιτήσεις αυτές είναι άμεσα εξαρτώμενες και ανάλογες με το αντικείμενο της εκάστοτε σύμβασης. Για την εξασφάλιση του κριτηρίου καταλληλότητας της επαγγελματικής δραστηριότητας, οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος μέλος εγκατάστασής τους.

Για την χρηματοοικονομική επάρκεια, οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις εξασφαλίζοντας ότι οι οικονομικοί φορείς έχουν στην διάθεσή τους την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Έτσι οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να έχουν ένα ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών (να μην υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν την φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών), να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Για την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να απαιτούν ο οικονομικός φορέας να διαθέτει τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους αλλά και την απαραίτητη εμπειρία σε παρόμοια προηγούμενα έργα έτσι ώστε να είναι δυνατό να επιτευχθεί η εκτέλεση της σύμβασης σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αυτά χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, αντικειμενικότητα και σκοπό έχουν την αποφυγή διακρίσεων.

2.3.1 Δάνεια Εμπειρίας

Στα πλαίσια των άρθρων 78 και 307 του Ν.4412/2016, όταν ο υποψήφιος Οικονομικός Φορέας αδυνατεί να ανταποκριθεί με τα δικά του μέσα στις απαιτήσεις εκτέλεσης της σύμβασης, την οποία επιθυμεί να συνάψει, έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην διαδικασία ανάθεσης με προσφυγή στις δυνατότητες ενός τρίτου φορέα για την απόδειξη της καταλληλότητας του (οικονομική, χρηματοοικονομική επάρκεια/τεχνική, επαγγελματική ικανότητα) αρκεί να αποδείξει ότι ο τρίτος φορέας, έχει τη δυνατότητα να διαθέσει τους επικαλούμενους πόρους, οι οποίοι θα βρίσκονται πράγματι στη διάθεση του Αναδόχου για την εκτέλεση της σύμβασης. Η Αναθέτουσα Αρχή απλώς οφείλει να εξετάσει κατά πόσο η επίκληση της ικανότητας των τρίτων γίνεται από τον προσφεύγοντα μεμονωμένα ή σωρευτικά (μερική ή πολλαπλή επίκληση των δυνατοτήτων τρίτων). Επίσης, η ουσιαστική δυνατότητα χρήσης των «μέσων» (οικονομικών και χρηματοοικονομικών ή/και τεχνικών και επαγγελματικών) αποτελεί αξιολογικό στοιχείο εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής, ενώ η νομική φύση της δέσμευσης αυτών είναι αδιάφορη, δηλαδή δύναται, για παράδειγμα, να συνίσταται σε ιδιωτικό συμφωνητικό, σύμβαση ή σε υπεύθυνη δήλωση μεταξύ των μερών, αρκεί να γίνει εγγράφως. Τίθενται μία σειρά από περιορισμούς στην επίκληση της ικανότητας τρίτων φορέων.

1. Όσων αφορά κριτήρια που σχετίζονται με τίτλους σπουδών και επαγγελματικών προσόντων ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία οι συμμετέχοντες μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων (τρίτων) μόνο εάν πρόκειται στο να εκτελέσουν συγκεκριμένες εργασίες για τις οποίες χρειάζονται ειδικές ικανότητες. Επομένως δημιουργείται η δέσμευση πραγματικής εκτέλεσης του εν λόγω μέρους της δημόσιας σύμβασης από τον τρίτο που παρέχει Δάνεια Εμπειρία με αποτέλεσμα η σχέση μεταξύ Οικονομικού Φορέα και τρίτου να μοιάζει, αν όχι να εμπίπτει, στην έννοια της υπεργολαβίας.

2. Για τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και ο Οικονομικός Φορέας σκοπεύει να στηριχτεί σε ικανότητες άλλων φορέων για αυτά, η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να απαιτεί για την εκτέλεση της σύμβασης να είναι από κοινού υπεύθυνοι και οι δύο. Αυτό απαιτεί επιπρόσθετη εγγύηση για λογαριασμό του τρίτου αποδεικνύοντας έμπρακτα πως ο τρίτος είναι σε θέση να παρέχει την οικονομική συνδρομή που επικαλείται να δώσει σε περίπτωση που ο πρώτος αναδειχθεί Ανάδοχος. Σε περίπτωση άκριτης χρήσης μπορεί να θεωρηθεί ως καταχρηστική άσκηση δικαιώματος στη λογική παραβίασης του σκοπού της Δάνειας Εμπειρίας.

2.3.2 Υπεργολαβία

Υπεργολαβία είναι όταν ο Ανάδοχος ή ο Εργολάβος αναθέτει σε άλλους επαγγελματίες ή άτομα ή εταιρείες το σύνολο ή ένα μέρος της εργασίας που έχει αναλάβει από τον εντολέα. Οι επαγγελματίες ή τα άτομα που αναλαμβάνουν την εργασία από τον Ανάδοχο ονομάζονται «Υπεργολάβοι». Ουσιαστικά αποτελεί σύμβαση μίσθωσης έργου με την οποία ο Ανάδοχος της σύμβασης αναλαμβάνει νομικές δεσμεύσεις έναντι άλλων νομικών ή φυσικών προσώπων, μη συνδεδεμένων με τον εργοδότη με νομικό δεσμό και με σκοπό την εκτέλεση μέρους της σύμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 58,131,165,287,336,Ν.4412/2016, άρθρο 71,2014/24/ΕΕ Οδηγία, άρθρο 88,2014/25/ΕΕ Οδηγία. Στα συμβατικά έγγραφα, ζητείται από την Αναθέτουσα Αρχή ο προσφέροντας να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης (ποσοστό επί του συνόλου του έργου) που προτίθεται να αναθέσει σε τρίτους με μορφή Υπεργολαβίας καθώς και τους Υπεργολάβους που προτείνει. Στη συνέχεια, ελέγχονται τα παραπάνω από την Αναθέτουσα

Αρχή ως προς την επαγγελματική καταλληλότητα του Υπεργολάβου για την εκτέλεση του προς ανάθεση τμήματος εφαρμόζοντας τα κριτήρια επιλογής, όπως αυτά ισχύουν.

Η βασική διάκριση της Δάνειας Εμπειρίας από την Υπεργολαβία έγκειται στο γεγονός ότι ο Δανειζόμενος Εμπειρία (Ανάδοχος) εξακολουθεί να είναι εκείνος αυτός που θα εκτελέσει τη σύμβαση, κάνοντας ουσιαστικά χρήση των πόρων – μέσων που δανείζεται από τρίτους κατά την εκτέλεση αυτής, ενώ στην Υπεργολαβία γίνεται ανάθεση τμήματος της σύμβασης που αναλαμβάνει να εκτελέσει ο Υπεργολάβος, υπό τους όρους της σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ του Ανάδοχου με τον Υπεργολάβο.

2.4 Δικαιολογητικά Κατακύρωσης

Εφόσον λοιπόν ελεγχθούν όλα τα παραπάνω και κριθούν κατάλληλα, στην συνέχεια καλείται με πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής ο προσωρινός Ανάδοχος να αποστείλει δικαιολογητικά κατακύρωσης εντός 10 (δέκα) ημερών τόσο ηλεκτρονικά στην πλατφόρμα του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. αλλά και μετέπειτα σε φυσικό φάκελο στα γραφεία της εκάστοτε αρμόδιας υπηρεσίας. Επί ποινή αποκλεισμού, ο οικονομικός φορέας θα πρέπει να αποστείλει:

1. Απόσπασμα ποινικού μητρώου
Στις περιπτώσεις Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) και Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών (Ι.Κ.Ε.), η υποχρέωση αφορά τους διαχειριστές. Στις περιπτώσεις προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε. , Ε.Ε.) η υποχρέωση αφορά τους διαχειριστές και τα ομόρρυθμα μέλη. Στις περιπτώσεις Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.), η υποχρέωση αφορά τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, καθώς και όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών, η εν λόγω υποχρέωση εμπίπτει στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.
2. Φορολογική Ενημερότητα Οικονομικού Φορέα
3. Φορολογική Ενημερότητα Υφιστάμενων Κοινοπραξιών
4. Ασφαλιστική Ενημερότητα Οικονομικού Φορέα για το προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας από το ΕΦΚΑ (τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)
5. Ασφαλιστική Ενημερότητα Υφιστάμενων Κοινοπραξιών για το προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας από το ΕΦΚΑ (τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)
6. Ασφαλιστική Ενημερότητα Οικονομικού Φορέα από το ΕΦΚΑ (τ.ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ)
7. Ασφαλιστική Ενημερότητα Στελεχών πτυχίου από το ΕΦΚΑ
8. Ασφαλιστική Ενημερότητα Ανεκτέλεστων Έργων
9. Υπεύθυνη Δήλωση περί μη υποβολής προστίμων από την Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού της Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων (ΣΕΠΕ)
10. Πιστοποιητικά Πρωτοδικείου/ Φερεγγυότητας
Να δηλώνεται πως δεν τελεί υπό πτώχευση, πτωχευτικό συμβιβασμό, αναγκαστική διαχείριση, δεν έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης, δεν έχει τεθεί υπό εκκαθάριση
11. Πιστοποιητικό Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)
Να δηλώνεται πως δεν τελεί υπό πτώχευση, πτωχευτικό συμβιβασμό, αναγκαστική διαχείριση, δεν έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης, δεν έχει τεθεί υπό εκκαθάριση (με απόφαση των εταίρων).
12. Πιστοποιητικό Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)
Πιστοποιητικό Εκπροσώπησης
13. Πιστοποιητικό Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)
Περί Τροποποιήσεων Καταστατικών (Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε., Ι.Κ.Ε.)
14. Πιστοποιητικό Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας Α.Α.Δ.Ε. (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων)

- Απόδειξη μη αναστολής των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
15. Υπεύθυνη Δήλωση για λόγους αποκλεισμού
 16. Βεβαίωση ΤΕΕ, ΓΕΩΤΕΕ, ΕΕΤΕΜ Στελεχών πτυχίου για σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα
Πειθαρχικός Έλεγχος Στελεχών
 17. Δικαιολογητικά Ονομαστικοποίησης μετόχων (Α.Ε. για έργα άνω του 1.000.000,00€)
Υπεύθυνη Δήλωση για την περίπτωση της μη ονομαστικοποίησης μετόχων
 18. Υπεύθυνη Δήλωση για λόγους αποκλεισμού άρθρου 74 Ν.4412
 19. Βεβαίωση Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.)
 20. Υπεύθυνη Δήλωση έργων που τελούν υπό εκτέλεση
 21. Πίνακας των έργων που τελούν υπό εκτέλεση
 22. Καταστατικό – Τροποποιήσεις (Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε., Ι.Κ.Ε.)
 23. Φ.Ε.Κ. Σύστασης (Α.Ε., Ε.Π.Ε.)
 24. Φ.Ε.Κ. δημοσίευσης πρακτικού Διοικητικού Συμβουλίου περί εκπροσώπησης (Α.Ε., Ε.Π.Ε.)
 25. Πρακτικό Διοικητικού Συμβουλίου περί έγκρισης συμμετοχής στο διαγωνισμό (Α.Ε., Ε.Π.Ε.)

Τα έγγραφα αυτά θα πρέπει σε διάστημα ορισμένο από την Αναθέτουσα Αρχή (συνήθως τρεις (3) ή δέκα (10) ημέρες από την ημέρα που θα υποβληθούν ηλεκτρονικά) να κατατεθούν και σε κλειστό φυσικό φάκελο στα γραφεία της αναθέτουσας αρχής.

Εφόσον γίνει ο απαραίτητος έλεγχος των παραπάνω εάν βρεθεί κάποιο λάθος ή έλλειψη γίνεται προειδοποίηση στον διαγωνιζόμενο ώστε να το διορθώσει ή να το συμπεριλάβει σε περίπτωση που βρίσκεται εντός των χρονικών ορίων. Εάν ο προσωρινός Ανάδοχος δεν συμμορφωθεί με τις παρατηρήσεις, γίνεται αποκλεισμός του από την διαδικασία και ο συμμετέχοντας με την αμέσως καλύτερη προσφορά γίνεται αυτός ο προσωρινός Ανάδοχος και καλείται τώρα εκείνος να καταθέσει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατακύρωσης.

2.5 Εγγυητική Επιστολή Καλής Εκτέλεσης

Η εγγυητική καλής εκτέλεσης εξασφαλίζει τη σωστή εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων που έχει αναλάβει ο Οικονομικός Φορέας στα πλαίσια ενός συμβολαίου. Σύμφωνα με το άρθρο 72, Ν.4412/2016 η εγγύηση καλής εκτέλεσης ανέρχεται σε ποσοστό έως 5% επί της αξίας της σύμβασης πλέον Φ.Π.Α. . Αφορά όλους τους όρους της σύμβασης και καταπίπτει στην περίπτωση παράβασης των όρων της σύμβασης. Δεν απαιτείται εγγύηση καλής εκτέλεσης για συμβάσεις αξίας ίσης ή κατώτερης από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000€) ευρώ, εκτός αν ορίζεται κάτι διαφορετικό στα έγγραφα της σύμβασης. Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης, η οποία συνεπάγεται αύξηση της συμβατικής αξίας, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να καταθέσει πριν την τροποποίηση, συμπληρωματική εγγύηση το ύψος της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό έως πέντε τοις εκατό (5%) επί του ποσού της αύξησης. Οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης της σύμβασης και προκαταβολής, επιστρέφονται μετά την οριστική και ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του υλικού ή της υπηρεσίας. Οι εγγυητικές επιστολές προκαταβολής και καλής εκτέλεσης δεν επιστρέφονται πριν την ολοκλήρωση όλων των προβλεπόμενων από τη σύμβαση ελέγχων και τη σύνταξη των σχετικών πρωτοκόλλων. Επίσης σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι προβλέπεται επικοινωνία της αναθέτουσας αρχής με τους φορείς που φέρονται να έχουν εκδώσει τις εγγυητικές επιστολές προκειμένου να διαπιστωθεί η εγκυρότητά τους. Αν διαπιστωθεί πλαστότητα εγγυητικής επιστολής, ο οικονομικός φορέας αποκλείεται από το διαγωνισμό, υποβάλλεται

μηνυτήρια αναφορά στον αρμόδιο εισαγγελέα και κινείται διαδικασία πειθαρχικής δίωξης. Το σύνολο των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης επιστρέφεται σταδιακά στον ανάδοχο, ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών του έργου. Η επιστροφή των εγγυήσεων γίνεται προοδευτικά κατά τα ακόλουθα στάδια:

- α) Το σύνολο των καταβεβλημένων εγγυήσεων καλής εκτέλεσης, δηλαδή η αρχική και οι συμπληρωματικές, περιορίζονται κατά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) επί της αξίας των εργασιών που περιλαμβάνονται στις εγκεκριμένες από την υπηρεσία επιμετρήσεις. Η μείωση αυτή γίνεται με απόφαση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, έπειτα από αίτηση του αναδόχου, ο οποίος θα πρέπει να υποβάλει ειδικό απολογισμό των εργασιών των οποίων έχουν εγκριθεί οι επιμετρήσεις.
- β) Μετά την έγκριση του Πρωτοκόλλου Πρωτοκόλλου Προσωρινής Παραλαβής του Έργου, οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης περιορίζονται στο σαράντα τοις εκατό (40%) της αρχικής εγγύησης καλής εκτέλεσης που καταβλήθηκε με την υπογραφή της σύμβασης.
- γ) Το τελευταίο μέρος των εγγυήσεων που απομένουν αποδίδεται στον ανάδοχο μετά την έγκριση του Πρωτοκόλλου Οριστικής Παραλαβής του Έργου και σύνταξη του τελικού λογαριασμού.

Η καθυστέρηση επιστροφής των εγγυήσεων προς τον Ανάδοχο καθιστά τον Κύριο του Έργου υπερήμερο ως προς την εκπλήρωση της συγκεκριμένης υποχρέωσής του και τον καθιστά για τον λόγο αυτό υπόχρεο προς αποζημίωση του Αναδόχου για την όποια ζημία έχει υποστεί ο πρώτος με υπαιτιότητα του τελευταίου.

2.6 Υπογραφή Σύμβασης

Με βάση τη σύσταση της επιτροπής αξιολόγησης, η Αναθέτουσα Αρχή θα πρέπει να διενεργήσει την απαραίτητη εσωτερική διαδικασία λήψης επίσημης απόφασης ανάθεσης. Έπειτα από την έγκριση της ανάθεσης, η Αναθέτουσα Αρχή καλείται το συντομότερο δυνατόν, να ενημερώσει γραπτώς τον επιτυχόντα προσφέροντα Οικονομικό Φορέα σχετικά με την απόφαση να ανατεθεί η σύμβαση στην προσφορά του. Οι μη επιτυχόντες προσφέροντες πρέπει επίσης να ενημερώνονται σχετικά με την απόφαση ανάθεσης και την αιτιολόγησή αυτής.

Η σύμβαση καταρτίζεται με βάση τους όρους της Διακήρυξης και των τευχών και σχεδίων που τη συνοδεύουν, τα οποία έχει αποδεχθεί ο Ανάδοχος με την προσφορά του. Δεν επιτρέπεται να περιέχονται σε αυτή όροι αντίθετοι με τα παραπάνω στοιχεία και υπογράφεται από πλευράς του Κύριου του Έργου από τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και από το δε Ανάδοχο από τον νόμιμο εκπρόσωπό του. Κατά κανόνα στην πράξη το έγγραφο της σύμβασης περιέχει μόνο τα βασικά στοιχεία των συμβαλλόμενων και του έργου. Για όλες τις υπόλοιπες πληροφορίες, γίνεται παραπομπή στα συμβατικά τεύχη και στη Διακήρυξη της δημοπρασίας. Από την υπογραφή της σύμβασης αρχίζουν να τρέχουν η συνολική προθεσμία για την αποπεράτωση των εργασιών, αν και μπορεί να ορίζεται σε αυτή διαφορετικό χρονικό σημείο έναρξης των προθεσμιών. Η πρόσκληση για υπογραφή γίνεται μαζί με την κοινοποίηση της εγκριτικής απόφασης (άρθρα 135,182,Ν.4412/2016).

Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει για υπογραφή της σύμβασης ή δεν προσκομίσει τις απαιτούμενες εγγυήσεις καλής εκτέλεσης, κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και ως ειδική ποινή καταπίπτει υπέρ του Κυρίου του Έργου η εγγύηση συμμετοχής στη δημοπρασία. Η κοινοποίηση θα πρέπει να γίνει εντός των χρονικών ορίων κατά τα οποία είναι ακόμα σε ισχύ η χρονική δέσμευση του

αναδόχου ως προς την προσφορά του αλλιώς η απόφαση περί εκπτώσεως του αναδόχου είναι άκυρη. Κατά την υπογραφή της σύμβασης ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να δηλώσει την έδρα της επιχείρησής του και την ακριβή διεύθυνσή της και την διεύθυνση του ηλεκτρονικού της ταχυδρομείου καθώς και τις πιθανές αλλαγές που μπορεί να προκύψουν στο διάστημα μέχρι και την πλήρη εκκαθάριση της εργολαβίας. Μετά την κατάρτιση της σύμβασης, η μεταβολή των όρων της δεν είναι δυνατή με μονομερή πράξη του Κυρίου του Έργου χωρίς να υπάρχει η απαραίτητη συναίνεση του Αναδόχου και κατ' επέκταση δεν επιτρέπεται ούτε μεταβολή των σχεδίων ή των λοιπών τευχών δημοπράτησης καθώς και αυτά αποτελούν μέρος της σύμβασης.

Κατά την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής έργου, γίνεται ξανά υπολογισμός εκ νέου των προβλεπόμενων δαπανών για το Φ.Π.Α., την αναθεώρηση και γενικά οτιδήποτε προβλέπεται πέραν της δαπάνης του έργου, εφαρμόζοντας την έκπτωση που έχει προσφέρει ο Ανάδοχος.

2.6.1 Περίπτωση Κοινοπραξίας

Ως κοινοπραξία νοείται η από κοινού σύμπραξη δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων τα οποία στοχεύουν στην επίτευξη ορισμένου κοινού σκοπού με συντονισμό των ενεργειών τους επιδιώκοντας έτσι την επίτευξη του καλύτερου δυνατού οικονομικού αποτελέσματος. Τα μέλη τα οποία συμμετέχουν στην κοινοπραξία, είτε αυτά είναι φυσικά είτε νομικά, το κάθε ένα διατηρεί την αυτοτέλεια και την νομική του προσωπικότητα. Το φαινόμενο αυτό συναντάται κυρίως κατά την ανάληψη και εκτέλεση των μεγάλων δημοσίων έργων όπου η δημιουργία μιας κοινοπραξίας αποτελεί μονόδρομος. (Ιάσων Σκουζός-TaxLaw,2022). Στην περίπτωση λοιπόν που ανάδοχος του έργου είναι κοινοπραξία, οι αντίστοιχες υποχρεώσεις του αναδόχου διαμορφώνονται ως εξής σύμφωνα με τα άρθρα 140 & 249 Ν.4412/2016:

- Οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης πρέπει να είναι κοινές υπέρ όλων των μελών της κοινοπραξίας,
- Τα μέλη της αναδόχου κοινοπραξίας ευθύνονται απέναντι στον κύριο του έργου εξ ολοκλήρου για κάθε υποχρέωση που απορρέει είτε από τη σύμβαση είτε από το νόμο,
- Τα μέλη της αναδόχου κοινοπραξίας, οφείλουν κατά την διαδικασία της υπογραφής της σύμβασης, να καταθέσουν συμβολαιογραφική πράξη διορισμού από όλα τα μέλη της κοινοπραξίας (κοινοπρακτικό) του εκπροσώπου και το ποσοστό συμμετοχής των μελών της από το οποίο θα προκύπτει το μερίδιο κέρδους και ευθύνης αντιστοίχως επί του έργου. Με την ίδια αυτή πράξη ορίζεται υποχρεωτικά και αναπληρωτής του εκπροσώπου, ο οποίος εκπροσωπεί την κοινοπραξία σε κάθε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος πάσης φύσης ή ανικανότητας ή θανάτου του εκπροσώπου. Ο εκπρόσωπος και ο αναπληρωτής θα πρέπει, προφανώς, να είναι μέλη της κοινοπραξίας είτε φυσικά πρόσωπα – μέλη αυτής είτε νόμιμοι εκπρόσωποι κοινοπρακτούσας εταιρείας.
- Οι δηλώσεις αποδοχής και ο διορισμός του εκπροσώπου και του αναπληρωτή του πρέπει να είναι χωρίς αίρεση ή όρους και να εκτείνονται σε όλα τα θέματα που αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης, στα οποία περιλαμβάνονται και η είσπραξη του εργολαβικού ανταλλάγματος και ο διορισμός αντικλήτου.
- Αντικατάσταση του εκπροσώπου ή του αναπληρωτή του ή και των δύο γίνεται μόνο με την σύμφωνη γνώμη όλων των μελών της κοινοπραξίας με συμβολαιογραφική πράξη και τότε και μόνο τότε, εφόσον γίνει αποδοχή των δηλώσεων από τους νεοδιοριζόμενους, παύει η εξουσία εκπροσωπήσεως των αντικαθιστάμενων προσώπων

καθώς θεωρητικά ο διορισμός αυτός έχει νομική ισχύ καθ' όλη την διάρκεια του έργου μέχρι και την πλήρη αποπεράτωση αυτού.

2.7 Χρονοδιάγραμμα κατασκευής – Φ.Α.Υ. – Σ.Α.Υ.

Σε κάθε σύμβαση κατασκευής έργου ορίζεται συγκεκριμένη προθεσμία παράδοσης για το κάθε τμήμα του έργου και κατ' επέκταση για την ολοκλήρωση του επί του συνόλου αυτού. Σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, ο οικονομικός φορέας που κηρύχθηκε Ανάδοχος λαμβάνοντας υπ' όψιν του την ολική και τις τμηματικές προθεσμίες, καλείται να συντάξει και να υποβάλλει στην Διευθύνουσα Υπηρεσία το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου σε διάστημα από δεκαπέντε (15) έως τριάντα (30) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης. (άρθρο 145, Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 64, Ν.4782/2021) Στο χρονοδιάγραμμα εργασιών αποτυπώνεται ο συνολικός χρονολογικός προγραμματισμός εκτέλεσης των εργασιών. Η διευθύνουσα καλείται να ελέγξει το κατά πόσο καλύπτει την κατασκευαστική αλληλουχία, την δυνατότητα υλοποίησης της κατασκευαστικής μεθοδολογίας που προτείνεται και την επίτευξη των χρονικών περιθωρίων της σύμβασης. Εάν δεν υπάρξει εγγράφως έγκριση ή οποιαδήποτε ένσταση εντός δεκαπέντε (15) ημερών, το χρονοδιάγραμμα θεωρείται ότι έχει εγκριθεί από την Προϊστάμενη Αρχή. Ακόμη μπορεί να συνιστά το «εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου», αν το κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ήταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής και αποτελεί συμβατικό έγγραφο του έργου. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ουσιαστικά δείχνει το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου όπου αναλύει ανά μονάδα χρόνου, η οποία καθορίζεται στα συμβατικά τεύχη, ανά ημερολογιακό τρίμηνο τι εργασίες έχει γίνει πρόβλεψη να εκτελεσθούν.

Η έναρξη των εργασιών δεν δύναται να καθυστερήσει παραπάνω των τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης. Εάν για την μη τήρηση των προθεσμιών αυτών υπαιτιότητα φέρει ο Ανάδοχος, επιφέρεται επιβολή διοικητικών και χρηματικών κυρώσεων και αποτελεί λόγο έκπτωσής του από το έργο. Αν ευθύνη φέρουν τα αρμόδια όργανα το γεγονός αυτό συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής και επιβάλλονται σε βάρος τους κυρώσεις σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 141 περί πειθαρχικών ευθυνών διοικητικών οργάνων.

Επίσης, χρειάζεται η σύνταξη και υποβολή οργανογράμματος του εργοταξίου που θα συνοδεύει το χρονοδιάγραμμα, στο οποίο λεπτομερώς θα γίνεται περιγραφή των πλήρων στοιχείων των στελεχών καθώς και της αρμοδιότητας που θα έχουν, των μηχανημάτων και του εξοπλισμού που θα χρειαστούν για την κατασκευή του έργου.

Με το Π.Δ. 305/1996 , που αποτελεί την προσαρμογή του Εθνικού μας Δικαίου με την Οδηγία 92/57/ΕΟΚ, εισάγεται η σύνταξη Σχεδίου Ασφάλειας και Υγείας (Σ.Α.Υ.) και του Φακέλου Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.) . Από τη φάση της μελέτης ο Γενικός Εργολάβος ή αν δεν έχει οριστεί αυτός, ο Κύριος του έργου έχει την ευθύνη και τη μέριμνα για τη σύνταξη του Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ. Σύμφωνα με τον νόμο, ευθύνη για την τυχόν παράλειψη κατάρτισης του Σ.Α.Υ. ή Φ.Α.Υ. έχει το πρόσωπο που όρισε το Συντονιστή, δηλ ο Γενικός Εργολάβος ή ο Κύριος του έργου, όταν δεν υπάρχει Γενικός Εργολάβος χωρίς όμως αυτό να απαλλάσσει των ευθυνών τους, τους εργοδότες. Το βασικότερο και κύριο καθήκον του Συντονιστή εκτέλεσης του έργου είναι η εφαρμογή και αναπροσαρμογή του Σ.Α.Υ. καθώς και η ανάλογη ενημέρωση του Φ.Α.Υ., παρακολουθώντας και συμβαδίζοντας με την εξέλιξη των εργασιών και τυχόν τροποποιήσεις της μελέτης.

Το Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (Σ.Α.Υ.) αποτελεί ειδική μελέτη σε θέματα υγείας και ασφάλειας εργοταξίων. Περιλαμβάνει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στο συγκεκριμένο έργο, καθώς και κάθε άλλη προδιαγραφή που πρέπει να εφαρμόζεται στο εργοτάξιο, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας και να αποφευχθούν κίνδυνοι πρόκλησης τόσο εργατικών ατυχημάτων του προσωπικού όσο και τρίτων εξ αιτίας της κατασκευής αυτής. Σε αυτό περιλαμβάνονται οι κανόνες που θα εφαρμόζονται στο εργοτάξιο καθώς και στοιχεία που αφορούν την ασφαλή προσπελασιμότητα σε αυτό και στις θέσεις εργασίας, την ανάλυση πορείας της κατασκευής σε φάσεις, την κυκλοφορία πεζών και οχημάτων εντός του εργοταξίου, την μελέτη κατασκευής κριωμάτων, τον καθορισμό χώρων αποθήκευσης υλικών και τρόπου απομάκρυνσης ακριβών, συνθήκες και τρόπος διαχείρισης και απομάκρυνσης επικίνδυνων υλικών, διευθέτηση χώρων υγιεινής, εστίασης και πρώτων βοηθειών. Υποχρέωση σύνταξης αυτού προβλέπεται σε περιπτώσεις τεχνικών έργων στα οποία: (α) υπάρχει απαίτηση ορισμού συντονιστή για θέματα ασφάλειας και υγείας κατά την εκπόνηση μελέτης του έργου, δηλαδή όταν θα ασχοληθούν περισσότερα του ενός συνεργεία για την κατασκευή (παρ.1, άρθρο.3, Π.Δ. 305/1996), (β) οι εργασίες που επρόκειτο να εκτελεσθούν εμπεριέχουν ειδικούς κινδύνους και (γ) απαιτείται η εκ των προτέρων γνωστοποίηση του τεχνικού έργου, αν δηλαδή η διάρκεια των εργασιών είναι μεγαλύτερη των τριάντα (30) ημερών και απασχολεί περισσότερους από είκοσι (20) εργαζομένους (παρ.2, άρθρο 3, Π.Δ. 305/1996).

Ενδεικτικά κάποιες εργασίες που θεωρούνται πως ενέχουν ειδικούς κινδύνους:

1. Εργασίες που εκθέτουν τους εργαζόμενους σε κινδύνους καταπλάκωσης, βύθισης σε άμμο/λάσπη ή πτώσης από ύψος, οι οποίοι επιδεινώνονται ιδιαίτερα από τη φύση της δραστηριότητας ή των μεθόδων που χρησιμοποιούνται ή από το περιβάλλον της θέσης εργασίας ή του έργου.
2. Εργασίες που εκθέτουν τους εργαζόμενους σε χημικές ή βιολογικές ουσίες οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο κίνδυνο για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ή για τις οποίες απαιτείται ιατρική παρακολούθηση των εργαζομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
3. Εργασίες με ιοντίζουσες ακτινοβολίες οι οποίες απαιτούν τον καθορισμό ελεγχόμενων ή επιτηρούμενων περιοχών όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 20 της ΚΥΑ Α2 στ/1539/13-5-85 "Βασικοί κανόνες προστασίας του πληθυσμού και των εργαζομένων από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 80/836/ΕΥΡΑΤΟΜ της 15ης Ιουλίου 1980 και 84/467/ΕΥΡΑΤΟΜ της 3ης Σεπτεμβρίου 1984" (280/8).
4. Εργασίες κοντά σε ηλεκτρικούς αγωγούς υψηλής και μέσης τάσης.
5. Εργασίες σε μέρη όπου υπάρχει κίνδυνος πνιγμού.
6. Φρεάτια, υπόγειες χωματουργικές εργασίες και σήραγγες.
7. Εργασίες καταδύσεων με αναπνευστική συσκευή.
8. Εργασίες με θάλαμο πεπιεσμένου αέρα.
9. Εργασίες που συνεπάγονται τη χρήση εκρηκτικών υλών.
10. Εργασίες συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης βαρέων προκατασκευασμένων στοιχείων.

Ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.) εκπονείται υποχρεωτικά σε κάθε περίπτωση και αποσκοπεί στην πρόληψη και στον περιορισμό των κινδύνων για όσους μελλοντικά ασχοληθούν με ότι συνεπάγεται της συντήρησης ή της επισκευής του έργου. Σε αυτό περιλαμβάνονται στοιχεία όπως: (α) το μητρώο του έργου, δηλαδή τα σχέδια και η τεχνική

περιγραφή του έργου, (β) οδηγίες και χρήσιμα στοιχεία σε θέματα ασφάλειας και υγείας τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις ενδεχόμενες μεταγενέστερες εργασίες σε όλη τη διάρκεια της ζωής του έργου, όπως εργασίες συντήρησης, μετατροπής, καθαρισμού, κ.λπ. Ενδεικτικά οι οδηγίες και τα στοιχεία αυτά αναφέρονται στον ασφαλή τρόπο εκτέλεσης των διαφόρων εργασιών, στην αποφυγή κινδύνων από τα διάφορα δίκτυα (ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροδότησης), την πυρασφάλεια, την φέρουσα ικανότητα εδάφους, τον αντισεισμικό σχεδιασμό κλπ. .

Σύμφωνα με την Απόφ. 433/2000 ΥΠΕΧΩΔΕ καθιερώνεται ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.), που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 3 του Π.Δ. 305/1996, ως απαραίτητο στοιχείο για την προσωρινή και οριστική παραλαβή κάθε δημόσιου έργου (ΦΕΚ 1176 Β της 22-9-2000). Για τα δημόσια έργα υπογραμμίζεται ότι η έγκριση των Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ. από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία σε καμία περίπτωση δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο μελετητή (όταν υπάρχει αυτός) για τυχόν παραλείψεις του που προκύπτουν από την παρανόηση της υφιστάμενης νομοθεσίας και την τυχόν παράλειψη ή μη ορθή εκτίμηση παραγόντων του εργασιακού κινδύνου (Αποφ ΥΠΕΧΩΔΕ αριθ. ΔΙΠΑΔ /οικ/177/2-3-2001). Τέλος είναι υποχρεωτική η εφαρμογή των όσων ορίζονται στο Π.Δ. 305/1996 για κάθε κατασκευαζόμενο δημόσιο έργο (που έχει εγκριθεί η διακήρυξη κατασκευής του ή το έργο βρίσκεται σε εξέλιξη προ της ισχύος της παρούσας), ανεξάρτητα της ύπαρξης Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ. στην εγκεκριμένη μελέτη ή της μη αναφοράς των Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ. στα τεύχη δημοπράτησης.

Ωστόσο, παρά την δεσμευτικότητα των παραπάνω, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν όσων αφορά την σύνταξη, την έγκριση και κατ' επέκταση την υλοποίηση της κατασκευής παρατηρείται πως οι μελέτες λόγω της πίεσης των προθεσμιών, συντάσσονται μέσα σε μικρά χρονικά διαστήματα έχοντας ως αποτέλεσμα τα Σ.Α.Υ. να συντάσσονται με τις ελάχιστες απαιτήσεις τις περισσότερες φορές (κυρίως σε ιδιωτικά έργα μικρής κλίμακας) χωρίς να γίνεται ουσιαστική σύμπραξη μεταξύ των Κατασκευαστών, Μελετητών και Συντονιστών μελέτης. Ακόμα και αν επιτευχθεί η σύναψη ενός Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ. με το πληρέστερο και ορθότερο τρόπο αυτό δεν έχει καμία αξία χωρίς την απαραίτητη συνεργασία όλων όσων εμπλέκονται στην κατασκευή από κάθε πιθανό ρόλο.

Κεφάλαιο 3: Διοίκηση, Οργάνωση, Επίβλεψη και Κατασκευή του Έργου

3.1 Γενικά

Η διοίκηση των τεχνικών έργων βασίζεται στην ομαδική εργασία και τη συστηματική προσπάθεια μηχανικών διαφορετικών ειδικοτήτων που εργάζονται σε διαφορετικούς φορείς (Κύριο του Έργου, Φορέα Κατασκευής, Ανάδοχο – Εργολάβο, Σύμβουλος, Μελετητές κ.ο.κ.). Στόχος της διοίκησης του έργου είναι η κατασκευή αυτού σύμφωνα με τις προδιαγραφές όπως αυτές έχουν συμφωνηθεί, εντός προϋπολογισμού και χρονοδιαγράμματος. Η διοίκηση όπως και η παρακολούθηση και ο έλεγχος του έργου γίνεται από την αρμόδια Τεχνική Υπηρεσία του Φορέα Κατασκευής του Έργου, καλούμενη ως Διευθύνουσα ή Επιβλέπουσα Υπηρεσία, η οποία είναι υπεύθυνη για την καλή και έγκαιρη εκτέλεση του έργου προβαίνοντας σε κάθε νόμιμη ενέργεια (άρθρο 136, Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 57 του Ν.4782/2021). Ακόμη, όσων αφορά τις εργασίες που έχουν να κάνουν με την παραλαβή και τον έλεγχο της ποιότητας των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες του έργου όπως και ο χαρακτηρισμός των εδαφών που γίνεται η κατασκευή, η Διευθύνουσα Υπηρεσία είναι αυτή που θα ορίσει τους τεχνικούς υπαλλήλους που θα τις αναλάβουν (δύο ή περισσότερους).

Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η επί του τόπου παρουσία τεχνικού στελέχους ή τεχνικού υπαλλήλου του Αναδόχου είναι αναγκαία, υποχρεωτική και ανάλογη με τις εκάστοτε ιδιαιτερότητες και μέγεθος του υπό κατασκευή έργου, από πλευράς Αναδόχου, η διεύθυνση ενός έργου γίνεται από κατάλληλους τεχνικούς που διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και είναι εγκεκριμένοι και αποδεκτοί από την Διευθύνουσα Υπηρεσία. Η ελάχιστη τεχνική στελέχωση του εργοταξίου σε κάθε έργο καθορίζεται με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής ή του Αναθέτοντος Φορέα στη διακήρυξη. Για έργα που το ποσό του προϋπολογισμού τους ανέρχεται πάνω από τρία εκατομμύρια ευρώ (3.000.000,00€) χρειάζονται τουλάχιστον τρεις (3) τεχνικοί ανάλογων προσόντων και πείρας, εκ των οποίων τουλάχιστον ένας (1) θα πρέπει να είναι διπλωματούχος Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και ένας (1) τουλάχιστον πτυχιούχος Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι.). Όσων αφορά το προσωπικό που αποτελεί την ελάχιστη στελέχωση, απαιτείται προσκόμιση στη Διευθύνουσα Υπηρεσία ασφαλιστικής βεβαίωσης του οικείου ασφαλιστικού φορέα, στην οποία θα δηλώνεται και ο χρόνος ασφάλισης των εργαζομένων. (άρθρο 139, Ν.4412/2016) Η παράβαση των διατάξεων αυτού του άρθρου αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για τον οικονομικό φορέα, τα στελέχη και τους υπαλλήλους της, καθώς και για τους υπαλλήλους της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Γενικά μπορεί να καθορίζεται ή και να αναπροσαρμόζεται ο αριθμός των τεχνικών επί τόπου των έργων αναλόγως του προϋπολογισμού και της φύσης τους, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

Η οργανωτική δομή τώρα της διοίκησης ενός τεχνικού έργου θα πρέπει να ικανοποιεί καταρχάς τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του έργου και κατά συνέπεια και των εμπλεκόμενων σε αυτό φορέων και ατόμων μέσα στο γενικότερο επιχειρηματικό πλαίσιο λειτουργίας της οικονομίας (*Η Διοίκηση των Τεχνικών Έργων μέσω Ομάδων: Σύγκριση Αντιλήψεων μεταξύ Ελλάδας και Αγγλίας, Τεχν.Χρον.Επιστ.Εκδ.ΤΕΕ,1, τευχ.3,2007, Πάρις Παντουβάκης, Αντώνης Πάνας, Francis T.Edum-Fotwe*). Έτσι, ο σχεδιασμός της οργανωτικής

δομής συμπεραίνεται ότι είναι απόρροια παραγόντων όπως το σε ισχύ κανονιστικό και νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων και παραγωγής τεχνικών έργων, η διαθέσιμη τεχνολογία, η στρατηγική, το μέγεθος του έργου, το διαθέσιμο ενεργό ανθρώπινο δυναμικό, και η τεχνογνωσία των εμπλεκόμενων. Συνηθέστερες οργανωτικές μορφές που συναντάμε:

Α) Οργάνωση κατά Λειτουργία: Μορφή οργάνωσης σε ιεραρχικά επίπεδα, στην οποία οι διάφορες λειτουργίες εκτελούνται από διαφορετικές οργανωτικές μονάδες (μελετών, κατασκευών κλπ). Η συγκεκριμένη μορφή οργάνωσης αν και φαίνεται πως εξυπηρετεί περισσότερο την αποδοτικότερη χρήση των μέσων παραγωγής χάρη της εξειδίκευσης, ωστόσο θεωρείται άκαμπτη και ότι δεν διευκολύνει τις ιδιαίτερες ανάγκες κατασκευής των έργων.

Β) Οργάνωση κατά Έργο: Μορφή οργάνωσης που δίνει περισσότερο βάρος στο έργο που πρέπει να εκτελεστεί εξασφαλίζοντάς του ανεξάρτητες (ανά έργο) οργανωτικές μονάδες (μελετών, κατασκευών κλπ). Το πρόβλημα αυτής της μορφής έγκειται στο ότι δεν μπορεί να εξασφαλίζεται πάντα έγκαιρα αξιόλογο προσωπικό εξειδικευμένο και ακόμα και αν συμβεί αυτό δεν υπάρχει η διασφάλιση της απαιτούμενης συνέχειας στην απασχόληση του προσωπικού γεννώντας δυσλειτουργίες κατά τις τελευταίες φάσεις του έργου, όταν το προσωπικό αναζητά νέα εργασία.

Γ) Οργάνωση Τύπου Πίνακα: Μορφή οργάνωσης που συνδυάζει τα πλεονεκτήματα των δύο προηγούμενων μορφών χωρίς όμως τα περισσότερα μειονεκτήματά τους για αυτό και έχει παγιωθεί σήμερα ως η συνηθέστερη μορφή οργάνωσης τεχνικών επιχειρήσεων.

Η επίβλεψη στοχεύει στο ότι ο Ανάδοχος θα εκπληρώσει πιστά τους όρους της σύμβασης όσων αφορά την κατασκευή του έργου τηρώντας τους κανόνες της τέχνης με τρόπο τέτοιο ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του. Επίσης ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει την δυνατότητα επίβλεψης ακόμα και στους χώρους που κατασκευάζονται τμήματα του έργου και γενικότερα σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η Επιβλέπουσα Υπηρεσία, πέρα από τον τόπο των έργων. Στην περίπτωση ανάγκης διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών, τα οποία δεν καλύπτονται από διατάξεις του νόμου, το αρμόδιο όργανο ή η αρμόδια υπηρεσία έχει την δυνατότητα να προβαίνει σε αυτοψία που γίνεται από κατάλληλο τεχνικό υπάλληλο ή επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους που συντάσσουν έκθεση. Όταν γίνονται τέτοιες αυτοψίες, καλείται να είναι παρών ο Ανάδοχος σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 143 (περί κοινοποίησης στον Ανάδοχο εκπροσώπησης τουλάχιστον προ είκοσι τεσσάρων (24) ωρών). (άρθρο 136, Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 57 του Ν.4782/2021).

3.2 Υποχρεώσεις του Αναδόχου

Εκτός των συμβατικών υποχρεώσεων του Αναδόχου, που αφορούν την εντός χρονικών ορίων και σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην σύμβαση, κατασκευή του έργου, θεσπίζονται από τη νομοθεσία περί δημοσίων έργων μια σειρά ειδικότερων υποχρεώσεων που βαραίνουν τον Ανάδοχο και έτσι οριοθετούν το πεδίο ευθύνης του ως προς όλα τα ειδικότερα θέματα (οικονομικά, τεχνικά, ασφαλιστικά, εργατικά, φορολογικά κ.ο.κ.). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 138, Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 59 του Ν.4782/2021, ο Ανάδοχος κατά την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου είναι υποχρεωμένος:

1. Να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις σύμφωνες, προς αυτή και το νόμο, έγγραφες εντολές των αρμοδίων κατά περίπτωση οργάνων του φορέα κατασκευής του έργου, εφόσον αυτές φέρουν κατά το νόμο απαραίτητα εξωτερικά στοιχεία νομιμότητας, ευθυνόμενος έναντι του Κυρίου του Έργου για την επιμέλεια που επιδεικνύει και στις δικές του υποθέσεις, τηρώντας με ακρίβεια τη διάταξη και τις διαστάσεις των διαφόρων τμημάτων του έργου, όπως προκύπτουν από τα εγκεκριμένα σχέδια ή άλλα στοιχεία της μελέτης τα οποία δεν επιδέχονται τροποποιήσεων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον νόμο.
2. Να ελέγξει τη μελέτη δημοπράτησης έργου προϋπολογισμού μεγαλύτερου του ορίου της περ. α' του άρθρου 5 Ν.4412/2016 πριν την εγκατάστασή του στο εργοτάξιο ενημερώνοντας γραπτώς τη Διευθύνουσα Υπηρεσία εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των είκοσι (20) ημερών και μεγαλύτερης των εξήντα (60) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης εάν έχει παρατηρήσεις ως προς την εφαρμοσιμότητα της μελέτης (έχει δικαίωμα σε περίπτωση ειδικών έργων να αιτηθεί πρόσθετη παράταση σαράντα πέντε (45) ημερών). Εάν παρέλθει η προθεσμία άπρακτη τότε τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη του Αναδόχου επί της μελέτης του έργου. Σε περίπτωση πρότασης τροποποίησης της μελέτης του έργου, εξετάζεται η πρόταση αυτή από την προϊστάμενη αρχή κατόπιν γνωμοδότησης του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου ή αν δεν υπάρχει στην Αναθέτουσα Αρχή, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Εφόσον οι προτεινόμενες τροποποιήσεις κριθούν επουσιώδεις σύμφωνα με το άρθρο 155 περί επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών, δεν μεταβάλλουν τη φύση του έργου και δεν συμβάλλουν στην ουσιώδη αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος, εγκρίνεται η συνέχιση του έργου. Διαφορετικά, η σύμβαση διαλύεται και ο Ανάδοχος αποζημιώνεται μόνο για τις αποδεδειγμένες δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό και μέχρι τη διάλυση της σύμβασης. Εάν μετά την διάλυση της σύμβασης και εφόσον η Προϊστάμενη Αρχή δεν έχει αποδεχτεί την αναγκαιότητα ουσιώδους τροποποίησης δύναται να αποφασίσει την εκτέλεση του έργου σύμφωνα με την υφιστάμενη μελέτη και προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού και του προτείνεται η ανάληψη του έργου με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις ως προς την αποδοχή της μελέτης.
3. Να διαθέτει όλο το προσωπικό που απαιτείται για τη διεύθυνση της κατασκευής και την κατασκευή του έργου. Η διακήρυξη μπορεί να ορίζει κατ' εκτίμηση τον αριθμό τεχνικού προσωπικού κατά ειδικότητα και βαθμίδα εκπαίδευσης που πρέπει κατ' ελάχιστο να έχει στην διάθεσή του ο Ανάδοχος. Ο αριθμός αυτός προσαρμόζεται στις ανάγκες του έργου έχοντας γνώμονα το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία μπορεί πάντα να διατάσσει την απομάκρυνση προσωπικού που δικαιολογημένα κρίνεται ακατάλληλο ή την ενίσχυση των συνεργείων του Αναδόχου.
4. Να τηρεί με ακρίβεια τη διάταξη και τις διαστάσεις των διαφόρων τμημάτων του έργου, όπως αυτά προκύπτουν από τα εγκεκριμένα σχέδια ή άλλα στοιχεία της μελέτης, τα οποία δεν επιδέχονται τροποποιήσεων ή αλλαγών εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του νόμου.
5. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση, να διαθέσει για το έργο όλο το απαιτούμενο προσωπικό, υλικά, μηχανήματα, οχήματα, αποθηκευτικούς χώρους, εργαλεία και οποιαδήποτε άλλα μέσα.
6. Να βαρύνεται με όλες τις απαιτούμενες δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου, όπως είναι οι μισθοδοσίες (δαπάνες μισθών και ημερομισθίων) του προσωπικού, οι δαπάνες

όλων των εργοδοτικών επιβαρύνσεων, οι δαπάνες για την μετακίνηση του προσωπικού του, οι δαπάνες των υλικών και της μεταφοράς, διαλογής φύλαξης, φθοράς τους κλπ, οι δαπάνες λειτουργίας, συντήρησης, απόσβεσης, μίσθωσης μηχανημάτων και οχημάτων, οι φόροι, τέλη, δασμοί, ασφαλιστικές κρατήσεις, δαπάνες εφαρμογής των σχεδίων, κατασκευής των σταθερών σημείων, καταμετρήσεων, δοκιμών, προσπελάσεων προς το έργο και τις θέσεις για τη λήψη υλικών, σύστασης και διάλυσης εργοταξίων, οι δαπάνες αποζημιώσεως ζημιών στο προσωπικό του, στον Κύριο του Έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο και γενικά κάθε είδους δαπάνη απαραίτητη για την καλή και έντεχνη εκτέλεση του έργου.

7. Να τηρεί τις διατάξεις εργατικής νομοθεσίας, τις διατάξεις και κανονισμούς για την πρόληψη ατυχημάτων στο προσωπικό του ή στο προσωπικό του φορέα του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο και να λαμβάνει μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος. Όσων αφορά την λήψη μέτρων ασφαλείας είναι υποχρέωσή του να εκπονήσει με δική του ευθύνη κάθε σχετική μελέτη (στατική, ικριωμάτων, προσωρινής σήμανσης) και να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα. Έτσι έχει την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη προς οποιονδήποτε για κάθε ζημία που προκαλείται από την παράβαση των παραπάνω υποχρεώσεων είναι ευθυνόμενος, εκτός των άλλων, και για την καταβολή σχετικών αποζημιώσεων. Επομένως, οφείλει να λαμβάνει μέτρα προστασίας, σύμφωνα με το Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (Σ.Α.Υ.) όπως αυτό ρυθμίζεται με τις υπό στοιχεία ΔΙΠΑΔ/οικ.177/2.3.2001 (Β'266), ΔΕΕΠΠ/85/14.5.2001 (Β'686) και ΔΙΠΑΔ/οικ.899/27.11.2002 (Β'16) αποφάσεις του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ανάλογα με τις προβλέψεις του χρονοδιαγράμματος των εργασιών, λαμβάνοντας υπόψη καθώς και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις ή άλλες αναγκαίες αναπροσαρμογές των μελετών κατά τη φάση της κατασκευής του έργου.
8. Να καταβάλει φόρους, τέλη, δασμούς, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες επιβαρύνσεις όπως ισχύουν κατά τον χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους. Κατ' εξαίρεση, φόροι του Δημοσίου και λοιπά τέλη που βαραίνουν άμεσα το εργολαβικό αντάλλαγμα, βαρύνουν τον Ανάδοχο μόνο στο μέτρο που ισχύουν κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς. Μεταγενέστερες τυχόν αυξομειώσεις επηρεάζουν αντίστοιχα το οφειλόμενο εργολαβικό αντάλλαγμα (δεν ισχύει για τον φόρο εισοδήματος ή τις παρακρατήσεις έναντι του φόρου αυτού).
9. Να καταβάλλει εμπρόθεσμα τις αποδοχές του προσωπικού που έχει προσληφθεί και εργάζεται στο έργο. Στην περίπτωση που καθυστερεί, η Διευθύνουσα Υπηρεσία, εφόσον έχει ενημερωθεί με γραπτή όχληση των ενδιαφερομένων, καλεί τον Ανάδοχο για την εξόφληση των δικαιούχων εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Εάν δεν τους εξοφλήσει μέσα στο διάστημα αυτό, η Διευθύνουσα Υπηρεσία συντάσσει καταστάσεις πληρωμής των οφειλομένων και τους αποπληρώνει απευθείας από τις πιστώσεις του έργου, για λογαριασμό του Αναδόχου και έναντι του λαβείν του. Σε εφαρμογή της παραγράφου αυτής μπορούν να πληρωθούν οι αποδοχές μέχρι τριών (3) το πολύ μηνών πριν από την όχληση των ενδιαφερόμενων.
10. Για την ανεύρεση και χρησιμοποίηση πηγών αδρανών ή άλλων υλικών, που δεν προέρχονται από το εμπόριο, όπως προβλέπεται στη μελέτη δημοπράτησης του έργου, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση. Οι πηγές αυτές πριν από την χρησιμοποίησή τους πρέπει να εγκριθούν από την Διευθύνουσα Υπηρεσία η οποία μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση ακατάλληλων ή απρόσφορων για τα έργα πηγών επί ποινή αποκλεισμού (να κηρυχθεί έκπτωτος) αν διαπιστωθεί ότι έγινε εν τέλει χρήση αυτών.

11. Να παραδίδει τα υλικά που συναντώνται-ανευρίσκονται κατά την κατασκευή του έργου ή προέρχονται από καθαίρεση παλιών έργων, καθώς ανήκουν στον Κύριο του Έργου. Ο Ανάδοχος αποζημιώνεται για τις δαπάνες εξαγωγής ή διαφύλαξής τους, αν η σύμβαση δεν ορίζει διαφορετικά και οφείλει να παίρνει τα κατάλληλα μέτρα για να αποφευχθεί ή όσο είναι δυνατόν να είναι μικρότερη η βλάβη των υλικών κατά την εξαγωγή τους. Η χρησιμοποίηση των υλικών από τον Ανάδοχο γίνεται έπειτα από έγγραφη συναίνεση της υπηρεσίας και αφού συνταχθεί σχετικό πρωτόκολλο μεταξύ Διευθύνουσας Υπηρεσίας και Αναδόχου.
12. Να ειδοποιήσει αμέσως την Διευθύνουσα Υπηρεσία αν κατά την κατασκευή των έργων βρεθούν αρχαιότητες ή οποιαδήποτε έργα τέχνης. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις αρχαιότητες. Η καθυστέρηση ή διακοπή των έργων από αυτή την αιτία συνιστά λόγο που δεν ανάγεται στην υπαιτιότητα του Αναδόχου.
13. Να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση της επίβλεψης στα εργοστάσια, όπου κατασκευάζονται τμήματα του έργου και γενικά σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η Διευθύνουσα Υπηρεσία. Ο Διευθύνων από μέρος της Αναδόχου Επιχείρησης, μετά από ειδοποίηση της υπηρεσίας, έχει υποχρέωση να συνοδεύει τους υπαλλήλους που επιβλέπουν, διευθύνουν ή επιθεωρούν τα έργα κατά τις μεταβάσεις για επίβλεψη, έλεγχο ή επιθεώρηση στον τόπο των έργων ή στους άλλους τόπους παραγωγής, καθώς και των συμβούλων και εμπειρογνομόνων της Αναθέτουσας Αρχής.
14. Να μην παρεμποδίζει την εκτέλεση οποιωνδήποτε άλλων έργων ή εργασιών φορέα του δημόσιου τομέα, που είναι δυνατόν να επηρεάζονται από τις εργασίες της εργολαβίας του, να προστατεύει τις υπάρχουσες κατασκευές και εκμεταλλεύσεις από κάθε βλάβη ή διακοπή λειτουργίας τους και χωρίς μείωση της ευθύνης του να αποκαθιστά ή να συμβάλλει στην άμεση αποκατάσταση των βλαβών ή διακοπών.
15. Να συντάσσει και να στέλνει στην Προϊστάμενη Αρχή μέσω της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, κάθε τρίμηνο κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου, συνοπτικές ανακεφαλαιωτικές εκθέσεις για τη πορεία του έργου. Οι εκθέσεις αυτές δεν θεωρούνται ως αιτήματα του Αναδόχου ούτε ως παραιτήσεις από δικαιώματά του.

Εδώ είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η Διευθύνουσα Υπηρεσία μπορεί σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την εκτέλεση εργασιών κατά τροποποίηση της σύμβασης, να χορηγήσει σχετική εντολή, για την εκτέλεση των εργασιών και πριν την υπογραφή σχετικής συμπληρωματικής σύμβασης κατά την παρ.1, ή έγκρισης του Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) κατά τις παρ.3 και παρ.4 του άρθρου 156, περί ειδικών θεμάτων τροποποιήσεων συμβάσεων κατά την διάρκεια τους, αυξομειώσεις εργασιών και νέων εργασιών.

Ο Ανάδοχος οφείλει να προβεί στην εκτέλεση των εν λόγω εργασιών και έγκειται και αυτό στις υποχρεώσεις του. Ωστόσο, ο Ανάδοχος δεν δικαιούται να λάβει αποζημίωση ή αύξηση τιμών για μεταβολές στα έργα που έγιναν αυθαίρετα και χωρίς έγγραφη εντολή της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, ακόμα και αν αυτές βελτιώνουν το έργο. Αν η χωρίς έγκριση μεταβολή επιφέρει μείωση ποσοτήτων ή διαστάσεων, καταβάλλεται μόνο η αξία των ποσοτήτων των εργασιών που έχουν όντως γίνει χωρίς όμως αυτό να αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων για κακοτεχνία. Τα παραπάνω υπογράφονται από τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και μόνο για εργασίες που αφορούν στην ασφάλεια του έργου λόγω απρόβλεπτων συνθηκών και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 155, δύναται να δοθεί προφορική εντολή της Διευθύνουσας Υπηρεσίας επί τόπου στο έργο, η οποία καταχωρείται με συνοπτική αιτιολογία στο ημερολόγιο του έργου και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της

Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Καμία εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας δεν επιτρέπεται πριν από την ηλεκτρονική αποστολή του ημερολογίου του έργου στη Διευθύνουσα Υπηρεσία.

3.3 Ημερολόγιο του Έργου

Σε κάθε εργολαβία ο Ανάδοχος οφείλει να μεριμνήσει να τηρεί ημερολόγιο (παλαιότερα σε βιβλιοδετημένα διπλότυπα αριθμημένα φύλλα πλέον γίνεται σε λογισμικό ευρείας χρήσης). Έπειτα από την εγκατάσταση του εργοταξίου γίνεται γνωστοποίηση του ημερολογίου στη Διευθύνουσα Υπηρεσία. Το ημερολόγιο σύμφωνα με το άρθρο 146,Ν.4412/2016 όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει με το άρθρο 65,Ν.4782/2021 συμπληρώνεται καθημερινά και αναγράφονται με συνοπτικό τρόπο δεδομένα όπως:

- Στοιχεία των επικρατουσών καιρικών συνθηκών,
- Αριθμητικά στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό κατά κατηγορίες,
- Χρησιμοποιούμενα μηχανήματα,
- Προσκομιζόμενα υλικά,
- Θέση και συνοπτική περιγραφή των εκτελούμενων εργασιών (ποιες προχωρούν, ποιες όχι και γιατί, ώρες που εκτελούνταν κρίσιμες εργασίες),
- Εργαστηριακές δοκιμές,
- Συνθήκες κυκλοφοριακών ρυθμίσεων,
- Τυχόν καθυστερήσεις, δυσκολίες, ζημίες, ατυχήματα, έκτατα περιστατικά,
- Σημαντικές επισκέψεις (από το Δημόσιο ή τοπικές αρχές),
- Εντολές, παρατηρήσεις, σημειώσεις των οργάνων επίβλεψης .

Το ημερολόγιο υπογράφεται ψηφιακά με υπογραφή από τον Ανάδοχο και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας αλλά και στον επιβλέποντα του έργου με τον δεύτερο να το ελέγχει και να το διορθώνει, όπου και αν απαιτείται, και να το υποβάλλει εκείνος στον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς έγκριση εντός δύο (2) εργάσιμων ημερών. Ο προϊστάμενος ελέγχει τα όσα αναφέρονται και έχει την δυνατότητα να απορρίψει εγγραφές που θεωρεί και κρίνει ανακριβείς ενώ παράλληλα μπορεί να δώσει εντολή στον Ανάδοχο για συμπληρωματικές πληροφορίες ή άλλων στοιχείων που έχουν να κάνουν με το έργο. Εφόσον κριθεί αυτό αναγκαίο, έχει το δικαίωμα να ζητήσει και τη καταγραφή γεγονότων με φωτογραφίες, βίντεο ή άλλες μεθόδους καταγραφής οπτικών μέσων. Ημερήσιες καταγραφές αναφοράς προόδου συνήθως ζητούνται σε μεγάλα έργα ενώ σε περιπτώσεις μικρότερων έργων, η Διευθύνουσα Υπηρεσία μπορεί να ορίσει την τήρηση του ημερολογίου σε εβδομαδιαία βάση ή άλλου χρονικού διαστήματος ή και καθόλου.

Στην περίπτωση που ο Ανάδοχος αμελήσει αυτή του την υποχρέωση και παραλείψει την τήρηση και κοινοποίηση ημερολογίου, εφόσον αυτό έχει ζητηθεί να τηρείται, του επιβάλλεται ποινική ρήτρα από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία η οποία δεν είναι μικρότερη των εκατό ευρώ (100€) και μεγαλύτερη των πεντακοσίων ευρώ (500€) ανά ημέρα παράλειψης. Η τιμή εξαρτάται ανάλογα με το ύψος της συμβατικής δαπάνης του έργου.

Παρόλα αυτά, η τήρηση ημερολογίου από μόνη της σαν ενέργεια και όσα αναγράφονται σε αυτό δεν αποτελούν πλήρη και αδιάσειστη απόδειξη για τα γεγονότα που περιγράφονται. Συνδυαστικά όμως και με άλλα έγγραφα (π.χ. αποδείξεις, τιμολόγια, δελτία αποστολής κ.α.) συνεκτιμάται εφόσον φέρουν ημερομηνία που αποδεικνύει το χρόνο σύνταξής τους.

3.4 Ποινικές Ρήτρες

Η έννοια της ποινικής ρήτρας έχει ως κύριο στόχο την εξασφάλιση της ομαλής εκπλήρωσης της σύμβασης από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη. Ως ορίζεται στα άρθρα 185,218, Ν.4412/2016 σε περίπτωση που ο Ανάδοχος με δική του υπαιτιότητα παραβιάζει τις προθεσμίες της σύμβασης επιβάλλονται εις βάρος του και υπέρ του Κυρίου του Έργου ποινικές ρήτρες με αιτιολογημένη απόφαση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Η επιβολή ποινικών ρητρών δεν εμποδίζει την Αναθέτουσα Αρχή ακόμα και να κηρύξει έκπτωτο τον Ανάδοχο. Το ποσό που έχει επιβληθεί ως ποινική ρήτρα εισπράττεται είτε αφαιρώντας το είτε συμψηφίζοντας το μέσω των λογαριασμών εκτός και αν ασκηθεί ένσταση οπότε η είσπραξη αναστέλλεται μέχρι να εκδοθεί ρητή απόφαση επί της ένστασης. Συγκεκριμένα για κάθε ημέρα υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας της σύμβασης και για συνολικό αριθμό ημερών που ισούται με το είκοσι τοις εκατό (20%) αυτής, η ποινική ρήτρα ανέρχεται σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί της μέσης ημερήσιας αξίας της σύμβασης (προκύπτει από τη διαίρεση της συμβατικής αμοιβής με τον αριθμό των ημερών της συνολικής προθεσμίας άρθρο 184, Ν.4412/2016). Εάν η εκτέλεση των εργασιών της σύμβασης καθυστερήσει πλέον του τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής προθεσμίας, τότε ενεργοποιούνται διαδικασίες για την έκπτωση του Αναδόχου. Επίσης ποινικές ρήτρες είναι δυνατόν να επιβάλλονται και για την πλημμελή εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων, εφόσον κάτι τέτοιο προβλέπεται στα συμβατικά τεύχη. Το σύνολο αυτού του είδους ρητρών, δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) της σύμβασης εκτός και εάν αιτιολογημένα η Αναθέτουσα Αρχή κρίνει διαφορετικά.

3.5 Προθεσμίες

Όπως έχει αναφερθεί και νωρίτερα, στα έγγραφα της σύμβασης που συνάπτεται ορίζονται τα χρονικά πλαίσια, προθεσμίες, για την περάτωση τόσο τμηματικών εργασιών αλλά και κατ' επέκταση για την ολοκλήρωση και παράδοση του συνόλου του έργου. Η έγκαιρη αποπεράτωση των εργασιών έχει ιδιαίτερη σημασία για τον Κύριο του Έργου είτε γιατί μπορεί να υπάρχει κατασκευή τμημάτων στο έργο που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτοτελώς, είτε γιατί μπορεί να υπάρχουν κομμάτια εργασιών που συνδυάζονται ή προϋποθέτονται για τις εργασίες άλλου έργου. Σύμφωνα με τα άρθρα 147,184, Ν.4412/2016 περί προθεσμιών, μέσα στην συνολική προθεσμία πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι επί μέρους εργασίες και οι τυχόν προβλεπόμενες δοκιμές, βάση σύμβασης. Αν σημειωθεί καθυστέρηση των εργασιών περισσότερη των δύο (2) ετών από τη λήξη της συνολικής προθεσμίας, τότε η σύμβαση διαλύεται. Με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Προϊστάμενης Αρχής και κατ' εξαίρεση ύστερα από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου είναι δυνατόν να δοθεί παράταση της προθεσμίας της σύμβασης όταν η καθυστέρηση δεν οφείλεται ούτε στον εργοδότη αλλά ούτε και στον Ανάδοχο. Στην περίπτωση που δεν έχει λήξει η οριακή προθεσμία του έργου, ο Ανάδοχος μπορεί να υποβάλλει αίτηση παράτασης στη Διευθύνουσα Υπηρεσία η οποία εγκρίνεται με απόφαση της Προϊστάμενης Αρχής. Η παράταση των προθεσμιών της σύμβασης χορηγείται είτε «με αναθεώρηση» για το χρονικό διάστημα καθυστέρησης της εκτέλεσης, που οφείλεται σε πράξεις ή παραλείψεις του Κυρίου του Έργου ή «χωρίς αναθεώρηση» για το χρονικό διάστημα της καθυστέρησης που οφείλεται σε παραλείψεις ή ενέργειες του Αναδόχου και στην περίπτωση αυτή παρά την έγκριση της παράτασης, επιβάλλονται ποινικές ρήτρες. Με την απόφαση παράτασης επιμερίζεται πάντοτε η ευθύνη για την καθυστέρηση διαφορετικά βαραίνει αποκλειστικά και μόνο τον Ανάδοχο. Γεγονότα ανωτέρας βίας όπως ακραίες καιρικές συνθήκες, εύρεση αρχαιοτήτων ή η πρόσφατη περίπτωση της πανδημίας του Covid-19 κ.ο.κ. που εύλογα αναστέλλουν τις εργασίες με αποτέλεσμα να εκπνέει ο χρόνος

των προθεσμιών, ο Ανάδοχος υποβάλλει σχετική αίτηση παράτασης εντός δέκα (10) ημερών, ευθύς μόλις εμφανιστούν. Έπειτα αποφασίζει η Διευθύνουσα Υπηρεσία και αυτή εντός δέκα (10) ημερών αλλιώς θεωρείται πως έχει γίνει αποδοχή της αίτησης.

3.4.1 Υπερημερία Αναδόχου

Με τον όρο Υπερημερία χαρακτηρίζεται η καθυστέρηση εκπλήρωσης ή μη εκπλήρωσης μιας συγκεκριμένης συμβατικής υποχρέωσης και Υπερήμερος εκείνος που δεν εκπληρώνει ή δεν αποδέχεται μια υποχρέωση εγκαίρως ή μέσα στα χρονικά περιθώρια που έχουν συμφωνηθεί. Στην περίπτωση της υπερημερίας του Αναδόχου λαμβάνει σχεδόν πάντα τη μορφή της καθυστέρησης στην εκτέλεση του έργου και της χρονικής υπέρβασης των σχετικών προθεσμιών. Το αντικείμενο αυτό και το τι συμβαίνει στην εκάστοτε περίπτωση εξετάστηκε νωρίτερα στις ενότητες αυτού του κεφαλαίου.

3.4.2 Υπερημερία Κυρίου του Έργου

Έχοντας ορίσει τι είναι Υπερημερία, σύμφωνα με τα άρθρα 137,190,Ν.4412/2016, εάν ο Κύριος του Έργου καταστεί Υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών ή νόμιμων του υποχρεώσεων τότε ο Ανάδοχος έχει δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημίες υποβάλλοντας σχετική έγγραφη όχληση.

Για αρχή, ως θετικές ζημίες θεωρούνται δαπάνες που αφορούν την εγκατάσταση και φύλαξη εργοταξίου στο έργο, την εξυπηρέτηση εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης, την ασφάλιση του έργου, αμοιβές αναγκάσιου προσωπικού και συντήρηση ιδιόκτητων μηχανημάτων ή και μίσθωση αυτών (με την προϋπόθεση ότι ο εξοπλισμός αυτός περιλαμβάνεται στο χρονοδιάγραμμα του έργου ή τον πίνακα εξοπλισμού που δηλώθηκε στην προσφορά του όπως ισχύει και ότι με την άφιξη του εξοπλισμού στο εργοτάξιο κατατέθηκαν στη Διευθύνουσα Υπηρεσία πλήρη στοιχεία που αφορούν χαρακτηριστικά των μηχανημάτων και πληροφορίες για αυτά καθώς και για τον σκοπό χρήσης τους), γενικά έξοδα (υπολογίζεται ο μέσος όρος των γενικών εξόδων στο ποσοστό που αντιστοιχεί στο έργο, όπως προκύπτει από τους δημοσιευμένους ισολογισμούς των τελευταίων πέντε (5) ετών και εφαρμόζεται επί της ημερήσιας αξίας του έργου χωρίς ΓΕ + ΟΕ, απρόβλεπτα, αναθεώρηση και Φ.Π.Α.) και ενδεχόμενους τόκους προκαταβολής.

Η έγγραφη όχληση τώρα θα πρέπει να υποβάλλεται εφόσον έχει περιέλθει σε υπερημερία ο Κύριος του Έργου διαφορετικά θεωρείται πρόωρη και δεν έχει αξία όσων αφορά των έννομων αποτελεσμάτων που μπορεί να επιφέρει. Για την σύνταξη αυτής ο Ανάδοχος καλείται να αναφέρει τα πραγματικά περιστατικά, τις πράξεις ή τις παραλείψεις τις οποίες συνιστούν την υπερημερία του Κυρίου του Έργου, το είδος των θετικών ζημιών που έχει υποστεί και ζητά αποζημίωση καθώς και την κατά προσέγγιση εκτίμηση ζημίας ανά ημέρα υπερημερίας. Εάν η όχληση δεν περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο αυτά, τότε δεν επιφέρει έννομες συνέπειες. Εντός δέκα (10) ημερών από την υποβολή της, ο επιβλέπων υποβάλλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία εισήγηση με την οποία διασταυρώνει αν όντως έχει επέλθει σε υπερημερία εξετάζοντας τα αίτια της και το ύψος της ημερήσιας ζημίας του Αναδόχου κατά προσέγγιση. Ο προϊστάμενος της Διευθύνουσας Υπηρεσίας εκδίδει απόφαση με την οποία αποδέχεται ή απορρίπτει το αίτημα του Αναδόχου εντός δέκα (10) ημερών. Σε περίπτωση απόρριψης ο Ανάδοχος έχει το δικαίωμα να υποβάλει ένσταση και εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στο άρθρο 198 περί διοικητικής και δικαστικής επίλυσης διαφορών. Αυτά αφορούν την υπερημερία του Κυρίου του Έργου ως προς τις χρηματικές του παροχές του και συγκεκριμένα την αποζημιωτική του υποχρέωση προς τον Ανάδοχο. Σε αυτές προφανώς εμπίπτουν και η υπερημερία που σχετίζεται με την εξόφληση συμβατικού λογαριασμού. Το

εργολαβικό αντάλλαγμα του Αναδόχου βάσει της σύμβασης, γίνεται με τη σύνταξη από αυτόν λογαριασμών οι οποίοι υποβάλλονται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία προς έγκριση. Ο έλεγχος, η τυχόν διόρθωση και τέλος η έγκριση τους πρέπει να γίνονται εντός ενός (1) μήνα από την παραλαβή τους. Εφόσον εγκριθούν, οι λογαριασμοί αυτοί αποτελούν πλέον τις πιστοποιήσεις βάσει των οποίων καταβάλλονται οι πληρωμές προς τον Ανάδοχο. Για να περιέλθει λοιπόν σε κατάσταση υπερημερίας ο Κύριος του Έργου ως προς την εξόφληση εγκεκριμένου λογαριασμού θα πρέπει να συντρέχουν οι λόγοι:

1. Καθυστέρηση ενός (1) μήνα επιπλέον από την λήξη της μηνιαίας προθεσμίας για την έγκριση των λογαριασμών,
2. Καθυστέρηση εξόφλησης του λογαριασμού πέρα των χρονικών ορίων να μην αποτελεί υπαιτιότητα του Αναδόχου ή του μελετητή,
3. Σύνταξη και υποβολή, από τον Ανάδοχο, έγγραφης όχλησης προς τον Κύριο του Έργου.

και βάσει αυτών ο Ανάδοχος να διακόψει τις εργασίες κοινοποιώντας το με ειδική έγγραφη δήλωση στην Διευθύνουσα Υπηρεσία. Σε περίπτωση μη πληρωμής εγκεκριμένου λογαριασμού και εφόσον έχει υποβληθεί σχετική έγγραφη όχληση, δεν απαιτείται να ακολουθηθεί η προβλεπόμενη από την ειδική περί δημοσίων έργων νομοθεσία ενδικοφανούς προδικασίας, αλλά ο Ανάδοχος δικαιούται να ασκήσει απευθείας αγωγή ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Εφετείου διεκδικώντας την αποπληρωμή των οφειλόμενων ποσών. Είναι σημαντικό να είναι ξεκάθαρο πως ο Κύριος του Έργου δεν μπορεί να θεωρηθεί πως περιέρχεται σε κατάσταση υπερημερίας ούτε νομιμοποιούνται τυχόν δικαστικές επιδιώξεις απαιτήσεων του Αναδόχου, αν προηγουμένως οι λογαριασμοί που έχει υποβάλλει ο Ανάδοχος στη Διευθύνουσα Υπηρεσία προς έγκριση, δεν έχουν συνταχθεί με συμμόρφωση των διαδικασιών που προβλέπονται.

Κεφάλαιο 4: Εργολαβικό Αντάλλαγμα

4.1 Γενικά

Η συμβατική αμοιβή ή αλλιώς το εργολαβικό αντάλλαγμα είναι η αμοιβή που προβλέπεται για τον Ανάδοχο, έχοντας εκπληρωθεί από μεριάς του οι ανάλογες εργασίες. Στις συμβάσεις δημοσίων έργων, σε αντίθεση με τα όσα ισχύουν στις ιδιωτικού δικαίου συμβάσεις, η καταβολή του εργολαβικού ανταλλάγματος προς τον Ανάδοχο ακολουθεί μια σειρά από ιδιαίτερα τυπικές και πολύπλοκες διαδικασίες οι οποίες διέπονται από αναλυτικότερες, αναγκαστικού δικαίου κατά κύριο λόγο, νομοθετικές διατάξεις οι οποίες αφήνουν ελάχιστα περιθώρια στα συμβαλλόμενα μέρη να παρεκκλίνουν από αυτές. Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 152,Ν.4412/2016 περί Λογαριασμών, η πληρωμή στον Ανάδοχο γίνεται τμηματικά με βάση τις επιμετρήσεις των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί μέσα στα όρια του χρονοδιαγράμματος εργασιών. Μετά το πέρας της λήξης κάθε μήνα ή διαφορετικής χρονικής περιόδου που ορίζεται από την σύμβαση για τις τμηματικές πληρωμές, ο Ανάδοχος συντάσσει λογαριασμό βάση των εκτελεσθέντων εργασιών. Οι λογαριασμοί στηρίζονται στις επιμετρήσεις των εργασιών και στις δηλώσεις γνωστοποίησης αφανών εργασιών. Στην περίπτωση που υπάρχουν συμπληρωματικές ή νέες (υπερσυμβατικές) εργασίες, ο Ανάδοχος πρέπει να συντάξει διαφορετικό λογαριασμό μετά από τη συμβατική τακτοποίησή τους (Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών – Συμπληρωματική Σύμβαση). Ακόμη, στον λογαριασμό είναι δυνατό να περιληφθούν επιπλέον τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν, με έγκριση της υπηρεσίας, με την προϋπόθεση ότι οι ποσότητες των υλικών δεν υπερβαίνουν αυτές που απαιτούνται για την εκτέλεση των εν λόγω εργασιών του εγκεκριμένου προγράμματος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση. Επίσης περιλαμβάνονται η αναθεώρηση τιμών, αποζημιώσεις πάσης φύσεως που έχουν εγκριθεί, αντίτιμο απολογιστικών εργασιών που εκτελέστηκαν μέσω της εργολαβίας και κάθε άλλη εγκεκριμένη δαπάνη που καταβάλλεται στον Ανάδοχο.

Το εργολαβικό αντάλλαγμα έχει δυσδιάστατη υπόσταση ως αριθμητική ποσότητα και χωρίζεται:

1. Αρχική συμβατική τιμή: είναι η καταγεγραμμένη στην προσφορά του συνολική οικονομική πρόταση του Αναδόχου για την κατασκευή του έργου, όπως τελικά έχει γίνει αποδεκτή από την Αναθέτουσα Αρχή με την κατακύρωση του αποτελέσματος της δημοπρασίας. (ή αλλιώς συμβατικό εργολαβικό αντάλλαγμα είναι ο καθορισμένος από την υπηρεσία προϋπολογισμός του συνόλου του έργου μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων που έχει προτείνει ο Ανάδοχος με την προσφορά του) (Σταμόπουλος Σ., Δίκαιο Δημοσίων Έργων)
2. Πραγματικά τελικό αντάλλαγμα: το ποσό που θα λάβει τελικά ο Ανάδοχος για το έργο που θα εκτελέσει.

Οι παραπάνω αριθμητικές ποσότητες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους σε βαθμό τέτοιο ώστε με την ολοκλήρωση του έργου η αρχική συμβατική τιμή να μην αποτελεί ενδεικτικό στοιχείο του ποσού που έχει εν τέλει καταβληθεί συνολικά στον Ανάδοχο. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών υπάρχουν παράγοντες ή λαμβάνουν χώρα γεγονότα τα οποία αυξομειώνουν την αρχική αριθμητική ποσότητα του εργολαβικού ανταλλάγματος. Τέτοιοι παράγοντες ή γεγονότα που συντελούν στην μεταβολή της αρχικής συμβατικής τιμής είναι οι πρόσθετες καταβολές «πρίμ» για την ταχύτερη εκτέλεση του έργου, επιπλέον καταβολές για αφανείς εργασίες, υπερσυμβατικές

ή νέες συμπληρωματικές εργασίες, η μείωση εργασιών, ο θεσμός αναθεώρησης τιμών, ποινικές ρήτρες και μείωση του ανταλλάγματος λόγω πλημμελειών στην κατασκευή.

Στο διαδικαστικό κομμάτι τώρα οι λογαριασμοί συντάσσονται πάντοτε ανακεφαλαιωτικοί και συνοδεύονται από ανακεφαλαιωτικό πίνακα των επιμετρήσεων που εκτελέστηκαν από την αρχή του έργου. Από κάθε νεότερο λογαριασμό αφαιρούνται οι ποσότητες των εργασιών που έχουν πληρωθεί σε προηγούμενους λογαριασμούς. Κατά την υποβολή του για έλεγχο και έγκριση δεν χρειάζεται να προσκομισθούν δικαιολογητικά πληρωμής και των παραστατικών πληρωμής κρατήσεων εκ μέρους του Αναδόχου. Με την υποβολή του στη Διευθύνουσα, μέσα σε ένα (1) μήνα πρέπει να ενεργηθούν διαδικασίες ελέγχου και έγκρισης. Εάν εντοπιστούν ασάφειες, ανακρίβειες ή ενστάσεις γενικώς, η Διευθύνουσα Υπηρεσία με εντολή προς τον Ανάδοχο επισημαίνει τα σημεία που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο ότι χρειάζονται επανεξέταση και ζητάει την ανασύνταξη και την επανυποβολή του. Η παράλειψη εμπρόθεσμου ελέγχου και έγκρισης λογαριασμού αποτελούν πειθαρχικά παραπτώματα για τα αρμόδια όργανα της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Ο εγκεκριμένος λογαριασμός αποτελεί το έγγραφο για την πληρωμή του Αναδόχου. Σε αυτό το στάδιο που έχει πλέον εγκριθεί, ο Ανάδοχος υποχρεούται έπειτα από ενημέρωσή του, να προσκομίσει στην υπηρεσία της Αναθέτουσας Αρχής που διενεργεί τις πληρωμές τα απαραίτητα δικαιολογητικά πληρωμής το τιμολόγιο του αναδόχου που αφορά στο ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος που θα πληρωθεί καθώς και τη φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητά του. Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις στο εργολαβικό αντάλλαγμα γίνονται από την Υπηρεσία αυτήν και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους. Εάν υπάρξει καθυστέρηση αποπληρωμής μεγαλύτερη του ενός (1) μήνα, χωρίς υπαιτιότητα του Αναδόχου, οφείλεται τόκος υπερημερίας και ο Ανάδοχος μπορεί να διακόψει τις εργασίες δέκα (10) ημέρες μετά από την σχετική κοινοποίηση στη Διευθύνουσα Υπηρεσία ειδικής έγγραφης δήλωσης.

Στην περίπτωση που κάποιος λογαριασμός πληρωθεί χωρίς έλεγχο λόγω παρέλευσης της μηνιαίας προθεσμίας ή βασίστηκε σε επιμέτρηση που χρειάστηκε να διορθωθεί, οι τυχόν διαφοροποιήσεις που μπορεί να υπάρξουν λαμβάνονται υπόψη σε επόμενο λογαριασμό ή ζητείται σύνταξη αρνητικού λογαριασμού (σε τέτοια περίπτωση η σύνταξη τέτοιου λογαριασμού μπορεί να συνταχθεί από την Διευθύνουσα Υπηρεσία και το ποσό που προκύπτει πρέπει να καταβληθεί από τον Ανάδοχο μέσα σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση σε αυτόν διαφορετικά καταπίπτουν υπέρ του Κύριου του Έργου ισόποσα οι εγγυητικές επιστολές που έχουν κατατεθεί, εφόσον δεν υπάρχει ανεξόφλητο εργολαβικό αντάλλαγμα – δυνατότητα άσκησης ένστασης και αναστολή κατάπτωσης εγγυητικής έως έκδοσης τελικής απόφασης).

4.2 Πρόσθετη Καταβολή «πρίμ»

Στη σύμβαση εκτέλεσης του έργου και όταν η ταχύτερη εκτέλεση αυτού έχει ιδιαίτερη σημασία τότε είναι δυνατόν να προβλέπεται η καταβολή στον Ανάδοχο, επιπλέον των καθορισμένων χρηματικών ποσών, μιας πρόσθετης αμοιβής «πρίμ» (άρθρο 149, Ν.4412/2016) για την περίπτωση που αυτός εκτελέσει ταχύτερα το έργο (χρόνος παράδοσης μικρότερος κατά δέκα τοις εκατό - 10%) από τα προβλεπόμενα χρονικά όρια που θέτονται στο χρονοδιάγραμμα βάση της σύμβασης ή ορισμένα τμήματα αυτού που έχουν κρίσιμη σημασία με έκδοση σχετικής απόφασης του αρμόδιου οργάνου μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου. Αυτό συναντάται σε περιπτώσεις έργων εκτιμώμενης συμβατικής αξίας μεγαλύτερης του ενός εκατομμυρίου ευρώ (>1.000.000€). Με την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση του συμβατικού αντικειμένου, καταβάλλεται το «πρίμ» το οποίο υπολογίζεται ως ποσοστό της αρχικής συμβατικής αξίας με συνολικό ύψος που

δεν ξεπερνάει το πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της συμβατικής δαπάνης του έργου πλέον Φ.Π.Α. . Η πρόσθετη αυτή καταβολή, θεωρείται συμπληρωματικό εργολαβικό αντάλλαγμα, εγκρίνεται αναλόγως ως τροποποίηση της σύμβασης και περιλαμβάνεται σε ειδικό λογαριασμό που συντάσσει και υποβάλλει ο Ανάδοχος αφού πρώτα εκδώσει βεβαίωση περάτωσης εργασιών στην οποία αναγράφεται η ταχύτερη εκτέλεση του έργου. Ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, υπάρχει η δυνατότητα της χορήγηση παρατάσεων χρονικών προθεσμιών, υπό τον όρο ότι ο Ανάδοχος είναι πλήρως ανυπαίτιος για τις παρατάσεις αυτές και υπάρχει σαφή και εμπειριστατωμένη αιτιολογία. Σε αυτό το σημείο χρειάζεται να αναφερθεί πως ο Ανάδοχος θα πρέπει να επιστήσει ιδιαίτερη προσοχή στο ποια ήταν τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης και σε όλα όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, διότι εάν το κριτήριο ήταν «η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής», όλα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω σε αυτή την ενότητα δεν εφαρμόζονται. Ουσιαστικά σε αυτή την περίπτωση ο νόμος είναι σαφής και απαιτεί το σχετικό δικαίωμα να προβλέπεται ρητώς είτε στην διακήρυξη είτε στην απόφαση ανάθεσης (χωρίς να αφήνει περιθώρια τροποποίησης ως προς αυτό το θέμα, όπως γίνεται για παράδειγμα στην περίπτωση των εξωσυμβατικών εργασιών), εάν από δική του πρωτοβουλία ο Ανάδοχος επίσπευσε τις διαδικασίες των εργασιών ή ακόμα και από προφορική ή γραπτή εντολή του Κυρίου του Έργου, εάν κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται από την σύμβαση, ο Ανάδοχος δεν δικαιούται αυτό το «πρίμ» με την εν λόγω αιτιολογία, της ταχύτερης δηλαδή εκτέλεσης εργασιών.

4.3 Συμπληρωματικές Εργασίες

Κατά την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου οι προς εκτέλεση εργασίες διακρίνονται σε συμβατικές, εργασίες δηλαδή που προβλέπονται από τη σύμβαση κατά είδος, αξία και ποσότητα και σε συμπληρωματικές εργασίες (επίσημος όρος, παλαιότερα χρησιμοποιούνταν οι όροι εξωσυμβατικές εργασίες ή πρόσθετες εργασίες –όλοι οι όροι υποδηλώνουν το ίδιο πράγμα), δηλαδή εργασίες οι οποίες δεν έχουν προβλεφθεί από την αρχή της σύμβασης και λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων που οφείλονται σε γεγονότα ή περιστάσεις που δεν προϋπήρχαν της ανάθεσης του αρχικού έργου ή αυτές δεν ήταν δυνατό να επισημανθούν και ενταχθούν στο τεχνικό αντικείμενο του αρχικού έργου παρά την τήρηση των διατάξεων για την εκπόνηση των μελετών και ερευνών αλλά παρουσιάστηκαν κατά την διάρκεια κατασκευής του έργου καθιστώντας τις αναγκαίες για την ακέραιη, λειτουργική και ολοκληρωμένη περάτωση του έργου. Ακριβώς λοιπόν επειδή οι συμπληρωματικές αυτές εργασίες δεν περιέχονται στην αρχική σύμβαση, το εργολαβικό αντάλλαγμα που είχε συμφωνηθεί εξ αρχής δεν τις καλύπτει. Εάν ο Ανάδοχος προβεί στην εκτέλεση αυτών, δικαιούται πρόσθετο συμπληρωματικό εργολαβικό αντάλλαγμα, εφόσον συντρέχουν ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις. Σημαντικό είναι να επισημανθεί πως δεν θεωρούνται συμπληρωματικές οι εργασίες που σκοπό έχουν την επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του αρχικού έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του με ποιοτικά ανώτερα υλικά ή μεθόδους που δεν συμβαδίζουν με τις προδιαγραφές της σύμβασης

Οι συμπληρωματικές εργασίες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: (α) υπερσυμβατικές και (β) νέες εργασίες. Η διάκριση αυτή δεν έχει τόσο νομοθετική σημασία αλλά περισσότερο θεωρητική και συστηματική. Οι εργασίες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως υπερσυμβατικές είναι οι εργασίες εκείνες που υπάρχουν ήδη στη σύμβαση και προβλέπονται από αυτήν, αυξημένες ποσοτικά και επιβάλλεται να εκτελεστούν για την αρτιότητα και ολοκλήρωση του έργου. Νέες εργασίες είναι εκείνες που δεν προβλέπονται καθόλου από τη σύμβαση αλλά η εκτέλεση τους κρίνεται επιβεβλημένη για την λειτουργικότητα, την αρτιότητα και

την ολοκλήρωση του έργου. Επίσης μπορεί να αναφέρονται εργασίες στη σύμβαση αλλά εν τέλει να πρέπει να εκτελεσθούν με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που περιγράφονται στην τεχνική μελέτη και τις αντίστοιχες σε αυτή εγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές, πάλι θεωρούνται ως νέες εργασίες. Η ουσιαστική διαφορά υπερσυμβατικών εργασιών και νέων εργασιών είναι ότι για τις νέες εργασίες δεν υπάρχουν συμβατικές τιμές με αποτέλεσμα να απαιτείται ο καθορισμός νέων τιμών μονάδος. Οι συμπληρωματικές εργασίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων είναι υποχρεωτικό να αιτιολογούνται επαρκώς με αναλυτικά και αληθή στοιχεία και στις αιτιολογικές εκθέσεις της Διευθύνουσας Υπηρεσίας αλλά και στις αποφάσεις της Προϊστάμενης Αρχής. Η ανεπαρκής αιτιολόγηση αυτών ή αοριστίες επίκλησης αναγκών για την άρτια ολοκλήρωση του έργου μπορούν να επιφέρουν κωλύματα στην ομαλή εξέλιξη των εργασιών και ιδιαίτερα σε τυχόν χρηματοδοτήσεις από κοινοτικά ταμεία.

Σύμφωνα με το άρθρο 156,Ν.4412/2016, οποιαδήποτε αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος που μπορεί να προκύψει δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης πλέον Φ.Π.Α. και αναθεώρησης. Σε περίπτωση ακόμα και διαδοχικών τροποποιήσεων, η συνολική αξία αυτών δεν μπορεί και πάλι να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης. Αύξηση του συνολικού συμβατικού ποσού πέραν του πενήντα τοις εκατό (50%) απαγορεύεται (συμπεριλαμβανομένου στο ποσοστό αυτό και η αμοιβή για την σύνταξη τυχόν συμπληρωματικών μελετών ή τροποποιήσεων της ήδη υπάρχουσας μελέτης).

4.3.1 Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών

Κάθε τροποποίηση της σύμβασης συνοδεύεται από Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) που περιλαμβάνει τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδας των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού δημοπράτησης του αρχικά προς ανάθεση έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση νέας σύμβασης (άρθρα 156,186,Ν.4412/2016). Ακόμα περιλαμβάνεται σε αυτόν και το κονδύλιο των απρόβλεπτων, καθώς και την προβλεπόμενη δαπάνη αναθεώρησης και Φ.Π.Α. (σε περίπτωση που υπάρχουν δαπάνες για εγκεκριμένες αποζημιώσεις μη υποκείμενες σε Φ.Π.Α. περιλαμβάνονται σε διακριτή ενότητα του Α.Π.Ε. για την καταγραφή της οικονομικής εικόνας του έργου.).

4.3.2 Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.)

Εάν στον Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, ο Α.Π.Ε. συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές (άρθρα 156,186,Ν.4412/2016). Ο κανονισμός τιμών μονάδας νέων εργασιών γίνεται με υποχρεωτική εφαρμογή κατά σειρά των περιπτώσεων:

1. Για εργασίες για τις οποίες υπάρχουν συμβατικές τιμές για παρόμοιες ή ανάλογες εργασίες, οι τιμές καθορίζονται ανάλογα προς αυτές,
2. Για εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν παρόμοιες ή ανάλογες συμβατικές τιμές, αλλά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ή αναλυτικά τιμολόγια (αναλύσεις τιμών), οι τιμές καθορίζονται σύμφωνα με τα τιμολόγια αυτά και
3. Για εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις, οι τιμές καθορίζονται με βάση τα πραγματικά στοιχεία κόστους.

Η εξακρίβωση του κόστους διενεργείται από τριμελή επιτροπή τεχνικών υπαλλήλων που συγκροτείται από την Διευθύνουσα Υπηρεσία. Στα μέλη αυτά περιλαμβάνεται και ο

επιβλέπων μηχανικός του έργου. Στοιχεία που μπορεί να έχουν προκύψει για τον κανονισμό της τιμής ίδιας εργασίας ή τμήματος αυτής του ίδιου φορέα κατασκευής του έργου ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ή από δοκιμαστικές εργασίες εξακρίβωσης του κόστους άλλων εργολαβιών, δεν αποτελούν τεκμήριο για τον κανονισμό των τιμών. Για εργασίες που είναι παρεμφερείς προς συμβατικές ή ήδη καθορισμένες νέες, οι τιμές σύμφωνα με τα παραπάνω συντάσσονται μόνο για τα επιπλέον ή επί έλαττον στοιχεία κόστους.

Η τιμή μονάδας νέας εργασίας που από τη φύση της δεν εντάσσεται σε κάποια από τις συμβατικές ομάδες ομοειδών εργασιών καθορίζεται πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή που υπολογίζεται από τον τύπο $\sigma = A/B$, όπου:

A = Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, που εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές του προϋπολογισμού υπηρεσίας του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης και

B = Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, στην οποία εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές των ισχυουσών εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης.

Στις περιπτώσεις που ο προϋπολογισμός υπηρεσίας περιλαμβάνει κατ' αποκοπή τιμές ή οι τιμές του τιμολογίου είναι αναλυτικές ή περιληπτικές για ολοκληρωμένα τμήματα σύνθετων εργασιών ή είναι κατ' αποκοπή τιμές για ευρύτερα τμήματα του έργου ή για όλο το έργο, με τα έγγραφα της σύμβασης εγκρίνεται υποχρεωτικά και ανάλυση της τιμής των εργασιών αυτών ή βασικών επί μέρους συνιστωσών εργασιών που επηρεάζουν άμεσα την κατ' αποκοπή τιμή και που περιλαμβάνονται στις ανωτέρω ισχύουσες εγκεκριμένες αναλύσεις τιμών.

Οι Ανακεφαλαιωτικοί Πίνακες Εργασιών (Α.Π.Ε.) και τα Πρωτόκολλα Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.) που τους συνοδεύουν συντάσσονται από την Διευθύνουσα Υπηρεσία και υπογράφονται από τον Ανάδοχο ανεπιφύλακτα ή με επιφύλαξη. Στην περίπτωση που ο Ανάδοχος αρνηθεί την υπογραφή του γίνεται κοινοποίηση του Ανακεφαλαιωτικού πίνακα αλλά και των πρωτοκόλλων. Είτε υπογράψει με επιφύλαξη είτε αρνηθεί την υπογραφή και στις δύο περιπτώσεις ο Ανάδοχος δικαιούται να υποβάλλει ένσταση (εάν υποβληθεί ένσταση διατυπώνεται και η γνώμη της Διευθύνουσας Υπηρεσίας στο περιεχόμενο αυτής). Ο Α.Π.Ε. και τα Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. εγκρίνονται με ή χωρίς διορθώσεις από την Προϊστάμενη Αρχή, στην οποία διαβιβάζονται μαζί με την ένσταση του Αναδόχου, την Αιτιολογική Έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και κάθε σχετική πληροφορία.

4.3.3 Συμπληρωματική Σύμβαση

Όπως έχει αναφερθεί και νωρίτερα και σύμφωνα με τα όσα ορίζει η νομοθεσία (άρθρα 156,186,Ν.4412/2016), ένα δημόσιο έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση, τα τεύχη δημοπράτησης και τα σχέδια που τη συνοδεύουν. Σε περίπτωση που κατά την εκτέλεση του έργου προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών των οποίων δεν γίνεται συμπερίληψη στο αρχικά ανατιθέμενο έργο και κατά συνέπεια ούτε στην πρώτη σύμβαση, ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα να συνάψει νέα Συμπληρωματική Σύμβαση με τον Ανάδοχο.

Η Συμπληρωματική Σύμβαση συνοδεύεται από: (α) ειδική έκθεση αιτιολόγησης για την αναγκαιότητα σύνταξης αυτής λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων εργασιών, (β) απόφαση έγκρισης της Προϊστάμενης Αρχής του Α.Π.Ε. και του Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. . Η σύναψη της σύμβασης γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και προσκομίζεται εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης. Ο Ανάδοχος δεσμεύεται για την εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών και αυτές παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης με την τελική επιμέτρηση να είναι ενιαία στην οποία περιλαμβάνονται όλες οι εκτελεσθείσες εργασίες.

Στην πραγματικότητα της Ελλάδας, φαίνεται για μεγάλο χρονικό διάστημα να γινόταν κατάχρηση αυτού του δικαιώματος και οι Συμπληρωματικές Συμβάσεις λειτουργούσαν σαν ένας άλλος τρόπος αύξησης της φύσης του αντικειμένου του υπό κατασκευή έργου όπως το κονδύλιο των απρόβλεπτων της αρχικής σύμβασης. Τα τελευταία χρόνια έχει περιοριστεί αλλά δεν έχει εκλείψει το φαινόμενο αυτό. Αυτός είναι και ο λόγος που πλέον οι Διαχειριστικές Αρχές που παρακολουθούν τα συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση έργα να μην εγκρίνουν σχεδόν ποτέ Συμπληρωματικές Συμβάσεις καθώς αυτές επιβαρύνουν εθνικούς πόρους. Ακόμα, σε περιπτώσεις ελέγχων λογαριασμών δημοσίων έργων από προέδρους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεν είναι λίγες οι φορές που ακυρώνουν πληρωμές καθώς η Συμπληρωματική Σύμβαση που επικαλείται δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη. (Σεμινάρια ΤΕΕ/ΠΚΜ, 2009, Συμπληρωματικές Συμβάσεις Δημοσίων Έργων, εισηγητής Παπαργυρίου Γεώργιος, Πολιτικός Μηχανικός)

4.4 Αναθεώρηση Τιμών

Η αναθεώρηση των τιμών στόχο έχει την αποκατάσταση της οικονομικής ισορροπίας καθώς όπως είναι λογικό, κατά την συνολική διάρκεια κατασκευής του έργου είναι δυνατόν να υπάρχουν διακυμάνσεις του κόστους. Λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου οι διακυμάνσεις αυτές του κόστους είναι ικανές να επηρεάσουν ακόμα και τις συνθήκες της ομαλής εκτέλεσης της σύμβασης καθώς είναι αδύνατο κάτι τέτοιο να προβλεφθεί κατά το χρόνο ανάθεσης του έργου και σύναψης της σύμβασης κατασκευής αυτού. Εάν δεν προβλεπόταν κάποια μορφή αυτόματης αναπροσαρμογής τιμών στα διαρκώς μεταβαλλόμενα δεδομένα κόστους, η κατασκευή δημοσίου έργου θα θεωρούνταν μια οικονομικά δυσβάστακτη και πιθανώς ανέφικτη διαδικασία στη πράξη με συνέπειες όχι μόνο προς τα συμβαλλόμενα μέρη αλλά και στο γενικό κοινωνικό σύνολο. Επομένως με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται εκτός από την προστασία των συμβαλλόμενων μερών και η προστασία του δημόσιου συμφέροντος εξυπηρετώντας το κοινωνικό σύνολο μέσω της ομαλής και επιτυχούς διεκπεραίωσης δημοσίων έργων.

Οι συμβατικές τιμές αναθεωρούνται συνεχόμενα για όλο το χρονικό διάστημα που διαρκεί η κατασκευή του έργου, ανά τακτά χρονικά διαστήματα (τρίμηνα) τα οποία ορίζουν τις αναθεωρητικές περιόδους (τέσσερις ανά έτος). Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου οι αναθεωρημένες συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές. (άρθρο 153, Ν.4412/2016).

Ως χρόνος εκκίνησης υπολογισμού της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο (α) υποβλήθηκε προσφορά (αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίστηκε έπειτα από δημοπρασία) ή (β) εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση (αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίστηκε χωρίς δημοπρασία) και υπολογίζεται για τις εργασίες που πραγματικά εκτελέστηκαν μέσα στο προβλεπόμενο από το άρθρο 145 χρονοδιάγραμμα.

- Εργασίες που για οποιοδήποτε λόγο εκτελέστηκαν σε αναθεωρητική περίοδο μεταγενέστερη της προβλεπόμενης από το χρονοδιάγραμμα, για τον υπολογισμό της αναθεώρησης θεωρούνται ότι εκτελέστηκαν στην αναθεωρητική περίοδο που έπρεπε να εκτελεστούν.
- Εργασίες που εκτελέστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το χρονοδιάγραμμα αναθεωρητική περίοδο, η αναθεώρηση υπολογίζεται με τον χρόνο της πραγματικής εκτέλεσής τους.
- Εργασίες που εκτελέστηκαν μετά την πάροδο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας, η αναθεώρηση υπολογίζεται βάσει των συντελεστών που ίσχυαν κατά την τελευταία αναθεωρητική περίοδο του αρχικού χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου, εφόσον η καθυστέρηση οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του Αναδόχου. (επιβάλλονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις διοικητικές και χρηματικές.)

Το ποσό της αναθεώρησης καταβάλλεται από τις εγκεκριμένες πιστώσεις του έργου χωρίς την απαίτηση προηγούμενης σύνταξης Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών ή έγκριση ειδικού κονδυλίου αναθεώρησης. Η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση συντελεστές που κοινοποιούνται μηχανογραφικά. Η τελευταία κοινοποίηση συντελεστών αναθεώρησης αφορά το Α' τρίμηνο του 2022 (ΦΕΚ 5565/31-10-2022 Αριθμ. Απόφασης Δ11/334219).

Στους λογαριασμούς εμφανίζονται συνολικά τα ποσά αναθεώρησης κάθε αναθεωρητικής περιόδου, όπως προκύπτουν από τον σχετικό πίνακα κατανομής εργασιών που αναγράφονται οι ποσότητες εργασιών που έχουν εκτελεσθεί ή έπρεπε να εκτελεστούν μέσα σε κάθε αναθεωρητική περίοδο.

4.5 Επιμετρήσεις

Οι επιμετρήσεις αποτελούν ουσιαστικά την καταμέτρηση των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί κατά τη διάρκεια ορισμένης προηγούμενης προβλεπόμενης χρονικής περιόδου και συντάσσονται κατά διακριτά μέρη του έργου και περιλαμβάνουν για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της, με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή του Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. εάν πρόκειται για νέες εργασίες, τους αναλυτικούς υπολογισμούς για τον προσδιορισμό και αιτιολόγησης της ποσότητας των εργασιών που εκτελέστηκαν και ζητείται η πληρωμή τους σε λογαριασμό που συντάσσει ο Ανάδοχος. (άρθρο 151, Ν.4412/2016) Συνοδεύονται από τα αναγκαία επιμετρητικά σχέδια και διαγράμματα με βάση τα στοιχεία απευθείας καταμέτρησης των εργασιών ή των Πρωτοκόλλων Παραλαβής Αφανών Εργασιών (Π.Π.Α.Ε.), χαρακτηρισμό εκσκαφών ή ζυγίσεως και υποβάλλονται από τον Ανάδοχο στη Διευθύνουσα Υπηρεσία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή με δήλωση πως όλα όσα αναφέρονται είναι αληθή.

Για την εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής διαφάνειας ο προϊστάμενος δύναται να μπορεί να διατάξει τη συνολική ή δειγματοληπτική επαλήθευση οποιασδήποτε υποβληθείσας επιμέτρησης (υποχρεωτικά σε κάθε περίπτωση πρέπει να γίνεται έλεγχος επαλήθευσης σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) των εργασιών που προσκομίζονται ή τουλάχιστον τεσσάρων (4) αν οι υποβληθείσες επιμετρήσεις είναι λιγότερες από δέκα (10)). Σε περίπτωση που διαπιστωθούν ανακρίβειες (φέρουν προφανή υπολογιστικά λάθη ή αναφορά λανθασμένου άρθρου τιμολογίου) ή εκ προθέσεως αναληθείς (απόδοση ευθύνης πρόθεσης εξαπάτησης της Διευθύνουσας) επιμετρήσεις, γίνεται πλήρης έλεγχος του συνόλου των υποβληθέντων επιμετρήσεων καλώντας τον Ανάδοχο εντός αποκλειστικής προθεσμίας μεγαλύτερης των τριών (3) ημερών και όχι μεγαλύτερης των δέκα (10), να

επανυποβάλλει τα πραγματικά στοιχεία δίνοντας εξηγήσεις για τα προηγούμενα. Εάν γίνει πληρωμή λογαριασμού βασιζόμενη σε ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις, συντάσσεται με απόφαση της Διευθύνουσας σε βάρος του Αναδόχου αρνητικός λογαριασμός για την επιστροφή εσφαλμένου και κακώς χρεωμένου καταβληθέντος ποσού προσαυξημένο κατά ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) ως ειδικής ποινικής ρήτρας. Στην περίπτωση που η παραπάνω προθεσμία περάσει ή ο Ανάδοχος εξακολουθεί να προβαίνει στην υποβολή αναληθών επιμετρήσεων (τουλάχιστον τρεις φορές), υποχρεωτικά κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση της Προϊστάμενης Αρχής και καταπίπτει σε βάρος του η εγγύηση καλής εκτέλεσης.

4.6 Πρωτόκολλο Παραλαβής Αφανών Εργασιών (Π.Π.Α.Ε.)

Όσων αφορά εργασίες των οποίων η ποσοτική επαλήθευση δεν είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου καθώς πρόκειται για εργασίες που θα επικαλυφθούν από άλλες και δεν είναι τελικά εμφανείς, που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο Ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση γνωστοποίησης αφανών εργασιών που συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών. (άρθρο 151, Ν.4412/2016) Ο Ανάδοχος πριν από την επικάλυψη των εργασιών αυτών υποχρεούται να καλεί τον επιβλέποντα να ελέγξει τις εν λόγω εργασίες και με την σειρά του αυτός συντάσσει έκθεση στην οποία επιβεβαιώνει την εκτέλεση – παραλαβή τους (συνοδεύεται από απαραίτητα επαρκή στοιχεία για την τεκμηρίωση της εκτέλεσής τους, ψηφιακές φωτογραφίες οι οποίες περιλαμβάνονται στο Μητρώο του έργου) και υποβάλλεται στον προϊστάμενο του έργου για να είναι δυνατή η συνέχεια της κατασκευής. Η παράλειψη ελέγχου των αφανών εργασιών περισσότερο από τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση του Αναδόχου συνιστά υπερημερία του Κυρίου του Έργου, εάν προκύπτει πως ο Ανάδοχος υφίσταται ζημία για τον λόγο αυτό.

Η έκθεση της παραλαβής αφανών εργασιών υποχρεωτικά συνοδεύει την επιμέτρηση των εργασιών αυτών, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα και δεν είναι δυνατή η αυτοτελώς προσβολή της παρά μόνο από κοινού με την εγκριτική πράξη της επιμέτρησης αυτής, που εκδίδεται από την Διευθύνουσα Υπηρεσία εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της.

Κεφάλαιο 5: Ευθύνη

5.1 Γενικά

Είναι λογικό και αναμενόμενο στην σύμπραξη και συνεργασία μίας ομάδας ή ομάδων ανθρώπων να υπάρχουν συγκρούσεις και διαφόρων μορφών παθογένειες, το ίδιο συναντάται και στην περίπτωση της συμβατικής σχέσης Αναδόχου και Κυρίου του Έργου. Το νομικό πλαίσιο έχει φροντίσει τον ορισμό δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και των δύο συμβαλλόμενων μερών καλύπτοντάς τα ακόμα και σε περίπτωση μη ομαλής εξέλιξης της συμβατικής σχέσης ή την παρουσίαση ποιοτικών κατασκευαστικών ελαττωμάτων.

(Οι περιπτώσεις Υπερημερίας Αναδόχου και Υπερημερίας Κυρίου του Έργου έχουν αναλυθεί προηγουμένως όπως επίσης και οι Υποχρεώσεις αυτών εκατέρωθεν.)

5.2 Βλάβη Έργου

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 157, Ν.4412/2016, μέχρι και έως ότου πραγματοποιηθεί διενέργεια οριστικής παραλαβής του έργου, ο Ανάδοχος είναι αυτός που φέρει το κίνδυνο του έργου και είναι υπόχρεος στο να το συντηρεί επιδιορθώνοντας τυχόν βλάβες που εμφανίζονται, με δική του δαπάνη εκτός:

- Αν το έργο ή τμήμα αυτού έχει δοθεί για χρήση πριν από την οριστική παραλαβή, κλοπές, βανδαλισμοί ή άλλες βλάβες (εφόσον διαπιστώνεται ότι δεν οφείλονται σε κακοτεχνία του έργου), αποζημιώνονται και αποκαθίστανται από τον Κύριο του Έργου, εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση,
- Αν οι βλάβες του έργου ή οι εγκαταστάσεις του Αναδόχου σε αυτό προκλήθηκαν από λόγους ανωτέρας βίας (τέτοια συνθήκη δικαιολογεί και παράταση εργασιών για εύλογο χρονικό διάστημα για να γίνει αποκατάσταση των βλαβών), ο Ανάδοχος δικαιούται αποζημίωση ανάλογης της αξίας της ζημίας που υπέστη η οποία προκύπτει αφού συνεκτιμηθεί το είδος και η έκταση της βλάβης λαμβάνοντας υπόψη το είδος των ιδιάζων συνθηκών.

Στην περίπτωση αυτή για την αναγνώριση και αποζημίωση των βλαβών ανωτέρας βίας, όπως ονομάζονται, ο Ανάδοχος πρέπει εγγράφως να δηλώσει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία το είδος και την έκταση των βλαβών περιγράφοντας αναλυτικά τα αίτια αυτών καθώς και το εκτιμώμενο ποσό που χρειάζεται για την αποκατάσταση και την επανόρθωσή τους σε διάστημα εντός δέκα (10) ημερών από την παρουσίαση της βλάβης, με τον επιβλέπων να καλείται για άμεση αυτοψία εξακριβώνοντας την ορθότητα και την πιστότητα των παραπάνω, του περιεχομένου δηλαδή της δήλωσης. Η αποζημίωση προκύπτει πάντα σύμφωνα με τους όρους και τις τιμές της σύμβασης αν το έργο τελεί υπό εκτέλεση διαφορετικά εάν έχει γίνει προσωρινή παραλαβή αυτού και έχουν απομακρυνθεί τα συνεργεία, γίνεται κανονισμός τιμών μονάδος για την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης ή εκτελούνται απολογιστικά.

Γενικά ο Ανάδοχος έχει την υποχρέωση να διορθώνει και να επισκευάζει, μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ορισμένο από τον φορέα κατασκευής, οποιοδήποτε ελάττωμα του έργου, επί τω πλείστων με δική του δαπάνη. Εάν στο διάστημα αυτό, ο Ανάδοχος κατά παρέκκλιση εντολής δεν εκτελέσει τις απαραίτητες εργασίες, ο φορέας κατασκευής μπορεί να προβεί στην εκτέλεση εργασιών διόρθωσης σε βάρος του Αναδόχου με οποιοδήποτε τρόπο, ακόμα και αναθέτοντας τις εν λόγω εργασίες σε άλλο εργολάβο, με την επιφύλαξη του δικαιώματός του να τον κηρύξει έκπτωτο ή να επιβάλλει ανάλογες

σχετικές μειώσεις του εργολαβικού του ανταλλάγματος ή να δεσμεύσει αντίστοιχες εγγυητικές του Αναδόχου οι οποίες θα έπρεπε κατά το νόμο να του επιστραφούν.

Όταν οι βλάβες που προκλήθηκαν στα έργα δημιουργούν κινδύνους που αφορούν την ασφάλεια προσώπων ή μπορεί να ευθύνονται για την πρόκληση σημαντικών ζημιών σε τρίτους ή περαιτέρω σημαντικής βλάβης στο έργο ο προϊστάμενος της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, έχει δικαιοδοσία να εγκρίνει κατασκευή επειγόντων έργων ακόμα και αν αυτά δεν είναι αντικείμενο της συναφθείσας σύμβασης. Όλες οι δαπάνες για την εκτέλεση αυτών καλύπτονται από τις πιστώσεις που διατίθενται για την κατασκευή του έργου βαρύνοντας τελικά τον Κύριο του Έργου, εκτός αν καταλογείται η δαπάνη συνολική ή μερική σε βάρος του Αναδόχου ως υπαίτιου για την βλάβη που προξενήθηκε, με απόφαση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

5.3 Έκπτωση Αναδόχου

Η έκπτωση του Αναδόχου αποτελεί τη σπουδαιότερη και δυσμενέστερη κύρωση σε βάρος του Αναδόχου από πλευράς έννομων συνεπειών. Αφαιρείται το έργο από την κυριότητά του Αναδόχου και επιβάλλονται σε βάρος του επιπρόσθετες συνέπειες οι οποίες αναλογούν σε βαρύτητα των παραβάσεων που υπέπεσε, με την έκπτωση να αποτελεί μοναδικό νομικό μέτρο για την προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων του Κυρίου του Έργου.

Σημαντικό είναι να γίνει υπενθύμιση πως η νομοθεσία περί δημοσίων έργων προβλέπει δύο γενικές περιπτώσεις έκπτωσης του Αναδόχου με της μίας να έχει γίνει ήδη λόγος όπου αφορά την έκπτωσή του πριν ακόμα την υπογραφή της σύμβασης και την έναρξη κατασκευής του έργου είτε γιατί ο Ανάδοχος δεν παρέστη για υπογραφή αυτής είτε δεν προσκόμισε τις απαιτούμενες εγγυήσεις καλής εκτέλεσης ή δικαιολογητικών κατακύρωσης.

Η δεύτερη μορφή έκπτωσης είναι αυτή που θα αναλυθεί στη παρούσα ενότητα και αφορά όλες εκείνες τις περιπτώσεις που μετά την υπογραφή της σύμβασης και ανάληψης του έργου, λόγω συγκεκριμένων παραβάσεων διά νόμου, ο Ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος. Συγκεκριμένα βάση των οριζόμενων στο άρθρο 160,Ν.4412/2016, έκπτωση Αναδόχου συμβαίνει όταν:

1. Δεν συμμορφώνεται με τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή γραπτές εντολές της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (που είναι σύμφωνες με την σύμβαση ή τον νόμο),
2. Υπερβεί με δική του υπαιτιότητα και ευθύνη, περισσότερο του ενός (1) μήνα, από το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα της σύμβασης για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης,
3. Υπερβεί με δική του υπαιτιότητα, ευθύνη και κατ' εξακολούθηση, διάστημα τουλάχιστον δύο (2) μηνών τμηματικής προθεσμίας του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος (εφόσον έχουν κοινοποιηθεί τουλάχιστον δύο (2) προειδοποιητικά έγγραφα της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς τον Ανάδοχο) καθώς ο Ανάδοχος είναι υπόχρεος να τηρεί τις συμβατικές του υποχρεώσεις για την εμπρόθεσμη εκτέλεση των έργων ή τμημάτων αυτού και υφίσταται τις νόμιμες συνέπειες από την υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών,
4. Οι εκτελεσθείσες εργασίες είναι κατά σύστημα κακότεχνες ή τα υλικά των οποίων γίνεται χρήση δεν συμμορφώνονται με τις απαιτούμενες προδιαγραφές του έργου, έχοντας ήδη τουλάχιστον μία (1) φορά προηγηθούν τα όσα ορίζονται στο άρθρο 159 περί ακαταλληλότητας υλικών – ελαττωμάτων – παράλειψης συντήρησης με σκοπό την αποκατάσταση των κακοτεχνιών.

5. Παρατηρείται συνεχόμενη και επαναλαμβανόμενη παρέκκλιση των εγκεκριμένων σχεδίων ή παράλειψη τήρησης των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή στην υποχρέωση του περί προστασίας του περιβάλλοντος (εφόσον έχουν κοινοποιηθεί τουλάχιστον δύο (2) προειδοποιητικά έγγραφα της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς τον Ανάδοχο),
6. Γίνει διαπίστωση πλαστής εγγυητικής επιστολής ή άλλου δικαιολογητικού κατακύρωσης κατά την υπογραφή της σύμβασης,

Εάν κατά τις αποφάσεις έκπτωσης δεν ασκηθεί κάποια ένσταση εμπρόθεσμα ή αν γίνει απόρριψη αυτής από την αρμόδια αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική. Έως ότου γίνει οριστικοποίηση απόφασης, στην περίπτωση εμπρόθεσμης ένστασης, οι συνέπειες της έκπτωσης αναστέλλονται και ο Ανάδοχος εξακολουθεί να είναι υπόχρεος στην κανονική συνέχιση των εργασιών με την έκπτωση να καθίσταται οριστική εάν πριν την οριστικοποίηση της απόφασης ο Ανάδοχος συνεχίζει να παραμελεί τις υποχρεώσεις του. Οι εργασίες που χρειάζονται για την αποφυγή κινδύνων τις εκτελεί η Διευθύνουσα Υπηρεσία σε βάρος του Αναδόχου και με την οριστικοποίηση της έκπτωσης εκτελεί επίσης όλες τις κατεπείγουσες εργασίες μέχρι να καθορίσει η Προϊστάμενη Αρχή τον τρόπο εκτέλεσης των υπολειπόμενων εργασιών είτε προσκαλώντας τον αμέσως επόμενο κατά σειρά μειοδότη, είτε με απευθείας ανάθεση, είτε με αυτεπιστασία, είτε με πρόχειρο διαγωνισμό.

Με την οριστική έκπτωση ο Ανάδοχος αποβάλλεται άμεσα από την εργολαβία και αυτή εκκαθαρίζεται το συντομότερο δυνατό. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί στον έκπτωτο Ανάδοχο η συμπλήρωση και ολοκλήρωση ημιτελών εργασιών, καθιστώντας με τον τρόπο αυτό δυνατή την επιμέτρησή τους ή αποτρέποντας πιθανούς κινδύνους.

Για την εκκαθάριση της εργολαβίας βεβαίωση περαίωσης του έργου ορίζεται η ημερομηνία της απόφασης οριστικοποίησης της έκπτωσης ή η τελευταία μέρα προθεσμίας της ένστασης αν αυτή δεν ασκήθηκε, με τον έκπτωτο Ανάδοχο να καλείται να υποβάλει τελική επιμέτρηση των εργασιών που έχει εκτελέσει. Αν αμελήσει την υποχρέωσή του αυτή, ο επιβλέπων μηχανικός είναι αυτός που θα πρέπει να προβεί στη σύνταξη της τελικής επιμέτρησης στην οποία θα αναφέρονται διακριτά ημιτελείς εργασίες που μπορεί να υπάρχουν καθώς και υλικά που βρίσκονται στο τόπο του έργου καλώντας τον Ανάδοχο να παραστεί. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία, ελέγχει και εγκρίνει την τελική επιμέτρηση εντός ενός (1) μήνα από την υποβολή της και κοινοποιείται στον έκπτωτο Ανάδοχο με δικαίωμα αυτού να υποβάλει ένσταση. Στον εκκαθαριστικό λογαριασμό περιλαμβάνονται το σύνολο των ποινικών ρητρών όπως αυτές ορίζονται από τον νόμο. Αν ο λογαριασμός που προκύπτει είναι αρνητικός τότε η διαφορά εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την είσπραξη των απαιτήσεων του Κυρίου του Έργου. έκπτωση

5.4 Διακοπή Εργασιών – Διάλυση Σύμβασης και Αποζημιώσεις

Μια σύμβαση μπορεί να διαλυθεί έπειτα από σχετική κοινοποίηση του φορέα κατασκευής στον Ανάδοχο η οποία πραγματοποιείται την οριστική διακοπή των εργασιών ή ορισμού μεταγενέστερου χρόνου διάλυσης για την ολοκλήρωση οριζομένων εργασιών (άρθρο 161, Ν.4412/2016).

Από μεριά του φορέα κατασκευής, ενεργώντας για λογαριασμό του Κυρίου του Έργου, έχει δικαίωμα να διαλύσει τη σύμβαση οφείλοντας σε αυτή την περίπτωση αποζημίωση στον Ανάδοχο όταν ο δεύτερος έχει εκτελέσει εργασίες αξίας μικρότερης από τα $\frac{3}{4}$ του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού χωρίς αναθεώρηση κατά τον χρόνο διάλυσης της σύμβασης (άρθρο 163, Ν.4412/2016).

Από μεριά του Αναδόχου μία σύμβαση μπορεί να διαλυθεί όταν:

1. Με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του Έργου, καθυστερούν οι διαδικασίες για την έναρξη εργασιών περισσότερο από τρεις (3) μήνες από την υπογραφή σύμβασης, (υποβάλλει σχετική ειδική δήλωση διακοπής εργασιών στον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας στην οποία καθορίζεται συγκεκριμένα η υπαιτιότητα, δίνονται στοιχεία για τις εργασίες που έχουν κατασκευαστεί μέχρι την διακοπή των εργασιών και εκτίμηση της αξίας τους, περιγράφονται τα εναπομείναντα ανεκτέλεστα τμήματα του έργου και αιτιολογείται για καθένα από αυτή η αδυναμία κατασκευής και εκτέλεσής του λόγω της υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του Έργου),
2. Διακοπούν οι εργασίες είτε με διαταγή , είτε με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του Κυρίου του Έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών,
3. Διακοπεί ή καθυστερήσει η αποπληρωμή λογαριασμών, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο περί Λογαριασμών,
4. Καθυστερήσουν οι εργασίες υπερβαίνοντας την οριακή προθεσμία

Η αίτηση διαταγής διακοπής εργασιών επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και κοινοποιείται στον Κύριο του Έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου. Για την αίτηση αποφασίζει η Διευθύνουσα Υπηρεσία που κοινοποιεί την απόφασή της στην Προϊστάμενη Αρχή. Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται διαφορετικά, αν δεν εκδοθεί απόφαση σε διάστημα εντός δύο (2) μηνών από την επίδοση αυτής της αίτησης στη Διευθύνουσα Υπηρεσία, θεωρείται πως η αίτηση αυτή έχει γίνει δεκτή. Με την αποδοχή της διάλυσης, αυτό αντικαθιστά τη θέση της βεβαίωσης για την περάτωση εργασιών. Ότι αφορά περιπτώσεις διάλυσης συμβάσεων, η παραλαβή μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την απαίτηση παρέλευσης του χρόνου εγγύησης όταν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους αλλά και ούτε απαιτείται ή κρίνεται αναγκαίο η δοκιμασία του χρόνου για έλεγχο τυχόν κακοτεχνιών.

Η αποζημίωση του Αναδόχου, σε περίπτωση διάλυσης σύμβασης με αίτησής του, εκτός της αξίας των εργασιών που έχει εκτελέσει περιλαμβάνει:

1. Την αξία των προσκομισθέντων υλικών ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας (έχοντας δοθεί εντολή για προσκόμιση, παραγωγή ή προμήθεια βάση χρονοδιαγράμματος)
2. Την αξία του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων, εφόσον οι εν λόγω εγκαταστάσεις είναι όντως απαραίτητες για το έργο και λαμβάνεται υπόψη αν έχει γίνει χρήση τους από τον Ανάδοχο σε άλλα έργα

Γενικά η αποζημίωση που προκύπτει δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του πέντε τοις εκατό (5%) του αρχικού συνολικού εγκεκριμένου συμβατικού ποσού, πλέον αναθεώρησης, μειωμένο κατά το ένα τέταρτο (¼) και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί, των υλικών, του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Ο ορισμός της αποζημίωσης γίνεται από την επιτροπή παραλαβής του έργου και καθορίζεται με απόφαση της Προϊστάμενης Αρχής κατά την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής, συμπεριλαμβανομένων τα ανωτέρω λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος του έργου, τις συνθήκες με τις οποίες αυτό εγκρίθηκε προς εκτέλεση, ο χρόνος που ορίζεται για την αποδέσμευση του Αναδόχου και τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 700 του Αστικού Κώδικα.

Κεφάλαιο 6: Παραλαβή Δημοσίου Έργου

6.1 Γενικά

Με την ολοκλήρωση των εργασιών κατασκευής ενός δημοσίου έργου συνεπάγεται ότι είναι έτοιμο προς δημόσια χρήση και γίνεται η παράδοσή του από τον Ανάδοχο καθώς και αντίστοιχα η παραλαβή του από μεριάς του Κυρίου του Έργου. Ρυθμίζονται από τον νόμο με ιδιαίτερη λεπτομέρεια διατάξεις που περιγράφουν και ορίζουν το πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο θα πρέπει να γίνεται η διαδικασία παραλαβής η οποία διακρίνεται σε δύο στάδια την προσωρινή παραλαβή και την οριστική παραλαβή. Κατά κανόνα και υπό ομαλές συνθήκες η προσωρινή παραλαβή προηγείται χρονικά της οριστικής αλλά δεν είναι αναγκαίο να συμβαίνει αυτό πάντα καθώς είναι πιθανό να συμπέσουν χρονικά η προσωρινή αλλά και η οριστική παραλαβή.

6.2 Βεβαίωση Περάτωσης Εργασιών

Βασική προϋπόθεση για την έναρξη των διαδικασιών παραλαβής του έργου είναι να έχουν ολοκληρωθεί όλες οι εργασίες από πλευράς Αναδόχου. Η περάτωση των εργασιών αποδεικνύεται με την σχετική έκδοση βεβαίωσης από τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας η οποία καλείται βεβαίωση περάτωσης εργασιών (άρθρο 168, Ν.4412/2016). Για την έκδοση της βεβαίωσης αυτής, ο επιβλέπων ή άλλο εξουσιοδοτημένο όργανο της επίβλεψης, όταν λήξει η προθεσμία που προβλέπει την περάτωση του συνόλου ή τμημάτων του έργου, αναφέρει εγγράφως στη Διευθύνουσα Υπηρεσία εντός τριάντα (30) ημερών από τη λήξη του εγκεκριμένου χρόνου αποπεράτωσης, εάν τα έργα έχουν ολοκληρωθεί και έχουν εφαρμοστεί σε αυτά ικανοποιητικές δοκιμές και έλεγχοι σύμφωνα με τα όσα είναι από τη σύμβαση προβλεπόμενα. Ακόμα, επανεξετάζει κατά το δυνατόν τις επιμετρήσεις είτε γενικά επί του συνόλου είτε δειγματοληπτικά και επισημαίνει τυχόν παρατηρήσεις του για εκτέλεση εργασιών κατά υπέρβαση συμβατικών ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων. Εάν οι εργασίες έχουν ολοκληρωθεί και πριν από την λήξη των προθεσμιών, ο Ανάδοχος έχει το δικαίωμα να ζητήσει έκδοση της βεβαίωσης.

Εφόσον έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες σε διάστημα εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή της σχετικής έκθεσης, ο προϊστάμενος της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προχωρά στην έκδοση βεβαίωσης περάτωσης εργασιών την οποία κοινοποιεί στον Ανάδοχο. Εάν δεν εκδοθεί η σχετική βεβαίωση εμπρόθεσμα του παραπάνω χρονικού ορίου τότε θεωρείται αυτοδικαίως έχει εκδοθεί τριάντα (30) ημέρες μετά από την υποβολή του Αναδόχου έγγραφης όχλησης και επιβάλλονται υπαιτιότητα τα όργανα του φορέα κατασκευής του έργου και ορίζονται πειθαρχικές ποινές όπως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 141 περί πειθαρχικών παραβάσεων.

Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης των εργασιών ή ολοκλήρωσης αλλά γίνεται χαρακτηρισμός αυτών είτε ως απορριπτέες ή ως ελαττωματικές ή γίνεται η παρατήρηση επουσιωδών ελλείψεων (εργασίες αποκλειστικά που δεν επηρεάζουν την λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν τους όρους αδειοδοτήσεων του έργου) που κρίνεται η αποκατάστασή τους, ο επιβλέπων ή το εξουσιοδοτημένο όργανο επίβλεψης καλείται να τα αναφέρει στην έκθεσή του προς τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Συγκεκριμένα για την περίπτωση των επουσιωδών ελλείψεων, ο προϊστάμενος της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, κοινοποιεί στον Ανάδοχο γνωστοποίηση των εν λόγω ελλείψεων και θέτει την εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Η βεβαίωση περάτωσης εκδίδεται έπειτα της εμπρόθεσμης παραλαβής των ολοκληρωμένων εργασιών

αποκατάστασης των ελλείψεων, αναφέροντας τον χρόνο περάτωσης χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν ο χρόνος αποκατάστασης. Όταν οι ελλείψεις δεν είναι επουσιώδεις ή οι εργασίες δεν έχουν ολοκληρωθεί (συμβατικές και αποκατάστασης) εμπρόθεσμα εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις περί ακαταλληλότητας υλικών, ελαττωμάτων, παράλειψης συντήρησης, έκπτωσης αναδόχου και όσων ορίζονται στα άρθρα 159 και 160, Ν.4412/2016.

Αφού εκδοθεί η βεβαίωση περάτωσης εργασιών, η Διευθύνουσα Υπηρεσία συντάσσει και διαβιβάζει στην αρμόδια υπηρεσία που είχε κηρύξει τυχόν απαλλοτριώσεις ακινήτων με αιτιολογία να γίνει χρήση αυτών για τους σκοπούς του έργου, κατάσταση και τοπογραφικό διάγραμμα των απαλλοτριωθέντων ακινήτων που δεν χρησιμοποιήθηκαν για το έργο με σκοπό την εκκίνηση διαδικασιών επιστροφής τους στους προηγούμενους ιδιοκτήτες τους ή διαφορετικά της ελεύθερης διάθεσης τους σύμφωνα με το άρθρο 12, Ν.2882/2001 (Α'17).

6.3 Προσωρινή Παραλαβή

Η προσωρινή παραλαβή γίνεται μετά την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης εργασιών και σε διάστημα εντός έξι (6) μηνών με την προϋπόθεση πως ο Ανάδοχος θα έχει υποβάλλει τελική επιμέτρηση του έργου μέσα σε δύο (2) μήνες από τη βεβαιωμένη περάτωση των εργασιών του, ελέγχοντάς τις ποσοτικά και ποιοτικά τόσο αυτές που αφορούν την αρχική σύμβαση αλλά και αυτές που προκύπτουν από συμπληρωματικές συμβάσεις. (άρθρο 170, Ν.4412/2016) Για την διενέργεια της προσωρινής παραλαβής η Προϊστάμενη Αρχή ορίζει τριμελή επιτροπή (σε περίπτωση σημαντικών μεγάλων έργων μπορεί να ορισθούν μέχρι και τέσσερα (4) επιπλέον μέλη για την επίτευξη συμπερίληψης όσο γίνεται περισσότερων τεχνικών διαφορετικών ειδικοτήτων) και τα μέλη αυτά είναι τεχνικοί υπάλληλοι που έχουν αντίστοιχη εμπειρία και ικανότητα και επιλέγονται με κλήρωση υποχρεωτικά και τουλάχιστον ο Πρόεδρος αυτής δεν ορίζεται από υπαλλήλους της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Η επιτροπή παραλαβής παραλαμβάνει το έργο ποσοτικά και ποιοτικά, ελέγχει όσο είναι αυτό δυνατόν την τελική επιμέτρηση με γενικές καταμετρήσεις, καταγράφει στο πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης ή διορθώνονται βάσει των ελέγχων που γίνονται, αιτιολογεί τις τροποποιήσεις (αν υπάρξουν) στις ποσότητες και αναγράφει τις παρατηρήσεις της για υπερσυμβατικές εργασίες εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίησης των εγκεκριμένων σχεδίων. Ακόμη γίνεται έλεγχος των εργασιών ως προς την ποιότητά τους για το αν αυτές κρίνονται απορριπτές ή προς αποκατάσταση λόγω ελαττωμάτων ή αποδεκτές μεν αλλά υπερτιμολογημένες και για το λόγο αυτό πρέπει να μειωθεί η τιμή τους.

Τα όσα αναφέρονται στο παραπάνω άρθρο έχουν ίδια εφαρμογή και σε περιπτώσεις παραλαβής μεμονωμένων τμημάτων έργων που μπορεί να έχουν αυτοτελή χρήση (κάτι τέτοιο θα προβλέπεται από την σύμβαση) αλλά και σε όλες τις περιπτώσεις που μία εργολαβία διακόπτεται, όπως είναι στην περίπτωση διάλυσης και έκπτωσης.

6.4 Διοικητική Παραλαβή για Χρήση

Το έργο ή αυτοτελή τμήματα αυτού που έχουν ολοκληρωθεί, πριν γίνει ακόμα η οριστική παραλαβή, είναι δυνατόν να δίνονται σε χρήση έπειτα από διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 169, Ν.4412/2016.

Για να γίνει διοικητική παραλαβή, συνάπτεται πρωτόκολλο με συμβαλλόμενους τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, τον εκπρόσωπο της υπηρεσίας συντήρησης (εφόσον αυτή έχει καθοριστεί), τον Ανάδοχο και σε περίπτωση που το έργο παραδίδεται

για χρήση σε υπηρεσία διαφορετική από τον φορέα κατασκευής στους συμβαλλόμενους συμπεριλαμβάνεται και εκπρόσωπος της υπηρεσίας αυτής. Εάν με την ολοκλήρωση των εργασιών δεν προβλέπεται από τα συμβατικά τεύχη η διοικητική παραλαβή, αυτή μπορεί να γίνει ύστερα από απόφαση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Επίσης, αν από τη σύμβαση προβλέπεται παράλληλη εκτέλεση εργασιών με χρήση του έργου, τότε δεν απαιτείται διοικητική παραλαβή του έργου. Πάντως σε καμία περίπτωση η πράξη της διοικητικής παραλαβής δεν αναπληρώνει ούτε αντικαθιστά τη διενέργεια της παραλαβής του έργου.

6.5 Χρόνος Υποχρεωτικής Συντήρησης - Εγγύησης του Έργου

Μετά το πέρας των εργασιών και μέχρι έως ότου γίνει οριστική παραλαβή του έργου, μεσολαβεί ένα χρονικό διάστημα που καθ' όλη την διάρκεια αυτού, ο Ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο τους έργου και υποχρεούται να το συντηρεί, να το επιθεωρεί τακτικά και γενικά να το διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση αποκαθιστώντας κάθε πιθανή βλάβη(άρθρο 171, Ν.4412/2016). Αυτό το χρονικό διάστημα λέγεται χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης ή εγγύησης του έργου.

Εάν κατά τη διάρκεια του διαστήματος του χρόνου εγγύησης δημιουργηθεί η απαίτηση για εκτέλεση εργασιών με σκοπό την αποκατάσταση τυχόν βλαβών, κλοπών ή και βανδαλισμών από την χρήση, οι εργασίες αυτές εκτελούνται με έγκριση της Υπηρεσίας και η δαπάνη αποδίδεται στον Ανάδοχο ή εκτελούνται από την Υπηρεσία. Έστω όμως ότι ο Ανάδοχος παραλείψει αυτή του την υποχρέωση του να συντηρεί δηλαδή το έργο, τότε οι εν λόγω εργασίες γίνονται από την υπηρεσία με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του υπόχρεου Ανάδοχου.

Ο χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης του έργου γενικά ορίζεται από το νόμο σε δεκαπέντε (15) μήνες, υπό την επιφύλαξη των οριζόμενων στα έγγραφα της σύμβασης και του κριτηρίου ανάθεσης αυτής, και σε κάθε περίπτωση αρχίζει από την επόμενη μέρα της έκδοσης βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών. Σε εντελώς ειδικές περιπτώσεις μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος εγγύησης και ενδεχομένως να προβλέπεται και αντίστοιχο ιδιαίτερο αντάλλαγμα, ο οποίος δεν μπορεί να ξεπερνάει τα πέντε (5) χρόνια. Επίσης για έργα προϋπολογισμού δημοπράτησης μέχρι διακοσίων πενήντα χιλιάδων ευρώ (250.000€), είναι δυνατό στα συμβατικά τεύχη να ορίζεται χρόνος εγγύησης μικρότερος των δεκαπέντε (15) μηνών.

6.6 Οριστική Παραλαβή

Η οριστική παραλαβή διενεργείται μέσα σε διάστημα προθεσμίας τριών (3) μηνών μετά την πάροδο του χρόνου εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης του έργου από τον Ανάδοχο (άρθρο 86, Ν.4782/2021 αντικαθιστά το άρθρο 172, Ν.4412/2016). Εάν αυτό το διάστημα περάσει άπρακτο τότε θεωρείται πως η παραλαβή διενεργήθηκε αυτοδίκαια και η Προϊστάμενη Αρχή προχωράει στην έκδοση σχετική διαπιστωτικής πράξης και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής οι προβλεπόμενες με τον νόμο πειθαρχικές ποινές.

Οι διαδικασίες οριστικής παραλαβής ταυτίζονται με αυτές της προσωρινής όπου η επιτροπή παραλαβής, παραλαμβάνει ποσοτικά και ποιοτικά το έργο, ελέγχει όσο αυτό είναι δυνατόν τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης, αιτιολογεί τις τυχόν τροποποιήσεις ποσοτήτων σημειώνοντας παρατηρήσεις για εργασίες που ή δεν έχουν εκτελεστεί ή έχουν εκτελεστεί με υπέρβαση εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση εγκεκριμένων σχεδίων ή για υλικά που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί. Στο ποιοτικό κομμάτι ελέγχου, όπως

και στην προσωρινή παραλαβή, γίνεται έλεγχος των εργασιών και αναγράφονται οι παρατηρήσεις της επιτροπής για τυχόν χαρακτηρισμό ως απορριπτέες ή ελαττωματικές εργασίες, ουσιώδεις ή επουσιώδεις παραλείψεις, εργασίες αποκατάστασης ή παραδεκτές μεν, αλλά με μείωση τιμής, στο πρωτόκολλο.

Η οριστική παραλαβή διέπεται από σημαντικές έννομες συνέπειες, με κυριότερες:

1. Είτε αυτή είναι πραγματική είτε αυτοδίκαιη, ο Ανάδοχος φέρει ευθύνη για κακοτεχνίες που με δόλο απέκρυψε ο ίδιος ή δεν ήταν δυνατή η διαπίστωση αυτών εκ των πραγμάτων λόγω της φύσης τους κατά την διάρκεια που παραλήφθηκε οριστικά το έργο. (άρθρο 692 Αστικού Κώδικα, περί κρυφών ελαττωμάτων)
2. Είτε αυτή είναι πραγματική είτε αυτοδίκαιη, η οριστική παραλαβή ορίζει την εκκίνηση παραγραφής εργολαβικών απαιτήσεων του Αναδόχου από τη σύμβαση.
3. Στην αυτοδίκαιη οριστική παραλαβή, στην περίπτωση που γίνει εκ των υστέρων διαπίστωση για διαφορές των ποσοτήτων των υπό εκτέλεση εργασιών, ο Ανάδοχος υποχρεούται να επιστρέψει το ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος που του έχει πιστωθεί για τις αντίστοιχες ποσότητες εργασιών.
4. Ο Κύριος του Έργου είναι υποχρεωμένος να επιστρέψει στον Ανάδοχο όλο το εναπομένον χρηματικό υπόλοιπο των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης. Για την επιστροφή αυτών, ο Ανάδοχος θα πρέπει να υποβάλλει σχετική έγγραφη όχληση, χωρίς την οποία δεν θεωρείται υπερήμερος ο Κύριος του Έργου ως προς αυτή του την υποχρέωση αλλά ούτε υποχρεούται καταβολής αποζημίωσης ακόμα και αν ο Ανάδοχος υποστεί ζημία από τη καθυστέρηση αυτή.

Κεφάλαιο 7: Προδικαστική Προσφυγή

7.1 Νομικό Πλαίσιο

Η νομική φύση της προδικαστικής προσφυγής ορίζεται στο ΤΜΗΜΑ ΙΙ – Προσφυγή ενώπιων της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.) του Ν.4412/2016. Όπως ορίζεται στο άρθρο 360 περί Δικαίωμα άσκησης προσφυγής, κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη δημόσια σύμβαση και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη (π.χ. διακήρυξη, αποφάσεις) της Αναθέτουσας Αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας μπορεί να ασκήσει προδικαστική προσφυγή.

7.1.1. Συγχώνευση Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. & Α.Ε.Π.Π. και Δημιουργία της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.), συστάθηκε με σκοπό την ικανοποίηση της ανάγκης που υπήρχε για την βελτίωση και το συντονισμό του κανονιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα. Σύμφωνα με το άρθρο 2, Ν.4013/2011 η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για:

1. Την εποπτεία και τον συντονισμό της δράσης των φορέων της κεντρικής διοίκησης,
2. Γνωμοδότηση για την νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις,
3. Την μέριμνα για την τήρηση των αρχών του εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου και συμμετέχει στις οικίες επιτροπές παρασκευής νόμων,
4. Την έκδοση και ανάρτηση στην ιστοσελίδα της κανονισμών για ειδικότερα τεχνικά θέματα που αφορούν ζητήματα δημοσίων συμβάσεων κυρίως ερμηνεύοντας τη σχετική νομοθεσία εθνική και ευρωπαϊκή,
5. Την άσκηση δειγματοληπτικών ελέγχων αναζητώντας αυτεπαγγέλτως πληροφορίες και σχετικά στοιχεία με τις διαδικασίες προκήρυξης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη,
6. Την παροχή συμβουλών στις Αναθέτουσες Αρχές με δική της πρωτοβουλία έπειτα από αίτημα αυτών,
7. Πρότυπα τεύχη δημοπράτησης και σχεδίων συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς,
8. Την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων όλων των δημοσίων φορέων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων καθώς και για
9. Την εκπροσώπηση της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς.

Με το άρθρο 347 του Ν.4412/2016 γίνεται σύσταση της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.) με σκοπό την επίλυση των διαφορών που μπορεί να προκύπτουν κατά το στάδιο πριν της σύναψης των συμβάσεων δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Η σύσταση αυτής επιτυγχάνει:

1. Την δημιουργία ενός κεντρικού οργάνου με σκοπό να αποτελέσει καθοδηγητικό κριτήριο για τις Αναθέτουσες Αρχές διασφαλίζοντας έτσι τη νομιμότητα και τη μέγιστη αποτελεσματικότητα των διαδικασιών της ανάθεσης, αποφεύγοντας τυχόν πλημμέλειες.
2. Την διευκόλυνση της συμμετοχής επιχειρήσεων στους διαγωνισμούς προασπίζοντας την ασφάλεια δικαίου επί των διαδικασιών της ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και τέλος

3. Αίσθημα εμπιστοσύνης στους φορείς του ιδιωτικού τομέα όσων αφορά την αντικειμενική και αμερόληπτη ανάθεση δημοσίων συμβάσεων.

Η λειτουργία της Α.Ε.Π.Π. ρυθμίζεται από το Π.Δ. 38/2017 «Κανονισμός λειτουργίας της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών» και Π.Δ. 39/2017 «Κανονισμός εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της Α.Ε.Π.Π.» όπου στον κανονισμό επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις που ορίζονται στον Ν.4412/2016 σε ότι αφορά τη διαδικασία που ακολουθείται για την κατάθεση και εξέταση των προσφυγών καθώς και την έκδοση αποφάσεων για αυτές. Η δυνατότητα αυτή ελέγχου των αποφάσεων των Αναθετουσών Αρχών από ανεξάρτητη αρχή, αποτελεί την μεγαλύτερη καινοτομία που εισήχθη στο νομικό πλαίσιο που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις με τον Ν.4412/2016 επιφέροντας αλλαγές στην διαγωνιστική διαδικασία σε όλο της το φάσμα. Για την εύρυθμη λειτουργία της η Α.Ε.Π.Π. χωρίζεται σε κλιμάκια των οποίων τα μέλη διαθέτουν υψηλών προδιαγραφών νομική εξειδίκευση και κατάρτιση σε θέματα δημοσίων συμβάσεων. Οι αποφάσεις της Α.Ε.Π.Π. έχουν πλήρη και επαρκή αιτιολογία για όλους τους λόγους για τους οποίους έγινε η προσφυγή και εκδίδονται εντός χρονικών ορίων όπως αυτό ορίζεται από το νόμο της και εν συνεχεία αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Αρχής με χρονολογική σειρά (ανά έτος).

Σήμερα, έπειτα από τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4912/2022, οι δύο αυτές αρχές πλέον είναι συγχωνευμένες και δημιούργησαν μία νέα ανεξάρτητη αρχή, την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.) αξιοποιώντας με τον μέγιστο δυνατό τρόπο το δυναμικό και την εμπειρία και των δύο αρχών. Η συγχώνευση αυτή σκοπό έχει η άσκηση ελέγχου της ορθής εφαρμογής του εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων να γίνεται με αποτελεσματικότερο τρόπο. Ουσιαστικά η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για:

1. Την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της συνοχής των διαδικασιών που αφορούν την ανάθεση και την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων προς το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο,
2. Την συνεχή βελτίωση του νομικού πλαισίου που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις καθώς και η τήρηση αυτού από τα δημόσια όργανα και τις Αναθέτουσες Αρχές και κυρίως
3. Την επίλυση τυχόν διαφορών που προκύπτουν στο στάδιο πριν την σύναψη της σύμβασης δημοσίου έργου, προμήθειας ή υπηρεσίας έπειτα από άσκηση προδικαστικής προσφυγής.

7.2 Είδη Προδικαστικής Προσφυγής

Τα είδη των προδικαστικών προσφυγών ενώπιον της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. (πρώην Α.Ε.Π.Π.) προκύπτουν λαμβάνοντας κριτήριο την προσβαλλόμενη πράξη και το περιεχόμενο αυτής έχοντας:

1. Προσφυγή με αίτημα την ακύρωση όρου ή ολόκληρης της Διακήρυξης
Έστω ότι υπάρχουν όροι ή τεχνικές προδιαγραφές στη Διακήρυξη δημόσιου διαγωνισμού που εμποδίζουν την συμμετοχή οικονομικών φορέων που επιθυμούν να συμμετάσχουν στον εν λόγω διαγωνισμό. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να προσφύγουν κατά της Διακήρυξης. Οι προσφεύγοντες έχουν δύο επιλογές σε μία τέτοια συνθήκη, είτε να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό με επιφύλαξη για τους προσβαλλόμενους όρους ή προδιαγραφές είτε να μην καταθέσουν καθόλου προσφορά υποστηρίζοντας την θέση ότι οι προσβαλλόμενοι όροι αποκλείουν ή καθιστούν ουσιαστικό εμπόδιο για την συμμετοχή τους στο διαγωνισμό.

2. Προσφυγή κατά της απόρριψης της προσφοράς του προσφεύγοντος
Ο οικονομικός φορέας που απορρίπτεται η προσφορά του με απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής μπορεί να προσφύγει κατά της απόφασης αυτής. Στην προσφυγή του θα πρέπει να γίνεται προσβολή όλων των λόγων απόρριψης που επικαλούνται την απόρριψή του.
3. Προσφυγή κατά της απόρριψης της προσφοράς του προσφεύγοντος και μη απόρριψης της προσφοράς ανταγωνιστή
Ο οικονομικός φορέας που θεωρεί πως παρανόμως απορρίφθηκε η προσφορά του την στιγμή που προσφορά άλλου συμμετέχοντος δεν ακυρώθηκε παρά το γεγονός ότι υπήρχαν λόγοι αποκλεισμού, μπορεί να προσφύγει κατά της απόφασης με αίτημα ακύρωσής της και για τους δύο λόγους. Ο προσφεύγων θα πρέπει να έχει έννομο συμφέρον το οποίο θα στηρίζεται στην «αρχή του ενιαίου μέτρου κρίσης» ή στο γεγονός ότι δεν έχει καταστεί «οριστικώς αποκλεισθείς», για να προβάλλει ενστάσεις κατά της προσφοράς άλλου συμμετέχοντος.
4. Προσφυγή κατά της μη απόρριψης προσφοράς ανταγωνιστή
Ο οικονομικός φορέας που θεωρεί πως παρανόμως έγινε αποδεκτή προσφορά άλλου ή άλλων συμμετεχόντων ενώ συνέτρεχαν λόγοι αποκλεισμού της προσφοράς/ των προσφορών του/τους μπορεί να προσφύγει κατά της απόφασης της Αναθέτουσας Αρχής.

7.3 Προϋποθέσεις Παραδοχής Προδικαστικής Προσφυγής

Για να είναι η προσφυγή παραδεκτή θα πρέπει για αρχή να εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. και να αφορά προσβολή εκτελεστής πράξης της Αναθέτουσας Αρχής και όχι απόφαση γνωμοδοτικού χαρακτήρα (π.χ. πρακτικά των επιτροπών του διαγωνισμού). Σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στα άρθρα 118,328,Ν.4782/2021 περί απευθείας ανάθεσης, η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για τις διαφορές που προκύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης και τροποποίησης συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία άνω των ορίων που αναφέρονται στα άρθρα αυτά, δηλαδή άνω των τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000€) ή για κάποιες κατηγορίες συμβάσεων άνω των εξήντα χιλιάδων ευρώ (60.000€). Με τον ίδιο νόμο, ορίζεται πως εξετάζονται από μονομελές κλιμάκιο της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. προδικαστικές προσφυγές που αφορούν διαγωνισμούς με προϋπολογισμό έως και εκατό χιλιάδες ευρώ (100.000€) ανεξαρτήτως της φύσης τους. Στην περίπτωση που η εκτιμώμενη αξία ξεπερνάει τις εκατό χιλιάδες ευρώ (100.000€) τότε η εξέταση γίνεται από τριμελές κλιμάκιο και κατ' εξαίρεση από επταμελές κλιμάκιο όταν πρόκειται για υπόθεση μεγάλης σπουδαιότητας ώστε να διασφαλιστεί η διαφάνεια και να γίνει αποφυγή έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων.

Επίσης, η μορφή που πρέπει να έχει μια προδικαστική προσφυγή για να γίνεται αποδεκτή, πρέπει να ακολουθείται και να γίνεται χρήση υποχρεωτικά του τυποποιημένου εντύπου και να υποβάλλεται σαν αρχείο τύπου .pdf και να είναι ψηφιακά υπογεγραμμένο. Διαφορετικά, έστω ότι δεν έχει συνταχθεί στο τυποποιημένο έντυπο, η προσφυγή δεν θεωρείται απορριπτέα με επιφύλαξη και ιδιαίτερη προσοχή γίνεται έλεγχος ότι περιέχονται όλα τα στοιχεία που αναγράφονται σε αυτό και κύρια η Υπεύθυνη Δήλωση που βρίσκεται στο τέλος του εντύπου.

Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνεται εμπρόθεσμα και να υπάρχει έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος με το αίτημά του να είναι μόνο η ακύρωση της πράξης και όχι η τροποποίησή της. Σύμφωνα με το άρθρο 361,Ν.4412/2016 η προθεσμία που υπάρχει το περιθώριο για τη προσφυγή που γίνεται κατά της διακήρυξης, είναι εντός

δέκα (10) ημερών από την πλήρη πραγματική (θεωρείται όταν αποδεικνύεται ότι ο οικονομικός φορέας είχε πλήρη γνώση της διακήρυξης πριν από το δεκαπενθήμερο (15 ημέρες) της τεκμαιρόμενης γνώσης – λόγου χάρη έγινε υποβολή ερωτήματος) ή τεκμαιρόμενη γνώση (θεωρείται ότι υπάρχει δεκαπέντε (15) ημέρες από την δημοσίευση της στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) της διακήρυξης του διαγωνισμού. Για άσκηση προσφυγής κατά απόφασης της Αναθέτουσας Αρχής, η προθεσμία είναι δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης με ημερομηνία γνωστοποίησης να θεωρείται η ημερομηνία ανάρτησής της στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. Στην περίπτωση που δεν χρησιμοποιηθούν ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας ή σε περίπτωση παράλειψης η προθεσμία είναι δεκαπέντε (15) ημέρες.

Η προσφυγή συνοδεύεται κατά το χρόνο κατάθεσης της με ειδικό ηλεκτρονικό παράβολο αυτόματης δέσμευσης από την ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, με κωδικό 100. Σύμφωνα με το άρθρο 363,Ν.4412/2016 το ποσό του παραβόλου από τον προσφεύγοντα υπέρ του Δημοσίου ανέρχεται σε ποσοστό 0,5% επί της αξίας του προϋπολογισμού της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α. και κυμαίνεται σε τιμές μεταξύ κατά ελάχιστο, εξακοσίων ευρώ (600€) και μέγιστο δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ (15.000€). Εάν η σύμβαση χωρίζεται σε τμήματα τότε το παράβολο υπολογίζεται επί του τμήματος ή των τμημάτων που προσβάλλεται μέσω της προσφυγής. Ωστόσο, το παράβολο αυτό δύναται να επιστραφεί στον προσφεύγοντα όταν α) γίνεται ολική ή μερική αποδοχή της προσφυγής του, β) ανακαλείται η προσβαλλόμενη πράξη από την Αναθέτουσα Αρχή ή προβαίνει στην οφειλόμενη ενέργεια πριν εκδοθεί από την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. απόφαση επί της προσφυγής και με τον Ν.4782/2021 προστέθηκε η περίπτωση γ) γίνεται παραίτηση του προσφεύγοντος από την προσφυγή του σε διάστημα εντός δέκα (10) ημερών από την κατάθεση αυτής. Ακόμα με τον ίδιο νόμο 4782/2021 έγινε προσθήκη νέας διάταξης η οποία ορίζει πως σε περίπτωση που η προσφυγή απορριφθεί το παράβολο αποδίδεται στο Δημόσιο όταν συντρέχουν λόγοι όπως: α) να μην ασκηθεί από τον προσφεύγον αίτηση αναστολής και ακύρωσης, β) να παραιτηθεί ο προσφεύγων από αυτήν, γ) να απορριφθεί η αίτηση του προσφεύγοντος με απόφαση του Δικαστηρίου ή δ) να μην έχει διαταχθεί η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. για την επιστροφή του παραβόλου στον προσφεύγοντα.

7.4 Διαδικασία Ενώπιον της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Αρχικά γίνεται ανάρτηση της εν λόγω απόφασης από την Αναθέτουσα Αρχή στη πλατφόρμα του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. στο μενού της Επικοινωνίας του διαγωνισμού. Οι συμμετέχοντες του διαγωνισμού αυτού ενημερώνονταν, μέχρι πρόσφατα, για την ανάρτηση αυτή με αυτοματοποιημένο μήνυμα στη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) τους. Πλέον, δεν αποστέλλονται αυτοματοποιημένα μηνύματα και ο κάθε διαγωνιζόμενος θα πρέπει να ανατρέχει στη πλατφόρμα στο πεδίο του διαγωνισμού για να βλέπει τις ανακοινώσεις και να ενημερώνεται για τις εξελίξεις των ενεργειών. Όπως ορίζεται η διαδικασία εξέτασης της προσφυγής στο άρθρο 365,Ν.4412/2016 όπως αντικαταστήθηκε με το άρθρο 136,Ν.4782/2021 η προσφυγή κατατίθεται στην πλατφόρμα του διαγωνισμού, με την προϋπόθεση ότι ο διαγωνισμός διενεργήθηκε ηλεκτρονικά, μέσω του συστήματος Επικοινωνία, επιλογή στα Μηνύματα, Νέο Μήνυμα με θέμα «Προδικαστική Προσφυγή» επισυνάπτοντας το έντυπο και την εξοφλητική πράξη του παραβόλου καθώς και άλλα πιθανώς σχετικά έγγραφα. Έπειτα, αποστέλλεται και στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. στο e-mail proedros@aep-procurement.gr. Η προσφυγή καταχωρείται αυθημερόν και προχωράει η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. σε επικοινωνία με την Αναθέτουσα Αρχή και τον προσφεύγοντα όπου και γνωστοποιεί την Πράξη του Προέδρου του Κλιμακίου στην οποία ορίζεται η ημερομηνία και

ώρα που θα διενεργηθεί η εξέταση της προσφυγής, τα μέλη του Κλιμακίου καθώς και τον εισηγητή της υπόθεσης.

Στην διαδικασία αυτή, οτιδήποτε αναρτάται από τους οικονομικούς φορείς αλλά και από την Αναθέτουσα Αρχή είναι εμφανές και προσβάσιμο σε όλους όσους έχουν συμμετάσχει στον ίδιο διαγωνισμό. Εάν κάποιος οικονομικός φορέας διαπιστώσει ότι τα συμφέροντά του επηρεάζονται από την προσφυγή άλλου οικονομικού φορέα έχει το δικαίωμα της παρέμβασης. Για την παρέμβαση δεν γίνεται καταβολή παραβόλου και δεν υπάρχει πρότυπο έντυπο, ωστόσο για ευκολία μπορεί να γίνει χρήση αυτού της προσφυγής κάνοντας τις κατάλληλες τροποποιήσεις, υπογράφεται ψηφιακά από τον παρεμβαίνοντα και υποβάλλεται στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. αλλά και στην Αναθέτουσα Αρχή κατά τον ίδιο τρόπο, μέσω του συστήματος Επικοινωνίας σε διάστημα εντός δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της προσφυγής.

Εν συνεχεία η Αναθέτουσα Αρχή καλείται εντός δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης προσφυγής να συντάξει γραπτά απόψεις επί της προσφυγής παραθέτοντας αιτιολογία. Στις απόψεις αυτές της Αναθέτουσας, ο προσφεύγων μπορεί να υποβάλλει υπόμνημα με το οποίο να τις αντικρούει και κατατίθεται με τον ίδιο τρόπο τόσο στην πλατφόρμα του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. αλλά και στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. σε διάστημα έως και μέχρι πέντε (5) ημέρες πριν από την ορισμένη ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής.

Η εξέταση της προσφυγής γίνεται σε συμβούλιο χωρίς την παράσταση των μερών ή των δικηγόρων τους ωστόσο με τον Ν.4782/2021 προστέθηκε η δυνατότητα σε περίπτωση ύπαρξης σχετικού αιτήματος, ο πρόεδρος του Κλιμακίου να καλέσει σε ακροαματική διαδικασία όλα τα μέρη για να μπορέσουν και προφορικά να υποστηρίξουν και να αναπτύξουν τους ισχυρισμούς τους επί των λόγων της προδικαστικής προσφυγής.

Η απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. αναμένεται να εκδοθεί σε προθεσμία εντός είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία διεξαγωγής της εξέτασης της προσφυγής, αποστέλλεται ηλεκτρονικά μέσω e-mail στον προσφεύγοντα, στην Αναθέτουσα Αρχή και στους τυχόν παρεμβαίνοντες και αναρτάται στην ιστοσελίδα της ανώνυμα. Εάν το χρονικό διάστημα αυτό παρέλθει άπρακτο και δεν εκδοθεί απόφαση, η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. χάνει την λειτουργική της αρμοδιότητα και η προσφυγή θεωρείται πως έχει απορριφθεί σιωπηρώς όπως ορίζεται στο άρθρο 367,Ν.4412/2016. Η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. εξετάζει τα αιτήματα της προσφυγής και αποφαινεται αιτιολογημένα λαμβάνοντας υπ' όψιν όλα τα προβαλλόμενα πραγματικά και νομικά ζητήματα που γίνεται ισχυρισμός τους από τον προσφεύγων αλλά και των ισχυρισμών της Αναθέτουσας Αρχής και σε περίπτωση παρέμβασης και των ισχυρισμών του παρεμβαίνοντος και εν τέλει δέχεται (ολόκληρη ή εν μέρει) ή απορρίπτει την προσφυγή. Όταν η προσφυγή κατά πράξης γίνεται αποδεκτή, τότε η προσβαλλόμενη πράξη ακυρώνεται ολικώς ή μερικώς με την Αναθέτουσα Αρχή να υποχρεούται να συμμορφωθεί με τις αποφάσεις της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Οι αποφάσεις της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. προσβάλλονται με αίτηση αναστολής και αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου της έδρας της Αναθέτουσας Αρχής ή σε κάποιες περιπτώσεις ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συμπεράσματα

Ο κατασκευαστικός κλάδος, συμπεριλαμβανομένων σε αυτόν τα δημόσια έργα, αποτελεί έναν από τους κυριότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας και φαίνονται να υπάρχουν ευνοϊκές προοπτικές ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια.

Η εικόνα του κλάδου σήμερα αποτυπώνεται σε πρόσφατη μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.) όπου η παρουσίασή της διεξήχθη σε εκδήλωση που διοργανώθηκε από το Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Μ.Ε.Δ.Ε.) σε σύμπραξη με το Ι.Ο.Β.Ε. στις 27 Μαρτίου του 2024 και είχε τίτλο «Τάσεις, προκλήσεις και προοπτικές ανάπτυξης των Κατασκευών στην Ελλάδα».

Σύμφωνα με την μελέτη αυτή, το αποτύπωμα του κατασκευαστικού κλάδου από το 2017 έως το 2023 φαίνεται πως είναι ανοδικό, με την αξία παραγωγής του κλάδου να εκτιμάται ότι έφτασε τα 12,8 δισ. ευρώ το 2023, ποσοστό κατά 84% μεγαλύτερο από το 2017. Το μέλλον του κλάδου φαίνεται αρκετά ελπιδοφόρο όπως προβλέπει ο Ι.Ο.Β.Ε., δίνοντας περιθώρια επιπλέον ανάπτυξης και εκτιμώντας πως οι επενδύσεις σε κατασκευές, και κυρίως στις υποδομές, θα συμβάλλουν στη σημαντική ενίσχυση του Α.Ε.Π. την περίοδο 2024-2026. Συγκεκριμένα, τα έργα στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Τ.Α.Α.), οι χρηματοδοτήσεις από το Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Σ.Π.Α.) 2021-2027 και οι ιδιωτικές επενδύσεις (συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε κατοικίες) για τα επόμενα δύο χρόνια (2024-2026) θα κινητοποιήσουν πόρους ανερχόμενης αξίας άνω των 52 δισ. ευρώ, συνυπολογίζοντας και της τραπεζικής χρηματοδότησης. Η ανάπτυξη των δημοσίων και ιδιωτικών έργων, η συμμετοχή σε δημόσια έργα και ο εκσυγχρονισμός του παραγωγικού δυναμικού του κλάδου θα απαιτήσουν αυξημένους πόρους χρηματοδότησης από χρηματοπιστωτικό σύστημα και σε κεφάλαια κίνησης αλλά και σε μεσοπρόθεσμα/μακροπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια, με τον συνολικό τραπεζικό δανεισμό των επιχειρήσεων του τομέα για την περίοδο 2023-2026 να πιθανολογείται να αυξηθεί κατά 972 εκατ. ευρώ έως 1,77δισ. ευρώ.

Οστόσο, διαπιστώνονται και διάφορες προκλήσεις με κύρια εμπόδια της ανάπτυξης των κατασκευών να φαίνεται να είναι η ανεπάρκεια του εργατικού δυναμικού καθώς και η δυσκολία της έμπρακτης χρηματοδότησης. Οι επιπτώσεις των δυσχερειών αυτών εύλογα έχουν αποτύπωμα στην κατασκευαστική δραστηριότητα καθώς η έλλειψη εργατικού προσωπικού οδηγεί σε καθυστερήσεις εμφανίζοντας αδυναμία της τήρησης προθεσμιών, γεγονός που επιφέρει πιθανή αύξηση του εκάστοτε προϋπολογισμού κ.ο.κ. Σύμφωνα με την μελέτη, θα πρέπει το σύνολο των εργαζομένων στις κατασκευές να αυξηθεί στο διάστημα της περιόδου 2024-2026 κατά πενήντα – πενήντα πέντε χιλιάδες (50.000-55.000) από το 2022 (197.000 εργαζόμενοι). Στα πλαίσια της επερχόμενης ανάπτυξης, φυσικό επακόλουθο είναι η δημιουργία ανάγκης πρόσθετων χρηματοδοτήσεων όπως είναι οι εγγυήσεις συμμετοχής και καλής εκτέλεσης και απαιτείται η μείωση των καθυστερήσεων αποπληρωμής των κατασκευαστικών επιχειρήσεων προτείνοντας ως λύση τη χρήση διαφόρων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως εγγυητικά κεφάλαια ή επιδότηση επιτοκίου. Ακόμα, υποδεικνύεται η ανάγκη συστηματικής λειτουργίας του μηχανισμού καθορισμού συντελεστών αναθεώρησης των τιμών για να καλύπτονται καθολικά όλοι οι παράμετροι διαμόρφωσης του κόστους μειώνοντας την αμφιβολία και την ανασφάλεια στους συμμετέχοντες σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων. Μέγιστης σημασίας πρόκλησης αποτελούν επιπλέον η έλλειψη επενδύσεων από τις κατασκευαστικές επιχειρήσεις αλλά και τα χαμηλά ποσοστά ψηφιοποίησης πλήττοντας έτσι την ανθεκτικότητα και ανταγωνιστικότητα του τομέα. Τέλος επισημαίνεται η ανάγκη σύνταξης Εθνικού

Στρατηγικού Σχεδιασμού Υποδομών και Κατασκευών με τον οποίο θα εξασφαλίζονται προγραμματισμένες και προβλεπόμενες επενδύσεις τηρώντας προτεραιότητες ειδικά ότι αφορά μεγάλες υποδομές κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα διοχετεύοντας τους διαθέσιμους πόρους χρηματοδότησης κατάλληλα σε κρίσιμα έργα υποδομής (και της συντήρησης αυτών).

Ο κ. Κωνσταντίνος Μακέδος, πρόεδρος του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε., κατά τη διάρκεια της ομιλίας του στην εκδήλωση παρουσίασης της μελέτης σημείωσε ότι: *«η ανάπτυξη της οικονομίας προσφέρει μια νέα ευκαιρία για τον Τεχνικό κόσμο. Μια ευκαιρία που αποτελεί και ευθύνη καθώς, όλοι οφείλουμε να ανταπεξέλθουμε στην υλοποίηση των έργων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται, ώστε να δημιουργήσουμε ένα βιώσιμο αναπτυξιακό και επενδυτικό περιβάλλον. Τα στοιχεία δείχνουν ότι ο Τεχνικός Κόσμος, πέραν από τις όποιες προκλήσεις, γνωρίζει πως να χαρτογραφήσει το τοπίο που διαμορφώνεται και να εντοπίσει τις ευκαιρίες και μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στη νέα πραγματικότητα. Είναι στο χέρι μας, να αξιοποιήσουμε την ευκαιρία του μέλλοντος και να τη συγχρονίσουμε με τη γνώση και την εμπειρία του παρελθόντος, προκειμένου να τοποθετήσουμε τον τεχνικό κόσμο και τη χώρα μας σε μία πορεία ανθεκτικότητας και προόδου. Να γίνουμε, για μία ακόμα φορά, πολλαπλασιαστές της ανάπτυξης και της ευημερίας, με βιώσιμους όρους».*

Τα προβλήματα και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τεχνικές εταιρείες στη χώρα μας σήμερα και προτάσεις για την βελτίωση των όρων με τους οποίους υλοποιούνται τα δημόσια έργα στην Ελλάδα, έγινε ξανά θέμα συζήτησης αυτή την φορά στο 7^ο Συνέδριο Υποδομών και Μεταφορών – ITC 2024 και έλαβε χώρα στις 17 & 18 Σεπτεμβρίου 2024 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών – Διεθνές Συνεδριακό Κέντρο.

Γενικά μπορεί κάποιος να καταλάβει πως υπάρχει μια συνεχής αναζήτηση λύσεων στις παθογένειες του κλάδου και δεν υπάρχει εφησυχασμός, επιδιώκοντας για τη καλύτερη δυνατή εξέλιξη των πραγμάτων με το αίσθημα αυτό να επικρατεί συνολικά για την αύξηση και βελτίωση της παραγωγικότητας, τηρώντας την βασική αρχή της αναλογικότητας μειώνοντας πιθανές συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού.

Λαμβάνοντας λοιπόν όλα αυτά υπ' όψη, παρουσιάζοντας τα δεδομένα της ελληνικής πραγματικότητας εν έτη 2024, το πώς φαίνεται να είναι η εξέλιξη του μέλλοντος του κατασκευαστικού κλάδου και έχοντας μελετήσει εκτενώς στην παρούσα το νομοθετικό πλαίσιο των διαδικασιών που διέπουν ένα δημόσιο έργο, είμαστε πλέον σε θέση να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή.

Συγκεκριμένα, *«Τι νοείται ως δημόσιο έργο;», «Τι θα πρέπει να γνωρίζει κάποιος πριν αποφασίσει την έναρξη της ενασχόλησής του σε αυτόν τον τομέα;», «Τι προσόντα θα πρέπει να διαθέτει;»* απαντήθηκαν νωρίτερα παραθέτοντας όσα ορίζει η νομοθεσία. *«Πόσο εύκολη ή δύσκολη είναι η πρόσβαση σε αυτά για κάποιον μηχανικό»* επίσης προκύπτει μέσα από την εργασία, φτάνει κανείς να σκεφτεί τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληροί ένας ενδιαφερόμενος για να μπορεί να συμμετάσχει απλώς σε ένα διαγωνισμό δημοσίου έργου, πόσω δε μάλλον στο να προχωρήσει στην ανάληψη και να φτάσει στην σύναψη και υπογραφή σύμβασης και κατ' επέκταση στην κατασκευή αυτού. Κατά γενική αποδοχή, και όπως πρόσφατα τόνισε η πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Συνδέσμων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε.) σε συνέντευξή της στο Α.Π.Ε. - Μ.Π.Ε. (Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων – Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων), Μαρία Τσιομπάνου *«η αγορά των δημοσίων έργων τείνει να χαρακτηριστεί μονοπωλιακή, με ότι αυτό συνεπάγεται για την εξασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος και για την υγιή λειτουργία*

του κλάδου». Ο κατασκευαστικός κλάδος έπειτα από μία δύσκολη και μεγάλη χρονικά περίοδο που κλήθηκε να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις ύφεσης που είχε υποστεί στα χρόνια της οικονομικής κρίσης, βρίσκεται πλέον σε μία νέα εποχή προσπαθώντας να αποκτήσει ένα σταθερό ρυθμό δραστηριότητας. Για να μπορέσει να επιτευχθεί κάτι τέτοιο θα πρέπει να υλοποιούνται και να εφαρμόζονται οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις επιτυγχάνοντας έτσι την δημιουργία υγιών συνθηκών ανταγωνισμού και ακολουθώντας πιστά τις γενικές αρχές των δημοσίων συμβάσεων και των ευρωπαϊκών οδηγιών. Οι υποψήφιοι Ανάδοχοι, έχουν κατοχυρωμένα θεσμικά δικαιώματα, πέραν των πολλών και δεσμευτικών υποχρεώσεών τους, που πολλές φορές γίνεται καταπάτηση αυτών από τις αρμόδιες Αναθέτουσες Αρχές κάνοντας κατάχρηση της θέσης και του ρόλου τους. Η στάση αυτή, η προσπάθεια που γίνεται δηλαδή για την αποσιωποποίηση νόμων και διατάξεων σε ότι αφορά θεμελιωδών δικαιωμάτων των οικονομικών φορέων, είναι που δυσχεραίνει τις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών αποτρέποντας ουσιαστικά την εύρυθμη συνεργασία Αναδόχου – Αναθέτουσας Αρχής και παρεμποδίζοντας μια εν δυνάμει αναπτυξιακή πορεία.

Τέλος, «Ποια είναι τα οφέλη και τι κίνδυνοι υπάρχουν;». Εδώ κάθε κριτήριο που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως όφελος εμπεριέχει μέσα του και το κομμάτι του κινδύνου. Οι χρηματικές απολαβές για παράδειγμα, το εργολαβικό δηλαδή αντάλλαγμα, προκύπτει από την συμφωνία – προσφορά που έδωσε ο οικονομικός φορέας στο υπό δημοπράτηση έργο. Πέρα από την κοστολόγηση της πραγματικής αξίας των εργασιών, περιλαμβάνεται και το εργολαβικό όφελος όμως πρέπει να ληφθεί υπ' όψη πως ο Ανάδοχος καλείται να πραγματοποιήσει, με δικά του έξοδα, τις εργασίες που θα δώσουν την εκκίνηση για την σύνταξη και δημιουργία λογαριασμού προς πληρωμή βάσει επιμετρήσεων των εκτελεσμένων εργασιών. Η διαδικασία αυτή μέχρι και την αποπληρωμή του τελευταίου λογαριασμού και κατά συνέπεια την ολοκλήρωση και παράδοση του έργου είναι λογικό να δημιουργεί ανησυχία στον υποψήφιο Ανάδοχο για την κάλυψη των εξόδων του (πληρωμή συνεργείων, υλικών, ασφάλιση προσωπικού, έκδοση εγγυητικών, πληρωμή εφημερίδων κλπ.). Παρ' όλα αυτά όμως, η δεσμευτικότητα των νόμων λειτουργεί και προς τις δύο κατευθύνσεις αμφίδρομα τόσο για τις υποχρεώσεις όσο και για τα δικαιώματα Αναθέτουσας και Αναδόχου.

Όλα αυτά καθιστούν απαραίτητα, αν όχι και επιβεβλημένα, την ανάγκη βαθιάς γνώσης και διαρκούς ενημέρωσης της ισχύουσας νομοθεσίας καθώς και η σωστή ερμηνεία αυτής. Η νομική διατύπωση ορισμών νομικού περιεχομένου οφείλουν να διασαφηνίζουν τις νομικές έννοιες επιτυγχάνοντας όσο είναι αυτό δυνατό τον ορθότερο και ακριβέστερο καθορισμό και περιορισμό του πεδίου εφαρμογής του νόμου και των συναφών νομικών διατάξεων. Ωστόσο το φαινόμενο των διαρκή και συνεχόμενων νομοθετικών μεταβολών, είτε ευρείας είτε περιορισμένης έκτασης, έχει καταστήσει το έργο και του ερμηνευτή αλλά και του εφαρμοστή του δικαίου των δημοσίων έργων δύσκολο καθώς ευλόγως δημιουργείται το αίσθημα της αβεβαιότητας του τι ισχύει και τι όχι για την εκάστοτε χρονική περίοδο.

Βιβλιογραφία

1. Ν.4412/2016 (ΦΕΚ Α' 147/08-08-2016) – «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)».
2. Ν.4782/2021 (ΦΕΚ Α'36/09-03-2021) - «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για τη ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία».
3. Διαδικτυακός Τόπος «Διεύθυνση Μητρώων» <http://www.ypexd15.gr/>
4. Διαδικτυακός Τόπος «Πανελλήνια Ένωση Συνδέσμων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων – Panhellenic Union of Public Works Constructions Associations» <https://pesede.gr/>
5. Διαδικτυακός Τόπος «Ταμείο Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων» <https://tmede.gr/>
6. Μελέτη του Ι.Ο.Β.Ε. «Τάσεις, προκλήσεις και προοπτικές των Κατασκευών στην Ελλάδα»
chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://tmede.gr/wp-content/uploads/2024/03/%CE%A4%CE%91%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%9F%CE%A0%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%95%CE%A3-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%A3%CE%9A%CE%95%CE%A5%CE%A9%CE%9D-%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9D-%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91.pdf
7. Συνέντευξη προέδρου της Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε., Μαρία Τσιομπάνου <https://pesede.gr/i-proedros-tis-pesede-maria-tsiompanou-sto-ape-mpe-i-anaptyksi-prepei-na-stirizetai-stin-poiotita-ton-thesmon/>
8. Δίκαιο Δημοσίων Έργων, Σταμάτης Σταμόπουλος – Δικηγόρος, Νομική Βιβλιοθήκη
9. Οδηγός για το Νόμο 4412/2016 Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, όπως ισχύει και τροποποιείται από 1.6.2021 και 1.9.2021 με τις διατάξεις του Ν.4782/2021, Αναστάσιος Γ. Γακίδης, Δικηγόρος
10. Ιάσων Σκούζος, Tax Law, Κοινοπραξία (νομική φύση/ ευθύνη μελών/ εκπροσώπηση)